

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 85.

ASIA: \_\_\_\_\_

1931.

Min. Muuttokortit n:o 68 - 81 (yht. 14 kpl)  
V.a. virainluvit. Yöntäjä / muuttokortit / yht. 10 a

24 asiak. isänsä

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5.

ASIA: \_\_\_\_\_

Ministeri Wuolijoen raportti no 68.

Berlin.

11/2 1981

Berlinissä, helmikuun 12 p:nä 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

n. 241/63/31.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No. 4/80 he. n. 241/31		
16/2-31	170	LII
FINLAND	OLASTO	ASIA
5	CS	

H e r r a   M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini N:o 68 aiheista:

Saksan hallituksen asema ja

Saksan ja Puolan suhteet.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen kunnioitukseni vakuutus.

*Walter Wasth*

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

TERWAKOSKI

1928

ULKOASIA . . . . .		
4/80 la: 1931		
16/2.31	Me	Me
FINNÄ	OSASTO	OSIA
5	C5	

Suomen Berlinissä ja Wienissä olevan Lähettilään

raportti N:o 68.

11. 2. 1931.

Saksan hallituksen asema.

Kaikki politilliset profeetat ennustivat tammi-kuussa jos minkälaisia levottomuuksia, jopa katutais-  
teluita. Eräs sosialidemokraattinen johtomies pyysi jo  
vaimolleen ja pienelle lapselleen turvapaikkaa Suomen  
lähetytöissä tulevien mellakoiden aikana, joka tietenkin  
mielihyvin luvattiin. Miten valtakunnan armeija (Reichs-  
wehr) tulisi oikeiston vallankaappausyritykseen suhtau-  
tumaan, siitä oli liikkeellä mitä ihmeellisimpiä huhuja.  
Kerrottiin että armeijan upseereista 80 prosenttia on  
kansallissosialisteja y.m. semmoista. Nyt on kuitenkin  
vanha totuus, että edeltäpäin kuulutetut vallankumoukset  
eivät tapahdu, näyttäytynt oikeaksi. Brüningin hallitus  
on osoittautunut voimakkaammaksi kuin osattiin odottaa  
ja hallitus on päättänyt säilyttää Saksan sisäisen  
järjestyksen, vaikka parlamentti ei siihen antaisikaan  
riittävää tukea. Mutta kiitos sosialidemokraattien, par-  
lamentti on antanut aivan riittävästi tukea, jopa niin  
paljon, että oppositio, s.o. äärimmäinen oikeisto, uhkaa

lähteä pois koko parlamentista ja muodostaa oman tynkäparlamentin Weimariin.

Reichstag hyväksyi nimittäin sellaisia muutoksia työjärjestykseen, että vähemmistön on hyvin vaikea, jopa mahdoton harjoittaa budjetin käsittelyssä tehokasta jarrutusta, jota se jo alkoi harjoittaa ja vielä enemmän uhkasi.

Seuraus tästä hallituksen päättävästä esiintymisestä ja keskustapuolueiden ( niihin luettuna sosiaalidemokraatit, vaikka he eivät olekaan hallituskoalitiiossa mukana ) lojaalisesta kannatuksesta on se, että koko politillinen elämä näyttää pitkästä aikaa toivorikkaalta. Ei ainoastaan parlamenttipiireissä vaan koko maassa katsotaan tällä hetkellä luottamuksella tulevaisuuteen. Talouselämä näyttää elpymisen oireita, osakkeet pörssissä ovat alkaneet kohota ja on jotenkin varmaa, että budjetti saadaan verrattain lyhyessä ajassa normaalisesti eduskunnassa läpiajetuksi, tarvitsematta turvautua 48 pykälään.

Populäärisin mies Saksassa tällä hetkellä on ehdottomasti valtakunnan kansleri Brüning. Viimeaikaisissa otteissaan on hän osoittanut olevansa paljon vahvempi mies kuin osattiin odottaa. Hänellä on juuri niitä ominaisuuksia, joita tällaisissa erittäin sekavissa oloissa valtiomieheltä vaaditaan. Hän on maltillinen, tyyni, sitkeä ja ennenkaikkea hänellä on erittäin hyvät hermot. Ei natsitkaan ole saaneet häntä säädyttömällä välihuudoillaan pois konsepteistaan, kun hän loistavissa puheissaan on ruoskinut heidän häikäilemätöntä demagogiaansa. Toinen hallituksen jäsen jolla, kuten sosiali-

demokraattien johtajat sanoivat, viime aikoina on ollut enemmän onnea kuin ymmärrystä, on ulkoministeri Curtius. Ennen Geneveen menoa vannoi vasemmisto kukistavansa hänet helmikuussa, mikä olisikin ollut helppoa, koska oikeisto erikoisesti vihaa häntä hänen sovintopolitiikkansa vuoksi. Haettiin vain jälkeläistä. Puhuttiin ammattiministeristä, joksi olisi tullut joku lähettiläs. Mainittiin Pariisin lähettilästä Hoeschiä, mutta toiset tiesivät hänen kieltäytyneen. Myöskin Lontoon lähettiläs von Neurath oli ehdokkaana, Hindenburgin tiedettiin häntä kannattavan. Jugoslavian lähettiläs von Hassell, Tirpitzin vävy ja Sveitsin lähettiläs Richard Müller olisivat myös tapeetilla. Edellistä vastaan kuitenkin muistutettiin, että hän on liiaksi oikeistolainen sopiakseen nykyiseen systeemiin ja jälkimäinen taas sosialidemokraatti, jota puolue tuskin antaisi hallitukseen, koska se liiaksi sitoisi puolueen käsiä.

Kun Curtiuksella sitte oli ilmeinen menestys Genevessä, joka ehkä ei niin paljon johtunut Curtiuksen esiintymisestä ja vähemmistökansallisuuden sorrosta Puolassa kuin siitä, että Puola oli koko yleisellä vaaliterroripolitiikallaan loukannut länsimaista katsantokantaa, ei Curtiuksen erosta enään puhuttu mitään ja tällä hetkellä hänen asemansa on vahvempi kuin milloinkaan ennen. Hallitushan sai luottamuslauseen 106 äänen enemmistöllä.

*Waino Wuolijoki*

ULKO	70	31
16/2.31		
5 Cs		

Saksan ja Puolan suhteet.

Mitä Saksan ulkopolitiikkaan tulee, niin arin kysymys tällä hetkellä, niinkuin melkein aina, on suhtautuminen Puolaan. On ikävää että näin on, sillä siitä, että keskellä Eurooppaa kaksi suurta valtakuntaa on ilmeisessä taloudellisessa sodassa keskenään, kärsii koko Eurooppa. Vaikka en voikaan kokonaan vapauttaa Saksaa syyllisyydestä tähän asiaintilaan, niin on sittenkin suurempi syy epäilemättä Puolassa. He ovat osanneet kaikellaisilla vähän väliä uudistuvilla vähemmistön kiusaamisilla, rajaselkkauksilla ja jos jollakin tehdä niidenkin puolueiden aseman Saksassa vaikeaksi, jotka todella ovat ajaneet sovintoa Puolan kanssa. Sosialidemokraatit ovat monesti valittaneet, että melkein joka kerta kun Puolan kanssa tehtävät sopimukset ovat esillä joko hallituksessa tai eduskunnassa, niin eikös parahiksi juuri tapahdu joku rötös saksalaisia vastaan Puolassa. Näin on ollut likvidatiosopimuksen teon aikana, kauppasopimusta hierottaessa j.n.e. Samaa valitti äskettäin kuollut Saksaan Varsovan lähettiläs sosialidemokraatti Rauscher parikin kertaa allekirjoittaneelle ja hän jos kukaan ajoi täydestä vakaumuksestaan sovintoa Puolan kanssa. Sen kyllä myöntävät puolalaisetkin avoimesti. Oli korvaamaton vahinko Saksan-Puolan sovintopolitiikalle, että Rauscher kuoli, varsinkin kun hänen seuraajakseen tulee jäykkä oikeistolainen agraari von Moltke.

Sekä n.k. likvidatiosopimus, jonka kautta lopullisesti järjestettäisiin rauhan teossa avoimiksi jääneet

kysymykset kuin myöskin kauppasopimus odottavat tällä hetkellä kummankin maan parlamentin ratifiointia. Kun olen täällä koettanut tiedustella, miten arvellaan käyvän, tulevatko parlamentit kummassakin maassa nämä hyväksymään, olen saanut vastauksen, että tällä hetkellä Puola tulee todennäköisesti ratifioimaan molemmat sopimukset, mutta Reichstagissa kauppasopimus tuskin menee läpi. Hallitus ei senvuoksi ajokaan tällä hetkellä esittää muuta kuin likvidatiosopimuksen hyväksyttäväksi ja odottaa kauppasopimukselle soveliaampaa ajankohtaa.

Että Saksan teollisuus suurella innolla koettaa saada Puolan-Saksan kauppasopimuksen hyväksytyksi, siitä sain eilen hyvän todistuksen. Saksan suurimman pankin Deutsche Bank und Discontogesellschaftin pääjohtaja Oscar Wassermann väitti, ollessaan luonani lounaalla, että suurimpia tyhmyyksiä, mitä Saksa on sodan jälkeen tehnyt, on se että Puolan kauppasopimusta on näin kauvan viivytetty. Hän luetteli useita rautatehtaita, miten paljon ne vielä muutama vuosi takaperin olivat myyneet Puolaan ja miten paljon viime vuonna. Useissa tapauksissa se oli enään 10-20 % entisestä. Tällaisia tavaroita olivat m.m. rautateiden tarpeet ja kutomateollisuuden koneet. Puola on korkeitten taistelutulliensa vuoksi ollut suorastaan pakotettu rakentamaan itse tehtaita, jotta se ei olisi tehnyt, jos kauppasopimus olisi ollut voimassa. Mutta ag-raareilla on ollut suoranaista kauhu "puolalaisia sikoja" kohtaan, kuten hän kaksimielisesti sanoi.

---

*Wassermann*



Liitän tämän raportin mukaan selostukset eräistä ohjelmapuheista, joita Saksan huomatuimmat politikot viimeaikoina ovat pitäneet, koska niistä parhaiten käy selville, mihin kukin suunta nykyään pyrkii. Valtakunnan maatalousministeri Schielen ja Preussin maatalousministeri Steigerin puheet ansainnevat myöskin Suomen maatalousministerin huomiota.

*Mannerheimin*

Tri Hugenbergin ohjelmapuhe 27. I. -31.

Hugenberg totesi, että vuonna 1932 valitaan ensin uusi Preussin eduskunta ja sitten valtakunnan presidentti. Viimemainittuun on koko kansallinen liike kohdistava kaiken huomionsa ja voimansa. Mitä ensimmäiseen tulee, on saksalaiskansallisen puolelta vaadittava, että kansan keskuudessa tapahtunut mielialan muutos jo ennen 1932 ulkonaisesti tulee näkyviin ja että siis Preussin eduskunta heti hajotettaisiin ja uudet vaalit toimitettaisiin.

Kuten tunnettua hieroo Zentrum lehmäkauppaa sosialistien kanssa. Tämän johdosta Hugenberg kyseli, onko asianlaita todellakin sellainen, että Zentrum ja sosialistien välisen liiton takia on päätetty jonkun teko-  
syyntä nojalla lainvastaisesti edelleen hallita Preussia, vaikkakin uusien vaalien tuloksena olisi oikeistoenemmistö eduskunnassa. Jo nyt varoittavat kaikki oikeistopuolueet nykyistä presidenttiä olemaan varuillaan, jottei hän tahtomattaan sekaantuisi selkkauksiin ja saisi historiassa kantaa edesvastuun Preussissa tapahtuvasta vallankaappauksesta, kaappauksesta, johon Reichswehr tulisi suhtautumaan yhtä suopeasti kuin vanha armeija vuonna 1918 punaiseen meriväen vallankumoukseen. On siis ryhdyttävä uusiin vaaleihin Preussissa vielä tänä keväänä.

Mitä sitten reparatiopolitiikkaan tulee, huomautti Hugenberg ensiksi, että saksalais-kansallinen puolue jo vuosikautia on taistellut maatalouden velkataakan keventämisen puolesta. Mutta valitettavasti on Saksan kansa taas tehty rahon orjaksi. Marxistien aikaan sama inflatio vahingoitti suuresti Saksaa; nyt uhkaa vaa-

ra toiselta taholta: deflatio, joka saattaa tulla Saksalle vielä vaarallisemmaksi. Molemmat käsittävät kaiken talouden ja kansanelämän hävittämisen. Vieraat lainat ovat omiaan ainoastaan tekemään Saksan koko riippumattoman ulkopolitiikan mahdottomaksi sekä pysyttämään Saksassa sellaisen systeemin vallassa, joka vie maan yhä enemmän riippuvaisuutta ja kurjuutta kohti.

Viime vuosien aikana ei ole onnistuttu Zentrumin avulla vapautumaan sosialidemokratiasta, joka kuitenkin, koska sen on täytynyt osallistua edesvastuuseen, nyt koko syyllisyydessään seisoo kansan edessä syytettynä. Brüningin hallitus ei enää näy ymmärtävän, että se on kokonaan riippuvainen sosialidemokratiasta.

On kuitenkin olemassa yksi keino, jota käyttämällä Saksa jälleen pääsisi kaikesta kurjuudesta ja se on paluu Helfferich-markan kannalle, paluu kotimaiseen maksuvälineseen, joka voisi muodostaa riippumattoman perustan ja kehityksen maan taloudelle. Tällaisen aikaansaaminen kuulukoon myös vuoden 1931 ohjelmaan.

Tri Goebbelsin puhe kansallissosialistien  
vastalausekokouksessa 30.1.-31.

Tammikuun 30 päiväksi olivat kansallissosialistit järjestäneet Berlinissä suuren vastalausekokouksen Brüningiä ja hänen politiikkaansa vastaan. Kokous pidettiin Urheilupalatsissa, johon oli saapunut salin täydeltä väkeä, arviolta 15,000 henkeä. Sportpalatsiin johtaville kaduille oli komennettu vahvat poliisivartiostot. Kokous aloitettiin kielletyllä Thüringenin poliittisella koulurukouksella "Herr, mach' uns frei von Betrug und Verrat", jonka jälkeen erikoinen puhekuoro esitti "Rütlin valan", jota yleisö seisoltaan ja käsi fascistiseen tapaan ojennettuna kuunteli. Tri Goebbelsin tilaisuudessa pitämästä, kolmatta tuntia kestäneestä puheesta, joka vastaanotettiin valtavin suosionosoituksin ja vähän väliä keskeytettiin "hyvä" ja "pfui" huudoin, esitettäköön seuraavat otteet.

"Hallitus noudattaa nykyään politiikkaa, joka yhä kasvavassa määrässä menettää kannatustaan kansan keskuudessa. Se ei voi esittää kansalle enää mitään päämäärää. Se pakottaa kansan uhrauksiin, tämän tietämättä minkä hyväksi. Ei ole totta, että kansa ei halua eikä enää kykene kantamaan uhreja. Että kansa on valmis uhrauksiin osoittaa meidän liikkeemme, jonka puolesta ollaan valmiit uhraamaan sekä henki että omaisuus.

On julkeata nykyisen järjestelmän taholta tehdä oppositiopuolus, joka ei ole koskaan ollut hallituksessa, vastumalaiseksi siitä onnettomuudesta, jonka suunnattomia sotakorvauksia kannattavat poliitikot ovat vyöryttäneet Saksan kannettaviksi.

Syyttäessään meitä ei valtakunnan kansleri ole

voinut muuta paljastaa kuin oman kykenemättömyytensä.

Tämä on ihana "valtio", joka voidaan saattaa perikadon partaalle, koska pari kansainvälistä gulashia ei tahdo enää antaa sille rahaa. Jos tämä järjestelmä menettää luottonsa, on se meille vain mieleen, sillä kuta vähemmän luottoa tällä järjestelmällä on, sitä enemmän luottoa on Saksan kansalla.

Kosketellessaan nykyisen ahdinko- ja pulakauden perimmäisiä syitä puhuja korosti erikoisesti sentrumin syytä siihen, se kun oli ennen sotaa vastustanut sotilasmäärärahoja ja saattanut kansan repiäin kirkollisiin riitoihin. Millä oikeudella vetoavat he aina menetettyyn sotaan, sillä hehän tahtoivat, että häviäisimme sodan! Mutta kansa haluaa nyt hyvitystä. Se ei tahdo enää todeta, mitä te tahdotte, vaan mihin te kykenette."

Kun Goebbels kosketteli sodan syyllisyyskysymystä, kuului yleisön taholta valtavia huutoja, joissa ankarasti tuomittiin ne, joiden vastuulla Versaillesin sopimus allekirjoitettiin. Yksityisiin sosialidemokraattisiin johtohenkilöihin suunnattiin kokonainen ryöppy häväistyksiä. Goebbels jatkoi:

"Se seikka, että Pariisi oli teitä lähempänä kuin Königsberg ja että te menitte mieluummin Lontooseen, sensijaan että olisitte ajatelleet Strassburgia, se pakotti meidät epätoivoiseen oppositioasenteeseemme.

Me emme ole mikään kodinsuoja (Heimwehr) eikä sak-salaiskansallinen porvaripuolue. Me olemme kansallinen ja sosialistinen vallankumouspuolue. Meidän menettelytapamme ovat tosin lailliset, mutta ei päämäärämme. Me ajomme tulla laillisin keinoin valtaan. Mutta mitä me tällä vallalla teemme, se on meidän asiamme. Jos kansa kerran tahtoo lopullista selvitystä, emme tule vastustamaan tätä tahtoa vastoin hallitusmuotoakin.

Me emme tahdo tervehdyttää finanssioloja, jotta Wall-Street siitä hyötyisi. Tahtooko maailma muuttaa tämän kuusikymmentämiljoonaisen kansan epätoivoiseksi laumaksi - hypä niin - mutta ei tarvitse luulla, että me, välttyäksemme epätoivoan joutumasta, hyväksyisimme nykyiset olot. Mieluummin annamme haudata itsemme isänmaamme raunioihin kuin siedämme tätä raukkamaista nykyisyyttä.

Kansallissosialistinen liike pyrki arvovallan nostamiseen kunniaansa jälleen Saksassa. Että se siihen pystyy, ilmenee sen omasta noususta. (kuten turnettua sai puolue viime vaalissa 107 edustajapaikkaa entisten 9 tilalle)

Me emme ole enää saarnaajia autiossa erämaassa, kansa nousee ja myrsky alkaa."

Kokous päättyi kansallissosialistien demagoogiseen lauluun "Deutschland erwache", jonka sanat ovat:

Ein Hoch der deutschen Arbeit

Voran die Fahne rot.

Das Hakenkreuz muss siegen

Von Freiheitslicht umloht.

Es kämpfen deutsche Männer

Für eine neue Zeit.

Wir woll'n nicht ruh'n noch rusten

Bis Deutschland ist befreit.

Mainittakoon, että tilaisuudessa kerättiin erikoinen kolehti "Ratkaisevaa taistelua varten".

Brüningin puhe Kölnissä 25. I. -31 kris-  
tillisten ammattiyhdistysten järjestämässä kokouksessa,  
jossa kaikille kansanluokille selosti nykyhetken ja  
tulevaisuuden vaikeudet.

Tosiasia on, että Saksassa vallitsee taloudelli-  
nen kriisi mutta tosin se on myös se, että kaikki  
kansankerrokset menneisyudessa ovat tehneet virheitä,  
jotka nyt ovat poistettavat. Saksan kansaa voidaan auttaa  
häädöstään ainoastaan lukuisilla yksityiskohtaisilla toi-  
siinsa sidotuilla ja pitkälle tähtäävillä toimenpiteil-  
lä. Maataloustuotteiden hintojen laskiessa koko maail-  
massa, uhkasi Saksan maataloutta yhtäkkiä pikaisen ku-  
kistumisen vaara. Senteiden hallituksen ensi työ oli  
maatalouden avustaminen mahdollisuuksien puitteissa.

Toinen tehtävä oli valmiiden tuotteiden sekä  
maatalouden ja koko raakatuotannon välisen hintojen  
tasoittaminen. Täten saadaan tuotantokustannukset alene-  
maan. Erehdys on ja tulee aina olemaan se katsanto-  
kanta, että tuotantokustannusten aleneminen saataisiin  
muka aikaan ainoastaan palkkojen alennuksella. Virallisen  
ja puolivirallisen itsehallinnon alalla on menetelty ai-  
van kuin vuosina 1927-29 vallinneet hyvät ajat suurine  
verotuloineen olisivat pysyväisiä ilmiöitä. Virkamiesten  
lukua on lisätty ja heidän palkkansa korotettu sekä  
lakeja muilla aloilla saatettu voimaan, jotka kaikki  
ylittävät Saksan talouden suorituskyvyn. Hallitus tekee  
päivittäin tämänlaatuisia surullisia havaintoja, eikä se  
alussa voinut tehdä muuta kuin koettaa keksiä keinoja,  
jotka pelastaisivat Saksan romahdukselta. Hallitus lainin-  
löisi velvollisuutensa jos se, kuten ennen on tapahtu-  
nut, sanoisi kansalle: laadimme pari lakia ja sitten ti-

lanne kolmen kuukauden kuluttua paranee. Brüning vakuutti kieltäytyvänsä antamasta lupauksia, joita hän ei varmuudella voisi täyttää. Hallitus ei anna kiihoitusten ja syytösten häiritä itseään. Taistelua käydään nyt ainoastaan taloudesta, ensi kerran 16 vuoden jälkeen. Ja joka tahtoo ja voi kuulla totuuden, se voi, kaikista synkistä ilmiöistä huolimatta, uskoa tulevaisuuteen ja rohkaista mielensä nykyhetkeen nähden.

Hallitus ei vielä tällä hetkellä voi saattaa julkisuuteen kaikkia suunnitelmiaan, sillä se tahtoo esittää hyvin harkitun ja kymmeneksi vuodeksi eteenpäin tähdätyn suunnitelman, johon siis myös nykyhetkeä ja läheistä tulevaisuutta koskevat toimenpiteet sisältyvät.

Saksassa vallitsee ei ainoastaan taloudellinen vaan myös poliittinen pulakausi, joka ulottuu myös muihin maihin ja joka tarkemmin sanoen on jonkinlainen demokratian ja parlamentarismien pulakausi. Niinkauan kuin valtioiden ja kuntien finanssit olivat hyvässä kunnossa, oli demokratia monen mielestä hyvä ja miellyttävä ilmiö. Mutta niin pian kuin tämä ohimenevä onnellinen tilanne muuttui huonommaksi, lakkasivat monet kannattamasta demokratian periaatteita. Niinpä voidaan todeta useiden entisten demokraattien siirtyneen yhä enemmän oikealle. On olemassa ihmisiä, jotka helposti siirtyvät äärimmäisyydestä toiseen, eikä niistä voi sanoa millä puolella he muutaman kuukauden kuluttua ovat; edesvastuusta tällaiset henkilöt eivät kuitenkaan pidä. Nykyinen hallitus tulee joka tapauksessa voimakkaasti, rauhallisesti ja ilman suurta lavertelua taistelemaan demokratian puolesta.

Hallitus ei voi perustella ja puolustaa toimenpiteitensä ja päämääriänsä niin usein ja sellaisella sanatuvalla kuin eräät saksalaiset poliitikot sen omasta puolestaan tekevät. Brüningin mielestä Saksan kansa kuitenkin vaistomaisesti ymmärtää mitkä teot ratkaisevissa ajankoh-



dissa ovat tarpeen vaatimat ja ettei se ole niin epäpoliittinen kuin miksi sen jotkut tahtovat tehdä. Varmaankaan kansa ei alistuisi nykyään vallitseviin ja etupäässä köyhälistöä rasittaviin uhrauksiin, ellei se omaksi suurta poliittista älykkyyttä ja edesvastuun tunnetta. Hallituksen tehtävänä on herättää nämä hyvät ominaisuudet, ei vain kansassa, mutta myös eduskunnassa. Parlamentin leikkittelystä, joka tapahtuu jättämällä satoja kiihoitusvaatimuksia, jotka tavallisesti aiheuttavat uusia parinsadan miljoonan jopa miljardiin tai kahteenkin nousuvia menoja, täytyy vihdoinkin tehdä loppu. Edustaja on olemassa ilmoittaakseen totuuden valitsijoilleen eikä luvatakseen sellaista, jota hän ei voi täyttää. Eduskunta voi pelastaa demokratian paremmin kuin hallitus, nim. vapaaehtoisesti supistamalla viime aikoina yhä suuremmiksi kasvaneita kiihoitustemppejään.

Helmikuussa asetetaan eduskunta tässä suhteessa suurien ratkaisujen eteen. Ja silloin Saksa pääsee jonkinlaiseen selvyyteen totuudesta ja valheesta, todellisuudesta ja kiihoituksesta. Tämän kautta hallitus helpoimmin voi saattaa voimaan eräät välttämättömät toimenpiteet. Ensi tilassa on aikaansaattava laajempi perusta rahalliselle yhteenliittymiselle valtiossa, osavaltioissa ja kunnissa. Yleiset vakauttamattomat velat ja talouden lyhytaikaiset velat eivät ainoastaan tee kauwaksi tähtäävää sisäpolitiikkaa mahdottomaksi vaan ehkäisevät samalla kertaa kaiken aktiivisen ja tarmokkaan ulkopolitiikan. Yleisten finanssien parantaminen on riippuvainen säästäväisyydestä, jota yleisö valitettavasti ei suosi. Ne erehtyvät, jotka väittävät, että kaikki olisi hyvin, jos Saksa pääsisi vahingonkorvausrasituksista, koska tämä ei ole ainoana syynä taloudelliseen onnettomuuteen, vaan on sitäpaitsi huomioonotettava, että Saksa on luullut menetettyä sodasta ja siihen kuuluvista suurista uhrauksista huolimatta, kaikilla aloilla voivansa elää paremminkin

kuin ennen sotaa. Satoja miljoonia on annettu hienoja rakennuksia sekä jällestäpäin tuottamattomiksi havaittuja yrityksiä varten. Tästä lähtien on joka pennin meno tarkkaan edeltäpäin harkittava. Ne valehtelevat, jotka lupavat Saksalle piakkoin tulevia suuria rikkauksia.

Samalla on kuitenkin kansan yleistä elintasoja koetettava ehkäistä alenemasta. Kukaan ei saa odottaa kaikkea valtiolta ja hallitukselta. Ei mikään ole vaarallisempaa kuin uskotella kansalle, että valtio osaa mitä tahansa.

Tuotantokustannukset eivät pienene ainoastaan alentamalla palkkoja. Palkkojen alennuksen suuruus on tarkoin harkittava, koska liian suuri alennus aikaansaa kansan ostokyvyn pienenemisen ja siis tämän kautta tulolan samaan tulokseen kuin toista tietä teollisuuden liikarationalisoinnilla.

Hallitus tulee yrittämään tasoittaa maataloudellisen ja teollisuustuotannon oikeaan suhteeseen toisiinsa nähden, joten Saksan koko täten elvytetty talous joutuisi oikeaan yhteyteen maailmantalouden kanssa. Eikö Saksassa koskaan tulisi mahdolliseksi solidariteetin perusteella yhdistää työnantajat ja työntekijät yhtenäiseen työhön ja toimintaan? Tällä ei Brüning tarkoita työyhteyttä tämän käsitteen vanhassa tarkoituksessa, vaan sitä, että esim. päästäisiin hypään, joustavaan ja joka ammattia varten parhaiten sopivaan tulokseen työaikakysymyksessä. Brüning ei katso tätä kysymystä toivottomaksi, mutta sen merkitys on viime aikoina kasvanut suunnattomasti, niin että työaika-riidat nykyään muodostavat suuren vaaran ihmiskunnalle, joka ainoastaan lainsäädäntötietä on poistettavissa. Yhtä nopeasti kuin työn koneellistumisen ja pääoman investeraamisen kautta työläisten palkkoja säädetään alituisesti irtisanomalla työmiehiä, yhtä nopeasti

nousevat yhteiskunnalle maksettavat avustukset sekä realiverot, niin ettei teollisuuden saldossa todellisesti synny mitään tulopuolen lisäystä. Pääoman nykyään puuttuessa, rationalisoinnista ei voi jatkaa, koska työttömyys ja edellämainitut rasitukset sen johdosta kasvaisivat. Työttömyyden lisääntyessä nousee myös siitä johtuva yleinen tyytymättömyys. Pulma on selvitettävä ei ainoastaan lainsäädäntötoimenpiteillä vaan myös työnantajien ja työntekijöiden välisissä neuvotteluissa, koska hallituksen viimeinen keino, turvautuminen hätäasetukseen, ei ole minkään puolen intressissä.

Siinä tapauksessa, että palkkariitoihin yritettäisiin sekoittaa poliittisia tekijöitä, esim. joltain taholta ilmestynvä halu aikaansaada kaaos, tulee hallitus kaikin voimin puolustamaan valtion arvovaltaa tämänlaatuisia teorioja vastaan. Hallitus ei pelkää uhkauksia, vaan tulee jatkamaan rakentavaa toimintaansa, toivoen että se tällä tavalla voi vieroittaa kansan tämän eri luokkien välillä olevista vastakohtista ja siten myös kukistaa luokkataistelun ja marxismin.

Saksa tarvitsee talouden eri aloilta olevia henkilöitä, joilla on rohkeutta ottaa vastuu hartioilleen ja vastoinkäymisistä huolimatta viedä perille edellämainitut periaatteet. Hallitus tulee joka tapauksessa kieltäytymään esittämästä helmikuussa sisäpoliittisista syistä ententen valtioille revisionivaatimuksia. Saksan kansan hartioille asetettua maksutaakkaa se ei ajan pitkään jaksa kantaa. Mutta voidakseen taistella uuden revisionin puolesta, täytyy Saksan olla taloudellisesti ja rahallisesti hyvin varustettu. Ja hallitus on vakuutettu siitä, että se näitä suuntaviivoja seuraten vähitellen saattaa korottaa Saksan samanarvoiseksi muitten suurvaltojen kanssa, siis täysin täysivaltaiseksi valtioksi.

Brüningin mielestä Saksan kansalla on riittävästi  
siellullista voimaa tämän saavuttamiseksi. Ei siis tässä  
suhteessa ole mitään epätoivon aihetta.

Schielen maatalousohjelma valtiopäivien talousvaliokunnassa.

Maatalousministeriön budjettiasiaa käsiteltäessä t. k. 28 päivänä loi elintarveministeri Schiele aluksi katsauksen viime vuoden agrariipoliittisiin toimenpiteisiin ja totesi että sekä koti- että ulkomailta tavattomasti kärjistyneen pulakauden vuoksi ei tosin oltu onnistuttu panemaan ehdotonta sulkua maatalouden kasvavalle velkaantumiselle, mutta yksi varma saavutus on viime vuodelta todettavana: tärkeimmillä aloilla on tuotannon ja menekin suhteen selvästi huomattavissa pysyväsien järjestelyn alullepano.

Hän kosketteli sitten perusteellisesti tuotannon muuttamista koskevia kysymyksiä antaen tietoja työn alaisena olevasta maatalouden muunnossuunnitelmasta. Kokonaissuunnitelman tulisi lähteä siitä, että ruis-, kaura- ja sokerijuurikasviljelys välttämättä supistettaisiin noin 1,5 milj. hehtaarilla. Täten vapautuvista peltomaista voitaisiin käyttää 1 milj. hehtaaria vehnä- ja ohraviljelysten laajentamiseen. Loput, vähintään 500.000 hehtaaria, olisi käytettävä taloudellisen rehukasvikannan vahvistamiseen. Olkoon sen vuoksi sen päämääränä karjatalouden edistämistä tarkoittavien toimenpiteitten kautta hankkia tehokasta yllykettä tämäntapaiselle viljelysmaan muuttamiselle.

Sitävastoin ovat tulevaisuudentoiveet eläintuottelille vielä toistaiseksi vielä toistaiseksi vähemmän suotuisat. Kansainvälinen viljan ja rehukasvien runsaus alkaa yhä selvemmin muuttua jalostettujen karjantuotteiden ylituotannoksi.

Sen vuoksi on hallituksella uusia kiireellisiä tehtäviä maatalouden jalostustuotteiden suojaamiseksi, koska on kyseessä Saksan koko agrari- ja sosialipolitiikkaa koskevat välttämättömyydet, joista on mahdoton luopua.

Tulli- ja kauppapolitiikkaan nähden ministeri Schiele lausui, että yleinen, koko maailman maataloutta uhkaava kansainvälinen ylituotanto melkein kaikilla maatalouden tuotantoaloilla asettaa Saksan ulkomaankauppapolitiikan kategorisen imperatiivin eteen: on mikäli mahdollista ehkäistävä tuontia, jotta voitaisiin säilyttää omat tuotteet kotimaisilla markkinoilla ja lisäksi hankkia niille uusia menekkimahdollisuuksia saksalaisen kansantalouden rajoissa.

Tulli- ja kauppapolitiikan päämääriin nähden sanoi ministeri Schiele olevansa täydelleen ministeri Curtiuksen Genèveissä esiintuomien näkökohtien kannalla. Suunnitelmanmukaiseen tuonnin vähentämiseen ei löydy muita keinoja kuin kotimaisen, ensisijassa maataloudellisen tuotannon kehittäminen ja mahdollisuuksien mukaan pidättyminen tarpeettomien tavaroiden kulutuksesta.

Ministeri Schiele sanoi viittanneensa siihen, mikä ratkaiseva merkitys tuotannon sovittamisella Saksan tullisuojaajiin kuuluvien menekki- ja käyttömahdollisuuksien mukaiseksi on. Mutta oikein arvioimalla maatalouspolitiikan sisätaloudelliset tehtävät, ei voi olla tunnustamatta, että maataloustullien tulee olla järjestyksen vartijoina Saksan maataloutta rakennettaessa uudelle pysyvälle pohjalle.

En ole koskaan salannut, lausui ministeri Schiele edelleen, että en ole pitänyt nykyisessä kauppasopimusjärjestelmässä sovellettuja yleisen kauppapolitiikan ja maataloustullipolitiikan välisiä synteesejä onnistuneina. Radioesitelmässäni ennen joulua lausuin katsovani välttämättömäksi, että vähitellen jätetään tämä politiikka. Mutta katsoen nykyisen yleisen taloudellisen ahdingon laajuuteen ja siihen, mikä merkitys maailmanmarkkinoilla varsinkin näinä aikoina on Saksan työmarkkinoihin, on tähän voimassaolevien kauppasopimusten uudistukseen ryhdyttävä vain harkinnan jälkeen. Olen sen vuoksi sitä mieltä, että voimme lähinnä vain kuten Suomeen nähden, irtautuaksemme rasit-

tavista sidotulsta tulleista, käyttää neuvottelutietä, mutta eräisiin tuotteisiin nähden tietenkin ilman rajoituksia.

Puhuessaan sitten hintapolitiikasta hän viittasi edellisen vuoden budjettipuheeseensa, jossa hän mainitsi, ettei missään tapauksessa olisi pyrittävä korottamaan maataloushintoja teollisuushintojen tasalle, vaan alentamalla teollisuuden hintatasoa saatava aikaan sopivankorkeinen tasotus. Edellisen vuoden maaliskuulla oli valmiiden teollisuustuotteiden indeksi 153, elintarveindeksi 149 ja maatalousindeksi 110. Tämän vuoden tammikuun puoliväliin mennessä aleni maatalousindeksi 107:ään, elintarveindeksi 141:een ja teollisuusindeksi 142:een. Ero on aivan riittämättömästi tasottunut.

Valtakunnankanslerin puheessaan mainitsema välttämätön teollisuus- ja maataloushintojen tasotus vastaa täysin minun kantaani, jatkoi ministeri Schiele. Tunnustaen, että jo on suoritettu tärkeitä tehtäviä tällä alalla, mainitsi hän, että on vielä pitkä taival edessä, ennenkuin maatalous ja teollisuus saavuttavat saman hintatason.

Hän kosketteli sitten tuottaja- ja kuluttajahintojen välillä olevaa hintaerokysymystä, viittaten siihen, mitä edellisen vuoden menoarviokäsittelyssä oli lausunut, nim. että tuottajan ja kuluttajan välinen tie olisi kiireellä rationalisoitava kuluttajain, eritoten työväestön ja tuottajain yhteisten intressien mukaan. Kun verrataan vuoden 1930 maaliskuu- ja joulukuun maatalous- ja elintarveindeksiä toisiinsa, nähdään, että vähittäiskauppannin hinnat ovat laskeneet 145:stä 135:een, tuotantohintojen pysyessä entisellään, t. s. hintaero on vähentynyt 35:stä 25:een pisteeseen.

Kuten indeksinumeroista nähdään, ovat ponnistuksemme tuottaneet joitakin helpotuksia, mutta vielä on raivattavana laaja kivinen pelto.

Kuten perusasenteestani nähdään, eivät nämä toimenpiteet ole tähdätyt keskiluokan välttämättömiä elinehtoja vastaan.

Senjälkeen siirtyi ministeri Schiele elintarvepolitiikkaan ja painosti erikoisesti sitä, että nykyisen tavattoman sosiaalisen ja kansallisen hädän vallitessa ei ainakaan voida erottaa maatalous- ja elintarvepolitiikkaa toisistaan. Tämä nähdään heti silmätessä tilannetta.

Poliittisesti ja taloudellisesti on tämän tilanteen heikoin kohta elintarpeitten tuonti. Hän ei tahtonut lähemmin kosketella, mitä johtopäätöksiä tästä voitaisiin tehdä taloudellisessa, sosiaalisessa ja ulkopoliittisessa suhteessa, kun maatalouden tuotantokyky on heikentynyt.

On tarkoituksetonta ruveta palvomaan pessimismistä, mutta varoitan liiallisesta optimismista. On katsottava kaikkia, myös epämieluisia ja vaarallisia mahdollisuuksia suoraan silmiin ja ajoissa ryhdyttävä toimenpiteisiin niitä vastaan. Siksi on selväpiirteinen maataloutta tarkoittavien aputoimenpiteitten jatkamista ja laajentamista koskeva ratkaisu tällä hetkellä eritoten tärkeä.

Aijottu agraaripoliittinen suunta on maataloudelle selvitettävä, jotta se voisi rohkeasti yrittää saavuttaa maatalouden muunnossuunnitelman päämäärät.

Saksan nykyään vielä uinuva tuotantomahdollisuus on vahva kansantaloudellinen varavoima. Senvuoksi on ylen tärkeitä <sup>KOKO</sup> Saksan kansan lopultakin tunnustaa, että maatalouskriisin ja työttömyyden välillä on olemassa syy-yhteys, ja että järjestelmälliseen taisteluun työttömyyttä vastaan kuuluu ensi sijassa myöskin Saksan maatalouden hävitettyjen tulo- ja tuotanto-olojen jälleenrakentaminen.



Steigerin puhe Preussin Landtagissa 29/I 1931.

-----  
Saksan maitotaloutta on laajennettava ja sen tuottavaisuutta korotettava, vaikkakin toiselta puolen on myönnettävä, että maailman voi- ja juustotuotanto on huomattavasti lisääntynyt. Uusi Seelanti on viime vuosina kasvanut suureksi tekijäksi tässä suhteessa. Itämeren valtiot koettavat yhä voimakkaammin laajentaa vientiään Saksaan ja Englantiin. Sentähden on Saksan nopeasti laajennettava maito-, voi- ja juustotalouttaan, jotteivät päätuotantomaat sitä ennen saisi tuotteitaan niin vahvasti ja pysyväisesti sijoitetuiksi Saksan markkinoille, että sen oma tuotanto kadottaa etusijan. Kysymyksen ratkaisu on vaikea; se on laatuteknillistä, liiketaloudellista ja järjestelmällistä laatua.

Ensin on todettava, ettei huonosta maidosta saa hyviä tuotteita. Tätä päivänselvää tosiseikkaa vastaan rikotaan uskomattoman paljon. Toiseksi on tätä tosiseikkaa teroitettava maatalouden harjoittajille, mikä parhaiten tapahtuu meijerikouluissa ammetun opetuksen sekä maitotaloudellisten neuvonantajien kautta.

Lisäksi on otettava huomioon, että maidon, voin ja juuston tuotannon tulee olla yhtä suuri ympäri vuoden, sillä jos joskus saa esin. voita jostain meije-

ristä, joskus taasen ei, niin ostajat pian siirtyvät ulkomaisiin lähteisiin, jotka aina voivat toimittaa heidän haluamansa voimäärän. - Tärkeä seikka on vielä laatujen standardisoiminen. Ostaja ei tyydy siihen, että hän kerran saa hyvää laatua olevaa ja toisen kerran huonoa voita samasta meijeristä. Mutta tällaista tapahtuu valitettavasti sangen usein. Eräitä meijereitä on esim. kolme eri kertaa kielletty panemasta laatumerkkiä tuotteisiinsa.

Meijereitä on teknillisesti parannettava ja tätä toimenpidettä on valtion avustettava m.m. myöntämällä meijereille helppokorkoisia lainoja.

Eräs tärkeimmistä kysymyksistä on maidon tuonnin järjestäminen suuriin kaupunkeihin. On valvottava, ettei liian suuria määriä tuoda samaan paikkaan, joissa ne sitten happanevat. Myös jäähdytyslaitoksia on rakennettava jo toimivien lisäksi.

Miten tärkeä tekijä maitotalous Itäpreussissä on selviää siitä, että Steigerin laskelmien mukaan vuonna 1929/30 rukiin myyjät Itäpreussissä saivat 56 milj. Rmk., jotavastoin maitotuotteiden myyjien tulot nousivat 105 milj. Rmk:aan.

-----  
Eri tahoilta on usein vaadittu maataloustuotteiden tuontikieltoa eikä kellään liene mitään sitä vastaan, että koetetaan ehkäistä maalle tarpeettomien tuotteiden tuonti. Asia ei kumminkaan ole niin helposti käytännössä järjestettävissä, koska se vaarantaisi Saksalle tärkeitä vienti-intressejä. On näet huomioon otettava, että tuontikielto kipeimmin koskisi sellaisia valtioita, kuten esim. Tanskaa, Alankomaita ja Italiaa, joihin nähden on suuren

kauppavaihdon ohella aktiivinen kauppatase ja joista Saksa etupäässä tuo maataloustuotteita. Jos Saksa kieltäisi tämän tuonnin tai vaikeuttaisi sitä, niin mainitut valtiot varmasti melkoisesti pienentäisivät tuontiaan Saksasta. Tämä taasen koskisi kipeimmin Saksan teollisuutta. Maatalous ei voisi korvata tätä tappiota. Sitäpaitsi se, teollisuuden romahtaessa, kadottaisi tuotteidensa suurimmat ostajat.

Saksan on epäilemättä sekä maataloutensa että maksutaseensa intressejä silmälläpitäen kaikin keinoin koetettava vähentää maataloustuotteiden tuontimäärä mahdollisimman pieneksi. Tämä on mahdollista vain siten, että maatalous, kuten edellä on huomautettu, ryhtyy parantamaan tuotteidensa laatua, niin että se kykenee hyvydessä kilpailemaan ulkomaisten tuotteiden kanssa.

Yksi tärkeä tekijä on tässä suhteessa tulli. Kuluneena vuonna korotettiin viljan, perunoiden, karjan ja lihan tullit. Näiden tuonti onkin huomattavasti vähentynyt. Voin tulli korotettiin vasta äskettäin, joten sen vaikutuksesta ei vielä voi mitään mainita. Jalostustalouden kannalta on valitettavaa, ettei juuston, munien, hedelmien ja vihannesten tullikorotuksiin nähden ole päästy pitemmälle. Niitä sitoo lukuisat kauppasopimukset, jotka olisi irtisanottava. Siksi on maatalouden puolelta ankaraasti hyökätty kauppasopimuspolitiikkaa ja varsinkin suosituimmuutta vastaan. Saksan kannalta katsoen on joissakin kauppasopimuksissa erinäisten tavaroiden tullit liian alhaiset, jotka suosituimmuuden nojalla tulevat niitten maitten hyväksi, joiden kanssa ei ole tästä tullimäärästä sovittu. Tämä kuitenkin johtuu vähemmän suosituimmuudesta kuin muista seikoista. Saksa oli v. 1925 tätä kauppasopi-

muspolitiikkaa alettaessa liian heikosti varustettu. Puhuja, joka silloin oli Preussin maatalousministerinä, oli jo silloin vaatinut korottamaan varsinkin munien ja puutavarain tulleja. Valitettavasti ei niitä silloin toteutettu, mutta nyt niitä on käytävä korjaamaan. On vain tarkoin harkittava, millä tavalla ne sopimustietä käyttäen ja ottamalla huomioon edellä mainitut kauppasopimukset voidaan muuttaa. Se on erittäin vaikeaa, mutta välttämättä tehtävä.

Näitä suosituimmuudesta koituvia epäedullisia puolia arvosteltaessa ei ole unohdettava siitä koko Saksan taloudelle koituvia etuja. Saksaan tuodaan maataloustuotteita vain muutamista maista. Sensijaan Saksasta viedään mitä erilaisimpia teollisuustuotteita koko maailmaan.

Joskin kokonaistalouden kannalta on myönnettävä suosituimmuuden edut, niin ei silti voida olla suomattasijaa kehitykselle, jonka Steiger näkee kaakkoiseurooppalaisten valtioiden toivomuksessa saada tuoda ylimääräinen viljansa Saksaan, joka taas puolestaan hallitsee niihin maihin vietävien teollisuustuotteiden markkinat. Mainitut maat ovat anoneet saada etuisuustulleja viljaan nähden ja voidaan ne myöntääkin, kun eivät ne vain mitenkään estä viljatullien aikaansaantia. Tämä koskettelee pulmalista kysymystä, tulevatko muut maat suhtautumaan suopeasti siihen, että kaakkoisvalloille suodaan erikoisia etuisuuksia. Olot tullenevat kuitenkin kehittymään sellaisiksi että ne tulevat suomaan tämän poikkeuksen.

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5.

ASIA: \_\_\_\_\_

Ministeri Kuolijoen raportti no 69.

Berlin.

13/2 1931.

Berlinissä, helmikuun 13 p:nä 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESICKNING

no 252/67/31.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
No 3/80 he. 13/31		
16/2.31	2	111
TYÖKÄS.	U. N:o	ASIA
5	Co.	

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini N:o 69 aiheesta:

Taloudellinen tila Saksassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen kun-  
nioitukseni vakuutus.

*Mämi Weckström*

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

TERÄKOSKI

1928

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o	3/80	ai. N:o 31
16/2.31	2	131
RYHMÄ	LUKUNUMERO	ALUE
5	C5	

Suomen Berlinissä ja Wienissä olevan Lähettilään

raportti N:o 69.

13. 2. 1931.

Taloudellinen tila Saksassa.

Vaikkakaan taloudellinen tila ei ole hyvä, sillä työttömiähän on aivan hirvittävä määrä, tällä hetkellä 4,800,000, on kuitenkin sanottava, ettei pidä uskoa kaikkea mustamaalasta, jota oikeisto harjoittaa. Onhan tietysti, huolimatta työttömyysvakuutuksesta ja muista huoltotoimenpiteistä, massakurjuutta paljon. Mutta jos verrataan Saksan 4,8 miljoonaa esimerkiksi Englannin 2,8 miljoonaan, joka siellä lienee työttömien lukumäärä tällä hetkellä, niin ei tilanne ole Saksassa sen huonompi kuin Englannissa. On näet huomattava, että Saksan tilasto on paljon tarkempi ja että tähän lukuun sisältyy myöskin sesonkityöläiset. Sitäpaitsi toimessa olevien lukumäärä (Beschäftigungsziffer) on sodan jälkeen paljon suurempi kuin ennen sotaa. Myöskin yksityisten perheiden jäsenistä ovat useimmat työssä käyviä (siis tällä hetkellä työttömiä) kuin ennen sotaa, joten työttömien lukumäärä ei ole sama kuin kurjuudessa elävien perheiden luku.

Niinikään on maataloustuotteiden suuren hinnanlaskun vuoksi maanviljelijäin asema huono. Mutta tämäkään ei koske niin paljon pieniin ja keskikokoisiin talonpoikaistiloihin kuin velkaantuneisiin suurviljelyksiin. Jälkimäisten asema etenkin Elben itäpuolella olevilla viljanviljelysseuduilla on todella niin toivoton, että heitä tuskin voidaan minkäänlaisilla tulleilla tai muilla avustustoimenpiteillä pelastaa.

Näitä kylläkin synkkiä varjoja vastaan on valopuolena esitettävä viime vuoden ilahuttavan edullinen kauppatase. Vertauksen vuoksi esitämme tässä numeroita viideltä viimeiseltä vuodelta.

	Tavaranvaihto milj. Rmk.				
	1926	1927	1928	1929	1930
Tuonti	9,701	13,801	13,649	13,447	10,393
Vienti	9,930	10,375	11,757	12,663	11,328
Reparatiovienti	631	579	663	819	707
Ylijäämä	+ 860	- 2,847	- 1,229	+ 36	+ 1,643

Kun 1930 lasketaan tuonnin olleen tullikorotuksen vuoksi lähes 200 miljoonaa liian suuren, jää vientienemmistöksi noin 1,8 miljardia Saksan markkaa. Kauppataseen aktiivisuus on todellakin niin suuri, että jos joku pari vuotta takaperin olisi sellaista ennustanut, olisi häntä pidetty hulluna.

Tämä aktiviteetti on kyllä saavutettu enemmän tuonnin pienenemisellä kuin viennin lisäämisellä. Tuonti on nimittäin pienentynyt 25 prosentilla hintaan nähden, mutta vain 11 prosentilla tavaramäärään nähden. Vienti on taas hintaan nähden pienentynyt 11 prosentilla ja tavaramäärään nähden vain 5 prosentilla. Kauppataseen edullisuus johtuikin suureksi osaksi siitä, että



hinnat raaka-aineille ja elintarpeille, joita Saksa tuo maahansa, ovat maailmanmarkkinoilla laskeneet paljon enemmän kuin valmiiden tavaroiden hinnat, joita Saksa vie.

Ikävä puoli asiassa on, että tämä suuri vienti on saavutettu suurimmaksi osaksi dumpingin avulla. Korkeiden suojelustullien ja mahtavien teollisuuskartellien avulla hinnat voidaan kotimaassa pitää niin korkeina, että teollisuuden ylijäämällä voidaan harjoittaa polkuhintoihin myyntiä ulkomaille.

Saksan kansan lahjat näkyvät erittäin hyvin soveltuvan nykyaikaisen suurteollisuuden alalle, ainakin paljoo paremmin kuin esimerkiksi maatalouden alalle, missä se on kovin jäljessä. Ei luulisi, että kansa, jonka suurimmat saavutukset tähän asti ovat olleet filosofian (Kant, Leibnitz, Spinoza) ja taiteen (Goethe, Wagner) alalla, niin hyvin sopeutuisi uudenaikaiseen industrialismiin. Mutta perinpohjaisuus, josta johtuu luonnontieteiden korkea taso, ahkeruus ja organisointikyky, joissa Saksan kansa on monia muita kansoja etevämpi, näkyvät olevan ne ominaisuudet, jotka ovat edellytyksiä nykyaikaiselle teollisuudelle. Ellei Saksa olisi sodan kautta köyhtynyt ja ellei siitä nytkin vielä iskettäisi vuosittain suonta 2 miljardilla Saksen markalla, olisi sillä piankin hegemonia useiden suurteollisuuksien aloilla, niinkuin sillä jo on esimerkiksi kemiallisen teollisuuden alalla. Mutta pääoman puute tulee vielä kauvan asettamaan esteitä suuremmalle taloudelliselle nousulle ja sen vuoksi sodanvoittajavallat eivät tule, ainakaan lähitulevaisuudessa, luopumaan suurista vuotuisista sotakorvaussaatavistaan.

*Männistövoittajat*

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5.

ASIA: \_\_\_\_\_

Ministeri Vuolijoen kassetti no 70.

Berlin - Wien

28/2 1931.

Wien, 28. 2.31.

FINNISCHE GESANDTSCHAFT  
WIEN

*Kyösti  
Juettava*

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 6/80 ke. 28. 2. 31		
4/3.31	3	111
AFRIKA	EUROPA	ASIA
5	C5	

K. Herra Ulkoasianministeri Hj. J. Procopé.

Tässä lähetän raporttini n:o 70 Jugoslavian oloista.

Ottakaa vastaan Herra Ministeri täydellinen kunnioitukse-  
seni vakuutus.

*Wäinö Worsijoki*

FINNISCHE GESANDTSCHAFT  
WIEN

Suomen Berlinissä ja Wienissä olevan lähettilään raportti n:o 70

27/II 1931.

6. 80 kae. 31	2	1
4/3. 31	2	1
5	C <sub>5</sub>	

Jugoslavian oloista.

Tapasin täällä Wienissä erään jugoslavialaisen teollisuusmiehen, jonka tunnen viime käynniltäni Jugoslaviassa. Sillä ehdolla, että en mainitse hänen nimeänsä, kertoi hän avomielisesti maansa oloista.

Samoinkuin muuallakin maailmassa on Jugoslaviassakin lamakausi. Kun maa elää vielä suurelta osaltaan luontaistaloudessa, ei lamakausi kuitenkaan ole niin ankara kuin useissa muissa, varsinkin suurissa teollisuusmaissa. Kansasta on yli 80 prosenttia talonpoikia, joiden elintaso on niin alhainen, että he pulakautena voivat järjestää taloutensa luontaistaloudeksi s.o. tekemällä itse vaatteensa ja maanviljelyskoneensa - puuauransa - kotona, ei heidän tarvitse juuri mitään ostaa ja maa antaa riittävävsti leipää. Puutavarateollisuus kärsii kovin Venäjän dumpingin johdosta ja useita sahoja on täytynyt panna seisomaan. Työttömien luku on nykyään noin 100.000.

Dinaarin stabiliseeraus olisi välttämätöntä, mutta siihen tarvittaisiin 2 miljaardin dinaarin laina. Ranska on kyllä valmis sen myöntämään, mutta vaatii, että sen pitää jäädä Ranskaan ja sitä vastaan on otettava vanhoja kiväärejä, kanuunoita ja lentokoneita. Siis sama systeemi kuin Ranskalla on muuallakin Balkanilla, kuten Gebhard ilmoittaa Bulgariasta. Vaikka parkeilla on rahaa, on käypä korko kovin korkea, sillä tappionvaara - risikopremio - on kovin suuri. 12 - 14 % on tavallinen korko, vaikka amerikalaista lyhytaikaista pääomaa saadaankin 6 prosentilla.

FINNISCHE GESANDTSCHAFT  
WIEN

Diktatuuri on tullut maalle raskaammaksi kuin alussa luultiin, sillä Peter Schivkovitzin, pääministerin ja diktatuurin varsinaisen toimeenpanijan, on onnistunut, syrjäyttämällä kuninkaan, temmata valta itselleen. Kuningas on hyvin pidetty sekä Serbian että Kroatian talonpoikien keskuudessa, mutta Schivkovitz vihattu. Ne atentaatit, joita kuningasta vastaan on tehty, ovat lähtöisin, ei talonpojista, kuten on koetettu uskotella, vaan diktaturia lähellä olevista piireistä. Kertojan mukaan vallitsee täydellinen sotatila Schivkovitzin ja kuninkaan kannattajien välillä.

Korruptiooni on tavaton, ei mitään saa aikaan lahjuksista. Kuvaava on tšekäläisen Ruotsin lähettilään lausunto. Hän on nim. akreditoitu myöskin Jugoslaviassa ja tuntee senvuoksi Jugoslavian olot hyvin. Hän sanoo, että ero entisen ja nykyisen systeemin välillä on se, että ennen oli 4000 lahjottavaa virkamiestä, nyt 2000, mutta näille pitää antaa niin paljon enemmän, että nykyinen systeemi tulee kalliimmaksi kuin entinen.

Kysyin millainen Jugoslavian kauppatase on. "Se on passiivinen, vaan kuinka paljon, sitä ei kukaan osaa sanoa, koska tilasto on niin epäluotettava", sain vastaukseksi.

Kun sanoin Jules Sauerweinin artikkelista lukeneeni, että talonpojat Jugoslaviassa olisivat kovin velkaantuneet vieläpä että velat nousisivat 59 dollariin viljeltyä hehtaaria kohti, väitti hän tämän tiedonannon vääräksi. Suuremmat viljelijät ovat kylläkin hyvin velkaisia, mutta eivät talonpojat. Tällaiset numerot ovat tahallaan väärennettyjä, jotta helpommin saataisiin apua länsimaista, koska siellä vallitsee pelko, että velkaantuneet talonpojat Itä-Europassa voivat helposti tulla bolschevikeiksi.

Lopuksi valitti kertoja, että Jugoslaviassa vallitsee niin suuri Mussolinin pelko, että Ranska voi sen nojalla käyttää heitä poliittisiin tarkoituksiinsa ja taloudellisesti hyötyäkseen.

*Wäinö Wustjoki*

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5.

ASIA: .....

Ministeri Wualijoen raportti no 71.

Berlin

20/4 1931.

Berlinissä, huhtikuun 20 p:nä 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

m. 786/169/31.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 8/81 Rec. D. 10 31		
28/4.31	No	LSL
RYHMÄ	GENERO	KOJA
5	C5	

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini N:o 71 aiheesta:

Saksan ja Itävallan tulliunioni.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen  
kunnioitukseni vakuutus.

*Mämi Mustajoki*

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki.

TERWAKOSKI

1028

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
8/81 Rec. D. 1031		
28/4.31	2	LXL
RYHMÄ	CS	ASIA
5	CS	

Suomen Berlinissä ja Wienissä olevan Lähettilään

raportti N:o 71.

20. 4. 1931.

Saksan ja Itävallan  
tulliunioni.

Koko tullisopimus tuli kaikille sekä ententelle ja sen diplomaateille että myöskin Saksan ja Itävallan politillisille ja parlamenttipiireille kuin salama kirkaalta taivealta. Ensimmäinen arvostelu kohdistuikin senvuoksi yllätykseen, jonka Saksan ja Itävallan hallitukset olivat näin valmistaneet. Ententen taholta sanottiin, että olisi pitänyt edeltäpäin ilmoittaa Ranskalle, Englannille, Tshekkoslovakialle ja saksalaiset politikot ovat olleet suorastaan loukkaantuneita, että ei heitä ole edeltäpäin vedetty mukaan (Theodor Wolf Berliner Tageblattissa ja Breitscheid eduskunnassa).

Mitä ententevalloille edeltäpäin ilmoittamiseen tulee, niin on Saksan hallituksen taholta huomautettu, että koska sopimus koskee kahta täysin itsenäistä valtakuntaa eikä ole ristiriidassa rauhan- enemmän kuin muidenkaan sopimusten kanssa, niin ei Saksalla ja Itävallalla ollut mitään syytä etukäteen tiedoittaa ententelle.



varsinkin kun oli selvää, että se ei olisi saanut min-käänlaista ymmärtämystä osakseen. Politillisesti epäviisasta oli sitävastoin se, että ei omassa maassa edes puoluejohtajille etukäteen asiasta ilmoitettu, minkä vuoksi useat politikot loukatusta itserakkaudesta ovat vähemmän suosiollisia sopimukselle.

Koska kysymys tullisopimuksen juridisesta pätevyydestä s.o. siitä, onko se ristiriidassa Saint Germainin rauhansopimuksen tai 4 päivänä lokakuuta 1922 Genevessä tehdyn protokollan kanssa, tulee Kansainliitossa esille, on syytä selostaa mitä asianomaiset hallitukset tästä kysymyksestä sanovat. Sikäli kuin olen voinut kysymyksen vaiheita seurata, niin tuskin ententen tahollakaan enään pidetään jyrkästi kiinni siitä, että tullisopimus olisi Saint Germainin rauhansopimuksen vastainen, mutta sitä tiukemmin sen väitetään olevan ristiriidassa Geneven edellä mainitun protokollan kanssa.

Itävallan puolesta lausutaan tässä protokollassa seuraavaa:

Itävallan tasavalta sitoutuu toiselta puolen Saint Germainin sopimuksen 88 artiklan sananmuodon mukaan säilyttämään riippumattomuutensa; se tulee pidättäytymään jokaisesta neuvottelusta ja taloudellisesta tai rahallisesta sitoumuksesta, joka olisi omiaan välittömästi tai välillisesti haittaamaan tätä riippumattomuutta.

Tämä velvoitus jättää Itävallalle - huomioon ottaen Saint Germainin sopimuksen määräykset - vapauden, mitä tulee tullitariffeihin, kauppa- ja finanssisopimuksiin ja ylipäänsä kaikkiin sen talousjärjestelmää ja kaupallisia suhteita koskeviin seikkoihin. Kuitenkin edellytetään,

ettei Itävalta tämän taloudellisen riippumattomuutensa nojalla myönnä jollekin valtiolle sellaista erikoisjärjestelmää tai tälle yksinomaan tarkoitettuja etuja, jotka voisivat olla omiaan vaarannuttamaan tätä riippumattomuutta.

Tähän asianomaiselta taholta huomautetaan, että ensinnäkin Geneven pöytäkirja ei voi eikä sen tarkoituksaan ole supistaa Itävallan oikeuksia itsenäisenä valtakuntana. Sillä on vapaus tehdä tullisopimuksia kuten muillakin itsenäisillä valtioilla. Eikä nykyinen tulliunionisopimus mitenkään loukkaa Itävallan itsenäisyyttä, siitä on takeina kaksi seikkaa:

- 1) Itävalta pääsee siitä ercon milloin haluaa ja
- 2) siihen on oikeus yhtyä jokaisella muulla valtakunnalla.

En halua enemmän syventyä tähän puhtaasti juridiseen puoleen.

Mitä sopimuksen taloudelliseen merkitykseen tulee, niin siitä ei ole helppo muodostaa varmaa käsitystä, koska sopimus ei sisällä riittävästi yksityiskohtia, vaan niistä sovitaan vasta myöhemmin. Kummassakin maassa on taloudellisia piirejä, jotka sopimusta vastustavat.

Saksan agraarit pelkäävät, että sopimukseen voivat yhtyä sellaiset voimakkaat maatalousmaat kuin Jugoslavia, Unkari ja Rumania ja silloin heillä ei ole mitään hyötyä korkeista viljatulleistaan. Myöskin Itävallan metsän tuotteet alentavat hintoja Saksassa. Itävallassa taas metalli- ja sähköteollisuusmiehet ovat huolissaan ja väittävät sopimuksen kokonaan hävittävän nämä teollisuushaarat.

36 2/11

Näihin väitteisiin vastataan sopimuksen kannattajien taholta, että ei ole tarkoitus, että sopimus kaikesa laajuudessaan heti astuisi voimaan, vaan järjestetään ylimenokausi n.k. välitulleilla, joten vasta 4-5 vuoden kuluttua tulliunioni olisi täydellinen. Sitäpaitsi suuri osa Itävallan metalli- ja sähköteollisuudesta on jo nyt joko saksalaisten käsissä tai sopimuksilla sidottu. "Ja kyllä suurteollisuusmiehet aina toisensa löytävät, sen on Saksan teollisuuden trustiutumisen viimeisen kymmenen vuoden aikana selvästi osoittanut", sanoi eräs johtavassa asemassa oleva politikko.

Mielenkiintoinen on sosialidemokraattien suhtautuminen kysymykseen. Saksan sosialidemokraatit, vaikka ovatkin aina väellä ja voimalla ajaneet Anschlusspolitiikkaa, eivät ole lainkaan hyvillään tullioniosopimuksesta. Heidän ajatuksensa on jotensakin seuraava. Ulkopolitillisesti tärkeintä Saksalle on saada pysyväinen sovinto Ranskan kanssa. Siitä riippuu koko Europan taloudellinen tervehdyminen. Vaikka sosialidemokratia kannattaakin Itävallan ja Saksan yhteenliittymistä ja siis myöskin tullirajan poistamista, tulee se tällä hetkellä sopimattomaan aikaan juuri ennen varustusten supistamiskonferenssia ja reparatio-kysymyksenkin ollessa uudelleen puheenalaisena. Ranskan epäluulon varsinkin taloudellista Saksan ja Itävallan yhteyttämistä kohtaan voi hyvin ymmärtää. Jos tulliunioni vetää piiriinsä myöskin Balkanin maita, niinkuin voi hyvin olla mahdollista, ei Ranskan teollisuudella ja kaupalla ole mitään mahdollisuuksia enemmän Keski- kuin Itä-Euroopassakaan. Ranska taas ei voi yhtyä tulliliittoon, sillä se ei voi laskea Saksan teollisuutta vapaasti kilpailemaan siirtomaissaan.

Kysyin eräältä sosialidemokraattiselta johtomieheltä, joka oli tavannut Ranskan sosialidemokraattien johtajan Leon Blumin Herman Müllerin hautajaisissa, mitä tämä sanoi tullisopimuksesta. "Hän nosti olkapäitään ja sanoi, että niille, varsinkin sosialisteille, jotka Ranskassa ovat ajaneet sovintopolitiikkaa Saksaa kohtaan, tulee asenne tästä lähtien hyvin vaikeaksi". Eräs sosialisti sanoi hallituksesta ilkeästi: tulliunioni on taas yksi niitä diplomaattisia ja poliittisia tyhmyyksiä, joista Saksan historia on niin rikas.

En voi olla lausumatta, että näistä pahan mielen purkauksista osaksi puhuu loukattu itserakkaus, kun sosialisteilta, vaikka he ovat viime aikoina olleet hallituksen uskollinen tuki, ei ole ennen asian päättämistä mitään kysytty.

Olen useille hallitusmiehille ja politikoilte tehnyt kysymyksen, tuleeko Itävalta perääntymään sopimuksesta, jos painostus tulee suureksi. Tähän on sosialidemokraattien taholta vastattu: "sekä Itävalta että Saksa", Saksan hallituksen taholta: "ei missään tapauksessa".

Itävallan sosialidemokraatit ovat tulliunionisopimuksen kannalla. Olen heille huomauttanut, että jos saksalaiset korkeat maataloustullit tulevat voimaan, kulutustarvikkeet kuten leipä y.m. kallistuvat. Nykyään maksaa kilo leipää Itävallassa Smk. 3:60-3:80, mutta Saksassa 5:10-5:40. Tähän he vastaavat: niin pieni talousalue kuin Itävalta nykyään on, ei ole elinvoimainen suurteollisuuden aikakaudella, vaan on pakotettu vähitellen kuihtumaan. Jos alussa elintarpeet jonkun verran kallistuvatkin, niin aikaa myöden palkkatason nousu sen korvaa.

*Wäinö Worsjö*

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5.

ASIA:

Ministeri Wuolijoen rap. no 72.  
Berliin.

30/5-31.

Berlinissä, toukokuun 30 p:nä 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

*nr 1280/249/31*

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 9181/ae D. 1931		
1/6-31	70	LEL
RYHMÄ	OSASTO	ACIA
5	C5	

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini N:o 72 aiheesta:

Saksan budjetin tasapainoon saattaminen.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen kunnioitukseni vakuutus.

*Mämi Heinojoki*

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki.

ULKOASIANMINISTERIÖ		
No 9/81 (ae) D. 10 31		
1/6-31	No	Liite
RYHMÄ	CLASSO	ASIA
5	CS	

Suomen Berlinissä ja Wienissä olevan Lähettilään

raportti N:o 72.

30. 5. 1931.

Saksan budjetin tasa-  
painoon saattaminen.

Riennän tässä lyhyesti tekemään selvää uudesta hätäasetuksesta, sikäli kuin siitä tähän asti on annettu tietoja. Sen tarkoitus on saattaa tulo- ja menoarvio tasapainoon.

Virkamiesten palkat alennetaan asteettaisesti 4 - 8 %:lla. Tämä supistus tuottaa valtiolle kuluvan budjettivuoden ( alkoi 1/IV ) loppuosalta noin 76 milj. Rmk. Valtion postilaitoksen virkamiesten palkoista saadut rahamäärät tulevat valtiolle; osavaltioissa ja kunnissa tapahtuneet supistukset tulevat yksinomaan kunnille.

Tuloveroon lisätään n.s. kriisivero, joka myös on asteettainen. Sen alin raja on toimeentulominimi ja sitä ei kanneta virkamiehiltä. Asteettaisuus on seuraava:

enintään 300 Rmk:n kuukausitulosta	on vero	1 %
301 - 700 "	" "	1,5 "
701 - 1000 "	" "	3,5 "
1001 - 1500 "	" "	4, %
1501 Rmk:aa suuremmasta "	" "	5 "

Tästä verosta kuluvana vuonna kertyvät määrät, suunnilleen 400 milj. Rmk., luovutetaan työttömyysvakuutukselle siten, että se osaksi käytetään avustustarkoituksiin, osaksi taasen hallituksen laatimaa työnhankkimisohjelmaa varten. Suurin osa summasta saadaan palkkausveron ja loppu taksoitetun tuloveron perusteella.

Sokerivero kaksinkertaistutetaan ja on tästä kuluvan budjeettivuoden aikana odotettavissa noin 110 milj. Rmk. lisätulo. Saattaa olla, että sokerin ylin sallittu hinta tämän yhteydessä alennetaan.

Palkkausveron takaisinmaksaminen lakkautetaan ja siitä kertyvät 60 milj. Rmk. annetaan niille kunnille, jotka erikoisesti ovat avustuksen tarpeessa eivätkä ylitä tavallisia avustuseriään.

Bensiinitulli korotetaan 7 Rmk:ksi 100 kilolta ja tästä kertyy 85 milj. Rmk. Tämän lisäksi hallitus luultavasti tulee määräämään lisämaksun kotimaiselle bensinille ja bensoolille, mutta asiasta ei vielä ole lopullisesti päätetty.

Tupakan veroa ei tällä kertaa koroiteta, mutta tulee hallitus hallinnollisilla toimenpiteillä koettamaan suurentaa savukkeiden kulutusta.

Työttömyysvakuutusta pienennetään pidentämällä odotusaikaa, lyhentämällä avustamisaikaa sekä eroittamalla tästä vakuutuksesta nuoret työntekijät ja maatyömiehet.

Aineellista laatua olevat säästöt tulo- ja menoarviossa nousevat 120 milj. Rmk:aan; tähän on myös luettu 50 milj. Rmk. säästöt puolustuslaitoksen budjetissa. Kun tämän lisäksi lasketaan eräät henkilöllistä laatua olevat



säästöt, nousevat säästöt yhteensä 200-250 milj.Fmk:aan.

Mitä sitten n.s. sotaeläkkeisiin tulee, niin ei niitä enää makseta sodassa lievästi vahingoittuneille; muut eläkkeet sitä vastoin pysytetään ennallaan. Invaliidi- ja tapaturmavakuutuksia ei muuteta.

*Manner-Weckström*

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *f*

OSASTO: *C 5*

ASIA:

*Ministeri Wuolijoen rap. N:o 73*

*Berlini*

*15/13/5-31.*

Berlinissä, kesäkuun 15 p:nä 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESICKNING

no. 1331/271/31.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
№ 10 / 8152 D. 1931		
18/6-31	№	LEL
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
f	C5	

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini N:o 73 aiheista:

Saksan taloudelliset ja politilliset vaikeudet sekä  
Saksan ministerien valtiokansleri Brüningin ja ulko-  
ministeri Curtiuksen käynti Englannissa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen  
kunnioitukseni vakuutus.

*Matti Vuorijoki*

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki.

Berlinissä, kesäkuun 15 p:nä 1931.

nr 1331/271/31

H e r r a   M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini N:o 73 aiheista:

Saksan taloudelliset ja politilliset vaikeudet sekä  
Saksan ministerien valtiokansleri Brüningin ja ulko-  
ministeri Curtiuksen käynti Englannissa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen  
kunnioitukseni vakuutus.

*AW*

Herra Ulkoasiainministeri  
Vapaaherra A. Y r j ö - K o s k i n e n ,  
Helsinki.

Suomen Berlinissä ja Wienissä olevan Lähettilään

raportti N:o 73.

13. 6. 1931.

Saksan taloudelliset ja  
politilliset vaikeudet.

Koska nykyistä politillista vaikeata tilan-  
netta on katsottava taloudellista taustaa vastaan,  
luon ensin lyhyen katsauksen tämän vuoden alkupuolen  
taloudelliseen kehitykseen Saksassa.

Kun viimevuoden erittäin edullista kauppaset-  
ta, jonka aktivisuus oli 1,8 miljardia Saksan markkaa,  
arvosteltiin, niin jo silloin huomautettiin, että se  
suurelta osalta perustuu entisten raaka-ainevaretojen  
kuluttamiseen, eikä siis itse asiassa ole niin edulli-  
nen, miltä se näyttää. Tämän alkuvuoden ja viime loppu-  
vuoden tuontitilasto näyttää nyt, että näissä väitteis-  
sä oli paljon perää. Neljänä ensimmäisenä kuukautena  
1930 oli raaka-aineiden tuonti 2130 milj. ja vuonna  
1931 ainoastaan 1370 milj. Rmk. Tosin hintain lasku  
oli suuri, mutta vaikka otetaan se huomioon, jää tuon-  
ti noin 280 milj. Rmk. pienemmäksi.

Kun työttömyys ei näytä vähenevän, pikemminkin

päinvastoin ja kun Valtakunnan budjetissa syntyy tänä vuonna 500-600 miljoonan Rmk:n vajeus, ymmärtää sen kaikissa piireissä vallitsevan toivottoman mielialan, joka nykyään vallitsee.

Tänäpäinä oli vielä Valtiopankki pakotettu korottamaan diskonttokorkonsa kahdella prosentilla 5:stä 7:ään.

Nykyisen myrskyn politiikassa on synnyttänyt viimeinen hallituksen hätätila-asetus, kolmas järjestyksessä, jolla hallitus koettaa saada budjetin tasapainoon. Vaikka olenkin jo ennen tehnyt selkoa tästä hätäasetuksesta, mainitsen kuitenkin vielä pääasiat.

Hallitus aikoo budjetin vajauksen peittää seuraavilla ylimääräisillä tuloilla.

- 1:o Virkamiesten palkoista otetaan 4-8 prosenttia, 76 milj. Rmk.
- 2:o Tuloveroa kannetaan lisää 1-5 prosenttiin, 400 milj. Rmk.
- 3:o Sokeriveron lisäys 110 milj. Rmk.
- 4:o Bentsiiniveron korotus 85 milj. Rmk.
- 5:o Työttömyysvakuutuksen vähentäminen jättämällä nuorison ja maatyömiehet pois.

Melkein kaikki puolueet ovat jyrkästi asettuneet hätätila-asetusta vastaan. Suurteollisuusmiehet, varsinkin Ruhr-alueen raskasteollisuus, vastustavat tuloveron korotusta, virkamiehet palkkansa lyhennystä ja vasemmisto työttömyysvakuutuksen huonontumista. Oikeisto vaatii valtiopäiväin koollekutsumista, vaikka sekä saksalaiskansalliset että kansallissosialistit koko viime istuntokauden saboteerasivat valtiopäiviä, pysymällä sieltä kokonaan poissa. Hallitus ja keskustapuolueet vastustavat valtiopäivien koollekutsumista, koska se ei voisi asiaintilaa

muuttaa, vaan korkeintaan saisi aikaan hallituspulan, joka valtickansleri Brüningin mielestä tällä hetkellä olisi kovin vahingollista Saksalle, koska sotakorvausmaksujen uudelleen järjestelykysymys on juuri tulossa päiväjärjestykseen.

Mutta oikeisto ja suurteollisuus ei muuta halukaan kuin hallituksen kukistamista tai ainakin kokonaan uudistamista. Varsinkin ulkoministeri Curtius, sisäministeri Wirth ja rahaministeri Dietrich tahdotaan pois ja heidän tilalleen kolme "voimakasta" miestä oikeistosta, jotka muodostaisivat jonkullaisen direktoriumin. Ehdokkaina mainitaan Schacht ja Hugenberg, jota jälkimmäistä Hitlerin sanotaan kannattavan.

Valtiopäivien kokoonkutsuminen riippuu tällä hetkellä sosialidemokraateista. Mutta he ovat asettaneet ehdoksi valtiopäiväin kokoonkutsumisesta vastaan äänestämislleen vanhinten neuvostossa, josta ratkaisu riippuu, että työttömyysavustusta ei huononnetta. Luulen kuitenkin sosialidemokraattien lopulta tyytyvän siihen, että nuorisoa ei eroteta työttömyysavustuksesta, sillä he pelkäävät muussa tapauksessa nuorison radikaalistumista ja kommunisteiksi menemistä. Jos hallitus tässä antaa perään, niin luulisin Brüningin hallituksen pysyvän ainakin lokakuun 13 päivään asti, jolloin eduskunta kokoontuu.

Wäinö Ruusijärvi

Saksan ministerien, valtiokansleri  
Brüningin ja ulkoministeri Curtiuk-  
sen käynti Englannissa.

Mitä tuloksia saksalaisten Englannin matkasta tulee, ei ainakaan vielä voi sanoa. Englannin ministerit pitivät tiukasti kiinni siitä, että keskustelut olivat alustavaa laatua ja täysin luottamukselliset. Niinpä he eivät tahtoneet keskusteluihin päästää edes saksalaisten tulkkia, mutta kun Curtius ei täydellisesti hallitse englanninkieltä - Brüning kuuluu hallitsevan - niin suostuivat he lopulta siihen. Curtius, jonka luona tänäpäni kävin, oli matkaan hyvin tyytyväinen ja varsinkin siihen, että he aivan avoimesti saivat selostaa Saksan vaikean taloudellisen tilan. Englannin hallitus hyvin ymmärtää, vaikka Englannissakin on vaikea lamakausi, että Saksa ei jaksa maksaa Young-suunnitelman korvausmaksuja, mutta ei yksin voi asiaan mitään. Aikoo kääntyä asiassa sekä Ranskan että Amerikan puoleen. Tämä on se, minkä Curtius katsoi voivansa ilmoittaa.

Saksalla onkin muuten hyvä syy vaatia Young-suunnitelman tarkistamista, sillä sen jälkeen, kun se hyväksyttiin, on kullan arvo noussut noin 30 prosentilla.

*Walter Krull*



# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 65.

ASIA:

*V. a. asiainhoitaja Yöntilän raportti.*

*Berlin.*

*13/7-31.*

Berlinissä, heinäkuun 13 p:nä 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

no 1503/303/31.

ULKOASIAINMINISTERIO		
No 11/81 Sal D. 1931.		
16/7-31	Ho -	Litt. -
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5.	C5	

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittaen lähetän Teille, Herra Ministeri,  
ohellisen raporttini aiheesta:

Hooverin suunnitelma ja Saksa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

*M. Penttilä*

Herra Ulkoasiainministeri  
Vapaaherra A. Y r j ö - K o s k i n e n ,  
Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o	/	D. 10
	N:o	Liik.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA

Suomen Berlinissä olevan lähetystön v.a. Asiainhoitajan  
raportti.

13. 7. 1931.

Hooverin suunnitelma  
ja Saksa.

Parisissa saavutettu yksimielisyys Hooverin suunnitelman voimaansaattamisesta ja siitä johtuva moratorio yhden vuoden korvaussuorituksiin nähden ei ole, huolimatta sen oleellisesta ja periaatteellisesta merkityksestä, sanottavammin vaikuttanut helpottavasti Saksan pulailmiöihin - niin toivehikkaasti kuin Hooverin sanoma täällä vastaanotettiin. Ranskan aikaansaamalla viivytyksellä ja lykkyksellä suunnitelman toteuttamiseksi ja siihen tulleilla rajoituksilla oli Saksassa heti vastaava psykologinen vaikutus, joka muutti mielialan jälleen pessimistiseksi. Kahden viikon aikana siitä kuin Hooverin ehdotus julkaistiin, vietiin valtakunnan keskussetelipankista pois huomattavia määriä ulkomaisia valuuttoja. On arvioitu, että toukokuun puolivälistä tähän mennessä on Saksasta viety ulkomaille enemmän kuin 2 miljaardia Saksanmarkkaa - yksin kuluneen viikon aikana nousi pääoman pako 100 miljoonaan markkaan. Täten on itse asiassa vuodeksi anteeksi annettu korvauserä  $1 \frac{3}{4}$  miljaardia Rmk. jo Saksan pääomamarkkinoilta riistetty. T.k. 13 päivänä Lontoossa alkaa asiaintuntijakonferenssia, jonka tehtävänä on päättää

Young-suunnitelman määräysten soveltamisesta Hooverin suunnitelman luomaan uuteen tilanteeseen, m.m. tavarasuorituksista, pidetään täällä todistuksena siitä, että korvauskysymys kokonaisuudessaan jo moratoriovuoden alussa tulee päiväjärjestykseen ja että muulle maailmalle ei ole yhdentekevää, uhkaavatko Saksan valtakunta ja valtiotalous romahtaa. Nämä kysymykset tulevat tietenkin olemaan keskeisimpinä niissä neuvotteluissa, joita käydään Englannin pää- ja ulkoministerien saapuessa Berliniin samoinkuin Saksan valtakunnankanslerin Parisin ja Rooman matkalla.

Jatkuvan luottopulan aikaansaamien häiriöiden poistamiseksi ja ulkomaisen pääoman säilyttämiseksi maassa ovat Saksan johtavat pankit ja teollisuuslaitokset sitoutuneet ottamaan Saksan Gold-Disconto-Bankia varten poikkeuksellisen takuun, jonka suuruus on 500 milj. Rmk. Tällä tavoin koetaan hankkia varma perusta Saksan yksityistalouteen käytettävän ulkomaisen luoton laajentamiseksi, samalla kuin pyritään saamaan ulkomaisten lyhytaikaisten lainojen irtisanominen pysähtymään. T.k. 8 päivänä annettiin suunnitelman johdosta lainvoimainen hätäasetus, jonka mukaan kaikki Saksan liikeyritykset, joilla on yli 5 milj. Rmk:n liikepääoma, velvoitetaan yhteisesti vastaamaan Gold-Disconto-Bankin ulkomaisista luotoista 500 milj. Rmk:n määrään asti. Hätäasetuksessa (Liite) korostetaan nimenomaan, että kysymyksessä on Saksan ulkomaisen luoton ylläpitäminen. Missä määrin tämä uusi luottolaitos, jonka avulla yritetään taistella nykyisiä suunnattomia taloudellisia vaikeuksia vastaan, on omiaan vahvistamaan luottamusta Saksaan sekä koti- että ulkomaille, on vielä ennen aikaista mitään päätellä.

Seuraava toimenpide oli ryhtyä ensi tilassa suuren (2 à 3 miljardia Rmk.) ulkomaisen luoton hankkimiseen suurissa vaikeuksissa olevan elinkeinoelämän nostamiseksi ja eräiden lähiaikoina maksettaviksi lankeavien lyhytaikaisten

lainojen pidentämiseksi. Valtakunnan pankin johtaja lentää Lontooseen ja Pariisiin neuvottelemaan Englannin ja Ranskan valtiopankkien johtajien kanssa. Vastaanotto on kylmä, hän saa kuulla, että Ranskan kultareservit eivät ole tarkoitettut Stahlhelmien ja kansallissosialistien suunnitelmien toteuttamiseksi. Neuvottelujen tuloksena ei kait voitane pitää muuta kuin että Parisi ja Lontoo esiintyvät yhtenä rintamana ja Saksalle asetettiin pikaisen luoton saannin ehdoksi poliittinen ultimatum, johon sisältyvät seuraavat kohdat:

- 1) luopuminen Saksan ja Itävallan tulliliitosta
- 2) luopuminen toisen panssarilaivan rakentamisesta ("ElsasLothringen");
- 3) poliittisia takeita siitä, että Hooverin suunnitelman kautta säästettyä määrää ei käytetä sotavarustuksiin;
- 4) luoton rajoittamista tarkoittavan tehokkaan politiikan noudattamista valtakunnan pankissa;
- 5) todennäköisesti Saksan ja Ranskan kauppasopimuksen muuttamista Ranskan vaatimusten mukaan.

Että Englanti ainakin toistaiseksi on ylläolevien ehtojen takana, ilmenee siitä, että Englannin täkäläinen suurlähettiläs Sir Rumbold pari päivää sitten oli virallisesti neuvonut Saksan hallitusta ottamaan "poliittiset vaatimukset" vakavaan harkintaan. Englantia tietenkin kiinnostaa vaatimusten 2. kohta. Mitä ensimmäiseen kohtaan tulee, on sen ensimmäiseksi esittänyt Italia, joka 22 päivänä kesäkuuta puolivirallisesti selitti asettavansa sen Hooverin suunnitelman hyväksymisensä ehdoksi.

Näin ankarien vaatimusten hyväksyminen on mahdottomuus mille Saksan hallitukselle tahansa, etenkin Brüningin kabinetille, jonka asema, oikeistopuolueiden ryhdyttyä yhä kiivaampaan oppositioon, on entistä heikompi. Ei ole tuntematonta, että Saksassa vielä kuukausi sitten pelättiin val-

tion vararikkoa ja viranomaiset valmistautuivat todenteolla torjumaan radikaalisten ainesten kaappausyritystä. Tällaisen vaaran mahdollisuus on vieläkin olemassa ja se on antanut aiheen niihin jyrkkiin toimenpiteisiin, joihin hallitus viime päivinä on ryhtynyt kommunistisia ja kansallissosialistisia lehtiä vastaan.

*W. J. Anttila*

# Reichsgesetzblatt

351

## Teil I

1931	Ausgegeben zu Berlin, den 8. Juli 1931	Nr. 26
Inhalt: Verordnung des Reichspräsidenten über die Schaffung einer Wirtschaftsgarantie. Vom 8. Juli 1931 S. 351		

### Verordnung des Reichspräsidenten über die Schaffung einer Wirtschaftsgarantie. Vom 8. Juli 1931.

Auf Grund des Artikel 48 Abs. 2 der Reichsverfassung wird entsprechend der Anregung namhafter Träger des deutschen Wirtschaftslebens folgendes verordnet:

#### § 1

Die Reichsregierung wird ermächtigt, durch Rechtsverordnung in Anlehnung an die Vorschriften des Aufbringungsgesetzes vom 30. August 1924 (Reichsgesetzbl. II S. 269) die danach aufbringungspflichtigen Unternehmer, deren Betriebsvermögen 5 Millionen Reichsmark übersteigt, anteilig zu verpflichten, die Haftung bis zum Gesamtbetrage von 500 Millionen Reichsmark für etwaige Ausfälle aus Kreditgeschäften zu übernehmen, welche die Deutsche Golddiskontbank im Interesse der Aufrechterhaltung des deutschen Auslandskredits tätigt. Die Reichsregierung erläßt die näheren Vorschriften; sie kann mit der Durchführung treuhänderischer Aufgaben die Bank für deutsche Industrieobligationen in Ergänzung der ihr im § 7 des Industriebankgesetzes vom 31. März 1931 (Reichsgesetzbl. I S. 124) zugewiesenen Aufgaben betrauen.

#### § 2

Diese Verordnung tritt mit dem Tage der Verkündung in Kraft.

Reudeck, den 8. Juli 1931.

Der Reichspräsident  
von Hindenburg

Der Reichskanzler  
Dr. Brüning

Der Stellvertreter des Reichskanzlers  
und Reichsminister der Finanzen  
H. Dietrich

Der Reichsminister des Innern  
Dr. Wirth

Der Reichswirtschaftsminister  
Mit der Wahrnehmung der Geschäfte beauftragt:  
Trendelenburg  
Staatssekretär

Das Reichsgesetzblatt erscheint in zwei gesonderten Teilen — Teil I und Teil II —.

Fortlaufender Bezug nur durch die Postanstalten. Bezugspreis vierteljährlich für Teil I = 1,20 R.M., für Teil II = 1,50 R.M. Einzelbezug jeder (auch jeder älteren) Nummer nur vom Reichsverlagsamt, Berlin NW 40, Scharnhorststr. 4 (Postfachkonto: Berlin 96 200). Preis für den achtsseitigen Bogen 15 Pf., aus abgelaufenen Jahrgängen 10 Pf. ausschließlich der Postdruckfahengebühr. Bei größeren Bestellungen 10 bis 40 v. H. Preisermäßigung.

Herausgegeben vom Reichsministerium des Innern. — Gedruckt in der Reichsdruckerei, Berlin.

# Reichsgesetzblatt

## Teil I

1931

Ausgegeben zu Berlin, den 9. Juli 1931

Nr. 27

**Inhalt:** Verordnung zur Durchführung der Verordnung des Reichspräsidenten über die Schaffung einer Wirtschaftsgarantie. Vom 8. Juli 1931. . . . . S. 353

### Verordnung zur Durchführung der Verordnung des Reichspräsidenten über die Schaffung einer Wirtschaftsgarantie. Vom 8. Juli 1931.

Auf Grund der Verordnung des Reichspräsidenten über die Schaffung einer Wirtschaftsgarantie vom 8. Juli 1931 (Reichsgesetzbl. I S. 351) wird verordnet:

#### § 1

Die Unternehmer aufbringungspflichtiger Betriebe im Sinne des § 2 des Aufbringungsgesetzes vom 30. August 1924 (Reichsgesetzbl. II S. 269), deren Betriebsvermögen 5 Millionen Reichsmark übersteigt, haften anteilig bis zum Gesamtbetrag von 500 Millionen Reichsmark nach Maßgabe der folgenden Bestimmungen für etwaige Ausfälle aus Kreditgeschäften, welche die Deutsche Golddiskontbank im Interesse der Aufrechterhaltung des deutschen Auslandskredits tätigt.

#### § 2

(1) Die Haftung tritt nur ein für Kreditgeschäfte, die innerhalb von zwei Jahren nach Inkrafttreten der Verordnung des Reichspräsidenten über die Schaffung einer Wirtschaftsgarantie vom 8. Juli 1931 (Reichsgesetzbl. I S. 351) mit Zustimmung des im § 3 genannten Ausschusses abgeschlossen werden.

(2) Die Haftung tritt nur ein, soweit eine Zwangsvollstreckung gegen den Schuldner ohne Erfolg versucht worden ist oder soweit der im § 3 genannte Ausschuss die Uneinbringlichkeit der Forderung feststellt.

#### § 3

(1) Der Reichsbankpräsident beruft im Benehmen mit dem Vorsitzenden des Aufsichtsrats der Bank für deutsche Industrieobligationen einen Ausschuss von 7 Mitgliedern, der als Vertretung der nach § 1 haftenden Unternehmer in den im § 2 Abs. 1 und 2, § 4 Abs. 2, § 5 Abs. 1 genannten Fällen mitzuwirken hat.

(2) Der Ausschuss tagt unter dem Vorsitz eines Mitglieds des Aufsichtsrats der Deutschen Golddiskontbank; der Vorsitzende hat kein Stimmrecht.

(3) Der Ausschuss gibt sich seine Geschäftsordnung selbst und kann darin die Möglichkeit von Stellvertretungen vorsehen; die Auswahl der Stellvertreter bedarf der Zustimmung des Reichsbankpräsidenten.

(4) Auf die Mitglieder des Ausschusses und ihre Stellvertreter finden die Vorschriften des § 5 des Gesetzes über die Deutsche Golddiskontbank in der Fassung der Verordnung des Reichspräsidenten vom 1. Dezember 1930 (Reichsgesetzbl. I S. 517) entsprechende Anwendung.

(5) Auf Verlangen von mindestens einhundert Unternehmern, die zusammen mindestens 20 vom Hundert der Haftsumme von 500 Millionen Reichsmark vertreten, ist der Ausschuss von den nach § 1 haftenden Unternehmern neu zu wählen. Das Verfahren regelt der Reichswirtschaftsminister.

#### § 4

(1) Bemessungsgrundlage für die Haftung ist für ein Rechnungsjahr jeweils das der Aufbringungsumlage für dieses Rechnungsjahr zugrunde gelegte Betriebsvermögen. Sollte die Haftung bis zum Ablauf des Rechnungsjahrs, für das die Aufbringungsumlage letztmalig erhoben wird, noch nicht abgewickelt sein, so ist Bemessungsgrundlage für ein Rechnungsjahr der jeweils auf den vorangehenden Feststellungszeitpunkt festgestellte Einheitswert oder in Ermangelung eines solchen der nach den Vorschriften des Reichsbewertungsgesetzes festzustellende Wert des Betriebsvermögens.

(2) Der Betrag, für den der einzelne Unternehmer gemäß § 1 auf Grund der sich aus Abs. 1 ergebenden Bemessungsgrundlage haftet, wird nach einem vom Reichsminister der Finanzen im Einvernehmen mit dem Reichswirtschaftsminister nach Anhörung des Ausschusses (§ 3) festzusetzenden Verteilungsschlüssel festgestellt.



## § 5

(1) Die Deutsche Golddiskontbank teilt jeweils zum 1. Januar und 1. Juli der Bank für deutsche Industrieobligationen mit, ob und inwieweit Ausfälle eingetreten sind. Die Gesamtsumme wird nach einem Umlegungsschlüssel, den der Reichsminister der Finanzen im Einvernehmen mit dem Reichswirtschaftsminister nach Anhörung des Ausschusses (§ 3) auf der Grundlage der Haftungsbeträge festsetzt, auf die haftenden Unternehmer umgelegt und von ihnen erhoben.

(2) Die umgelegten Beträge sind nach ihrer Erhebung an die Bank für deutsche Industrieobligationen abzuführen, die aus ihnen der Deutschen Golddiskontbank die Ausfälle im Sinne des § 2 vergütet.

## § 6

Auf die Festsetzung der Haftungsbeträge (§ 4) und das Umlegungs- und Erhebungsverfahren zum Ersatz der Ausfälle (§ 5) finden, soweit sich nicht aus der Verordnung des Reichspräsidenten über die Schaffung einer Wirtschaftsgarantie vom 8. Juli

1931 und den dazu erlassenen Bestimmungen etwas anderes ergibt, die §§ 2 Abs. 1 bis 3, 4, 6 bis 9, 14 des Aufbringungsgesetzes vom 30. August 1924 und die hierzu erlassenen Durchführungsbestimmungen entsprechende Anwendung.

## § 7

Diese Verordnung tritt mit dem Tage der Verkündung in Kraft.

Berlin, den 8. Juli 1931.

Der Reichskanzler

Dr. Brüning

Der Reichswirtschaftsminister

Mit Wahrnehmung der Geschäfte beauftragt:

Trendelenburg

Staatssekretär

Der Reichsminister der Finanzen

H. Dietrich

Das Reichsgesetzblatt erscheint in zwei gesonderten Teilen — Teil I und Teil II —.

Fortlaufender Bezug nur durch die Postanstalten. Bezugspreis vierteljährlich für Teil I = 1,20 R.M., für Teil II = 1,50 R.M. Einzelbezug jeder (auch jeder älteren) Nummer nur vom Reichsverlagsamt, Berlin NW 40, Scharnhorststr. 4 (Postcheckkonto: Berlin 96 200). Preis für den achtfertigen Bogen 15 Rpf., aus abgelaufenen Jahrgängen 10 Rpf. ausschließlich der Postdruckgebühren. Bei größeren Bestellungen 10 bis 40 v. H. Preisermäßigung.

Herausgegeben vom Reichsministerium des Innern. — Gedruckt in der Reichsdruckerei, Berlin.

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 65.

ASIA: \_\_\_\_\_

*U. a. asiainhoitaja Yöntilän raportti.*

*Berlin.*

*15/7-31.*

Berlinissä, heinäkuun 15 p:nä 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

n. 1514 / 305731.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 13 / 82 P.O. 1931		
17/7-31	2 -	LII. -
EYRÄÄ	UASTO	ASIA
5	C5	

H e r r a M i n i s t e r i l l e ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini aiheesta:

Tilanne Saksassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen kunnioitukseni vakuutus.

*Alföntelä*

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 13/82 Sald. 1931		
17/7-31	72 -	LII -
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	85.	..

Suomen Berlinissä olevan lähetystön v.a.Asiainhoitajan

raportti.

15. 7. 1931.

Tilanne Saksassa.

Senjälkeen kun Ranska oli Saksan pyytämän luoton ehdoksi asettanut, tosin epävirallisessa muodossa, eräitä Saksaa nöyryyttäviä poliittisia vaatimuksia, (vrt. raporttiani t.k. 13 p:ltä), joiden hyväksyminen olisi merkinnyt Brüningin hallituksen kaatumista ja vallankumouksellisten puolueiden jatkuvaa vahvistumista, Saksan hallitus kääntyi avunpyynnöllä Amerikan puoleen, ilmoittaen samalla, ettei se voi hyväksyä Ranskan vaatimuksia, vaan ennen eroaa. Jos Saksa olisi saanut Washingtonista, kun Baselin kansainvälisestä suorituspankista B.I.Z. ei ollut suurtakaan apua, t.k. 13 päivään mennessä 500 milj.dollarin luoton, olisi tilanne vielä ollut pelastettavissa. Seuraukset Amerikan kielteisestä vastauksesta ja kohteliaasta viittauksesta omaan apuun olivat Saksan talouselämälle turmiolliset. Maan neljänneksi suurin pankki, vakavaraisuudestaan tunnettu Darmstädter-und Nationalbank (Danatbank), joka viimeisten viiden-kuuden kuukauden aikana oli joutunut takaisin maksamaan 1 miljaardin määrään nousseet lyhytaikaiset lainansa, oli t.k. 13 päivänä pakotettu sulkemaan konttorinsa koko valtakunnassa.

Tämän toimenpiteen psykologisena vaikutuksena oli yleinen rynnistys muihin rahalaitoksiin. Saman päivän iltana täytyi hallituksen turvautua hätäasetukseen, jossa t.k. 14-15 päivät julistettiin pankki-lomapäiviksi (Bankfeiertage). Samalla suljettiin pörssit koko viikon ajaksi ja hallitus meni takuuseen Danatbankin talletuksista, jonka kohtalon ja paljon muuta se ehkä vielä olisi voinut pelastaa antamalla hätäasetuksensa päivää aikaisemmin.

Hallitus istuu nyttemmin yötä päivää, miettien keinoja tilanteen selvittämiseksi. Koko sen huomio on keskittynyt siihen, miten se saisi välttämättömimmät kotimaiset rahatarpeet tyydytetyiksi ja markan arvon pysytetyksi. T.k. 16 päivänä, joka on palkanmaksupäivä, aijotaan jälleen avata pankit ja yleisölle varata tilaisuus rajoitetuin erin käyttää talletuksiaan. Tätä kirjoitettaessa on hallitus luopunut suunnitelmastaan turvautua väliaikaiseen maksun välineeseen, jonkinlaiseen Rentenmarkkaan, joka olisi käypä vain Saksan rajojen sisällä. Sensijaan aijotaan alentaa valtakunnan<sup>pankin</sup> kateprosenttia 40 %:sta 30 %:iin, mihin pankki on ohjesääntönsä mukaisesti poikkeuksellisissa oloissa oikeutettu. Tällöin on pankki kuitenkin velvollinen maksamaan seteliveroa, joka vaihtelee 3 %:sta ylöspäin. Samalla on odotettavissa, että diskonttokorko nousee ennenkuulumattoman korkeaksi, mikä lähiaikoina tulee raskaasti painamaan elinkeinoelämää.

Jos huomenna onnistutaan tyydyttävästi suorittamaan palkkoja, on tilanne jossain määrin helpompi. Vaikkakin asema on edelleen vakava - huhuillaan m.m. Dredsner Bankin vaikeuksista -, ei siihen suhtauduta kuitenkaan aivan epätoivoisesti. Vallankumouksen vaaraa ei ole olemassa ainakaan kansallissosialistien tai kommunistien taholta. Mainittakoon, että tänään on eräissä lehdistä Hitlerin antama haastattelu "United Pressille", jossa Hitler esittää mielipi-

teenään, että Eurooppa on ainoastaan hakaristin merkeissä pelastettavissa bolshevismilta. Hänen johtamansa liike ei millään tavalla pyri vaikeuttamaan Brüningin asemaa tämän taistelussa Saksan talouden säilyttämiseksi; Brüningin taistelu on Saksan kamppailu.

Saksalaiskansalliset, kansallissosialistit ja kommunistit ovat vaatineet valtiopäivien koollekutsumista, jonka johdosta valtiopäivien vanhinten neuvosto kokoontuu t.k. 17 päivänä asiasta päättämään. Hallituksen äänenkannattaja "Germania" pitää itsestään lankeavana, ettei valtiopäiviä kutsuta koolle, sillä tarpeettomat sisäpoliittiset väittelyt voisivat tällä hetkellä muodostua maalle kohtalokkaiksi.

Vaikkakin sanomalehdissä koetetaan keksiä syntipukkia nykyiseen tilanteeseen ja toisaalla syytetään kapitalistista järjestelmää, "konkurssin tehneitä finanssimagnaatteja ja teollisuusruhtinaita", toisaalla taas "marxilaista roskataloutta", on lehtien sävy yleensä maltillinen ja hallitukselle suppea. Teollisuusjärjestöjen äänenkannattajan "Deutsche Allgemeine Zeitungin" ja talouspuolueen taholta tosin vaaditaan suuren kokoomushallituksen muodostamista kansallissosialisteista sosialidemokraatteihin asti, mutta tällaiset vaatimukset eivät ole toistaiseksi saaneet yleisempää kannatusta. Oikeistopuolueet ovat nyt muuttaneet kantansa ja antavat mielellään nykyisen hallituksen istua rauhassa tilannetta selvittämässä. Se mahdollisuus on kuitenkin olemassa, että valtakunnan pankin johdossa tapahtuu muutos. Teollisuusjärjestöjen taholla vaaditaan tri Lutherin korvaamista hänen edeltäjällään tri Schachtilla, joka nykyään on lähellä kansallissosialisteja. Schacht mainitaan myöskin ehdokkaana suunnitteella olevan valuuttajärjestön johtajaksi, valuuttakomissaariksi.

*Alfonsi*



SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

*nr 1526/811/81.*

Berlinissä, heinäkuun 18 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
№ 14 / 82 Pal D. 10 31		
21/7-31	№ -	L.H. -
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C5	

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra Ministeri, raporttini aiheesta:

Tilanne Saksassa. II.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen kunnioitukseni vakuutus.

*Ujontila*

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki.



LÄHETYSKÄRTTÄ		MINISTERIÖ	
Ko 14	82 lat.	21/7-31	
21/7-31	?	—	
5	85.		

Suomen Berlinin lähetystön v.a. Asiainhoitajan

raportti.

18. 7. 1931.

Tilanne Saksassa. II.

Hendersonin ja MacDonaldin täksi päiväksi suunnitellun Berlinin matkan peruuttaminen on epäilemättä luettava saksalaisten diplomaattien tappioksi. Käydessäni t.k. 16 päivänä Auswärtiges Amtissa salaneuvos Wielin luona, kertoi tämä, että Ranska oli pannut kaikki voimansa liikkeelle estääkseen myöskin Stimsonia tulemasta Berliniin, joka nykyään on maailmanpulan todellinen keskipiste. Koska jokainen minuutti, jolla pulan selvittelyä viivytetään, voi muodostua kohtalokkaaksi, suostui Saksan hallitus ranskalaisten kutsuun ja Brüning ja Curtius lähtivät t.k. 17 päivänä matkalle, mukanaan joukko asiantuntijoita ja sihteerejä.

Parisin neuvottelut tulevat kaikesta päättäen olemaan alustavaa laatua ja valmisteluna Lontoossa t.k. 20 päivänä pidettävälle varsinaiselle konferenssille. Ranska ei tietenkään aijo luopua poliittisista ehdoistaan. "Deutsche Allgemeine Zeitungin" mukaan ei enää puhuta sellaisista "pikkuseikoista" kuin panssarilaivoista ja tulliuunionista, vaan vaaditaan uutta allekirjoitusta

Versaillesin sopimukseen. Täten lehti tulkitsee ranskalaisen vaatimuksen kymmenen vuoden poliittisesta aselevosta, joka saattaisi Saksan Marokon tapaisten epäsuverenisten valtioiden asemaan. Sillä suunnitteilla oleva takuukomiteahan voisi ulottaa käytännössä poliittisen tarkastuksensa Saksan ulko- ja sisäpolitiikkaan. Jos Ranskan vaatimuksena on, että Saksan on ensi vuoden heinäkuun 1 päivästä jälleen ruvettava Young-suorituksia maksamaan täyteen määräänsä, on lehden mielestä sekä Parisin että Lontoon konferenssi kokonaan tarpeeton.

Wielin arvelun mukaan aikoo hallitus tai oikeammin Brüning Lontoossa suostua vain sellaisiin ehtoihin, jotka Saksan nykyinen eduskunta voi ratifioida. Hänen tarkoituksensa on Lontoosta palattuaan kutsua valtiopäivät sitä varten koolle. Ennen lähtöään Brüning lakkautti kansallissosialistien tšekäläisen äänenkannattajan "Angriffin" senjohdosta, että siinä oli hyökätty Brüningin kimppuun Ranskan vaatimusten vuoksi.

Lounaalla oli luonani eilen erään tšekäläisen yksityisen tietotoimiston johtaja, jonka toimistossa monistetaan ja levitetään määrätuille oikeistopiireille koti- ja ulkomailta hankittuja luottamuksellisia tietoja. Hän kertoi seuraavaa: Valtakunnanpankin johtaja Luther oli kesäkuussa neuvotellut Englannin pankin johtajan Montagu Normanin kanssa Saksan pulatilanteesta. Norman oli tällöin viitannut siihen, että Saksassa olisi järjestettävä jonkinlainen kriisi ~~pankitalouden~~ Ranskan painostukseksi. Saksassa päätettiin silloin uhrata Danatbank, mutta, kuten tunnettua, osottautui siitä johtuneen laviinin pysäyttäminen vaikeaksi. Lutherin oma asemakin alkoi horjua. Katseet alkoivat suuntautua Schachtin. Niinpä väitti kertojani, että sosialisti Hilferding oli Brüningille ilmoittanut, ettei hänen puolueellaan ollut mitään sitä vastaan, että Schachtia jälleen käytet-

täisiin, vaikkakin sosialistilehdet joukkojen vuoksi jonkinverran tulisivat hyökkäämään hänen kimppuunsa hänen kansallissosialististen mielipiteittensä vuoksi. Noin viikko sitten oli Owen Young Amerikasta soittanut Wilhelmstrasselle, pyytäen saada puhutella Schachtia. Vastattiin, että Schacht on yksityinen henkilö. Owen Young lausui ihmettelynsä, että Saksalla on varaa tällaisena vaikeana aikana olla käyttämättä Schachtin veroista miestä. Puhelu yhdistettiin sitten Schachtille. Owen Young samoin kuin amerikkalaiset diplomaatit ovat sitä mieltä, että ainoastaan sisäisen maksuväliseen käytäntöönottaminen voi pelastaa Saksan. Tätä kantaa oli Schacht sitten t.k. 12 päivän neuvotteluissa hallituksen kanssa ajamtkin. Suunnitelmasta luovuttiin Lutherin palattua seuraavana päivänä Baselista. Amerikkalaisten kannan perusteluna on esitetty, että he tahtovat estää Ranskaa saamasta liian suurta finanssiellista vaikutusvaltaa Saksassa. He pelkäävät, että jos Ranska Parisin-Lontoon neuvotteluissa saavuttaa sataprosenttisen voiton, niin se rupeaa suunnittelemaan Euroopassa Amerikan vastaista rintamaa. Yhdysvaltain hallituksen ja Federal Reserve Boardin pidättyväiseen kantaan Saksan avustamisessa on pääasiallisesti vaikuttanut Morgan-yhtymä, jolla on mitä lähimmät suhteet sekä Pariisiin että Saksan finanssikysymysten parhaimpaan asiantuntijaan Parker Gilbertiin. Morgan oli asettanut Saksan rahallisen avustamisen ehdoksi poliittisen sovinnon aikaansaamisen Parisin ja Berlinin välillä. Sekä Englannin että Amerikan taholta oli Brüningiä kehoitettu tekemään "vapaehtoinen" ele Ranskan voittamiseksi. Annettiin myös viittaus siihen, mitä tämän eleen piti koskea: luopumista tulliliitosta ja panssarilaivasta. Brüning antoikin sitten julistuksen, jossa hän kuitenkin rajoittui huomauttamaan, että ulkomaista luottoa ei tultaisi käyttämään sotavarustuksiin.

Kertojani ei suhtautunut toivehikkaasti Saksan tilanteen kehittymiseen. Hänen mielestään ei 500 miljoonan dollarin

laina ole riittävä. Syksyllä on odotettavissa, että tilanne yhä enemmän kärjistyy. Hallituksessa on ollut kysymyksenalaisena piiritystilan julistaminen.

Toistaiseksi on hallitus pysynyt tilanteen herrana ja yleisö on pysynyt rauhallisena ja tyynenä. Kansallissosialisteista ulkomailla levitettyjen väärin tietojen johdosta hän huomautti, ettei heidän taholtaan ole minkäänlaista vaaraa pelättävissä. Jos he tulevat valtaan, niin he eivät tule yksin, vaan yhdessä saksalaiskansallisten kanssa. Hitler on vakuuttanut, että ulkomaalaisten Saksassa olevaan omaisuuteen ja saataviin ei tulla kajoamaan.

Valtiopäivien vanhintenneuvostossa, joka eilen käsittelee kysymystä eduskunnan koollekutsumisesta, luettiin valtakunnankanslerin kirje, jossa tämä isänmaallisista syistä pyysi, että eduskuntaa ei kutsuttaisi koolle näinä päivinä, mikä myöskin päätökseksi tuli.

Ennen Parisin matkaansa Brüning allekirjoitti kaksi uutta hätäasetusta. Ensimmäisessä, sanomalehtiä koskevassa asetuksessa, säädetään, että sanomalehden vastaava toimittaja on velvollinen asianomaisten viranomaisten vaatimuksesta julkaisemaan tiedoituksia tai virallisia vastineita lehdessä olleisiin tosiasioita vääristeleviin tai epätäydellisiin kirjoituksiin. Toinen asetus koskee pääoma- ja veropaon vastustamista. Sen mukaan on m.m. jokaisen saksalaisen, joka matkustaa ulkomaille, maksettava t.k. 19 päivästä lukien 100 Rmk. passiveroa. Asetus ei kuitenkaan koske vaeltavia työmiehiä ja pientä rajaliikennettä.

*Ujonteli*

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 65.

ASIA: \_\_\_\_\_

V. a. Asainhoitaja Yöntilän raportti  
Berlin.

23/7-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

nr. 1607/319/31.

Berlinissä, heinäkuun 23 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
15 182 Pal D. 1931		
25/7-31	N <sup>o</sup> -	LML -
5	OSASTO C5	ASIA

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille,  
Herra Ministeri, raporttini aiheesta:

*1/4 kpl.*  
*(100. Saksassa)* Lontoon fiascon sisäpölyttiset seuraukset  
Saksassa y.m.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen  
kunnioitukseni vakuutus.

*Ujontila*

Herra Ulkoasiainministerille,

Helsinki.

LÄHETYS		
N:o 15182 Lat. 231		
25/7-31	?	Lit.
RÄHMÄ		ASIA

Suomen Berlinissä olevan Lähetytön v.a.Asiainhoitajan  
raportti.

22. 7. 1931.

Lontoon fiascon sisäpoliittiset  
seuraukset Saksassa.

Lontoon konferenssi muodostui lopulta suureksi pettymykseksi niillekin saksalaisille piireille, jotka olivat laskeneet kansainvälisen pankkiyhtymän johdolla myönnettävään lyhytaikaiseen luottoon. Ranskalaiset torjuivat t.k. 21 päivänä englantilaisten hyökkäysasenteen ja asettivat poliittisiakin ehtoja myötävaikutukselleen lyhytaikaisten luottojen järjestämiseksi, joita ehtoja Brüning ei voinut hyväksyä. Siitä oli seurauksena neuvottelujen peräti laiha tulos, jonka mukaan vain Saksan valtakunnanpankin 16 päivänä elokuuta päättyvä rediskonttausluotto kolmella kuukaudella pidennetään ja keskuspankeille annetaan tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin, jotta minkäänlaisia luottoja ei Saksasta enää vedettäisi pois. Lisäksi tulee päätös tutkiajakomissionista, jonka kansainvälisen välityspankin tulee asettaa tutkimaan tilannetta Saksassa ja mahdollisuuksia uusien lyhytaikaisten luottojen myöntämiselle Saksalle sekä missä määrin näitä luottoja voi muuttaa pitkäaikaisiksi lainoiksi.

Näiden päätösten mukaan on Saksan siis edelleenkin, turvautumalla itseapuun, koetettava selviytyä raha- ja

luottopulastaan ja senlisäksi on Saksan vielä suostuttava vastaanottamaan kansainvälinen finanssikomissiooni. Tämän ehdotuksen oli Saksan valtuuskunta tehnyt hetkellä, jolloin tilanne näytti mitä kriitillisemmältä ja saksalaiset luulivat voivansa tällä ehdotuksellaan saada ranskalaiset peräytymään. Ehdotus hyväksyttiin, mutta Saksan valtuuskunnan siihen kiinnittämiä toiveita ei kuitenkaan täytetty.

Tällainen tulos Lontoon konferenssista on luonnollisesti herättänyt suurta pettymystä Saksan vasemmistopoliitikkojen keskuudessa. Niinpä näyttää Preussin pääministeri Braun ja hänen hallitustoverinsa, katoliseen keskustaan kuuluva Hess, aikovan nyttemmin avoimesti asettua Brüningiä vastaan. Sosialidemokraatit ja Hessin kannattajat pelkäävät Brüningissä tapahtuvan kehityksen vievän hänet yhä enemmän oikealle. Lontoon konferenssi tulee pakostakin johtamaan sisäpoliittisiin ja taloudellisiin toimenpiteisiin, jotka ovat toteutettavissa vain vasemmiston pyrkimyksiä vastaan tähdättyinä. Mikäli olen oikein informoitu, on johtavissa sosialidemokraattisissa piireissä samoin kuin sentrumin keskuudessa havaittavissa Brüning-vastaisen mielialan kasvamista, onpa väitetty, että hänen asemansa tähänastinen puoluepoliittinen perusta on järkytetty.

Toinen tekijä, jolla voi olla vaikutusta sekä valtakunnanhallituksen että lähinnä Preussin hallituksen asemaan on kommunistien viimeinen kannanotto. Preussin maapäivien kommunistinen eduskuntaryhmä jätti t.k. 21 päivänä Saksan kommunistisen puolueen keskuselimen toimeksiannosta Preussin sisäministerille, sosialisti Severingille, "ultimatumin", jossa esitetään uhkaus, että kommunistit ottavat osaa elokuun 9 päivänä toimeenpantavaan kansanäänestykseen Preussin maapäivien hajoittamisesta, ellei hallitus 24 tunnin kuluessa ilmoita suostuvansa seuraaviin vaatimuksiin:

1) Täydellisen painovapauden jälleen palauttaminen, kokoontumisvapaus työtätekeväille kansalle, hätäasetusten ja



pakkotoimenpiteiden kumoaminen Preussissa;

2) Avustusta nauttavia, etenkin työttömiä vastaan kohdistuvien voimassaolevien toimenpiteiden pikainen kumoaminen sekä alempien virkamiesten palkkojen supistamista tarkoittavien määräysten peruuttaminen;

3) On annettava takeita siitä, että piensäästäjät voivat kaikista Preussin säästökassoista nostaa talletuksensa rajoituksitta ja heti;

4) Kansallissosialisteja ja Stahlhelmiä vastaan taistelujärjestöksi muodostetun "punaisen rintamasoturiliiton" toimintaa koskeva kielto on heti kumottava.

Määräajan kuluessa ministeri Severing ilmoitti kommunistiselle eduskuntaryhmälle, että Preussin hallitus ei suostu heidän vaatimuksiinsa.

Tämä kommunistien päätös oli hallituspiireille kiu-sallinen yllätys, koska kansanäänestyksen onnistumismahdollisuudet ovat huomattavasti kasvaneet, etenkin, koska samalla on otettava huomioon, että yleisen poliittisen ja taloudellisen tyytymättömyyden johdosta osanotto kansanäänestykseen voi muodostua suuremmaksi kuin mitä tähän asti oli luultu. Preussin nykyisen hallituksen kannattajien ainoana lohdutuksena on rahanpuute, joka luonnollisesti voi tuntuvasti rajoittaa mainostusta kansanäänestyksen hyväksi. Syynä kommunistien kannanottoon lienee, kuten kertojani väitti erään kommunistisen kansanedustajan hiljattain hänelle maininneen, että kommunistiset johtajat toivovat oikeiston tulevan hallitukseen ja siinä täydellisesti epäonnistuvan, ennenkuin kommunistit voivat "ottaa vallan käsiinsä".

Suunnanmuutosta Saksassa ennustaa myöskin muuan julistus, jonka saksalaiskansalliset ovat hiljattain antaneet. Se on lähinnä tarkoitettu Amerikkaa varten. Siinä sanotaan, että oikeisto on ennenpitkää pakoitettu ottamaan hallituksen käsiinsä. Se tunnustaa yksityistaloudelliset sitoumukset, jotka ulkomaiden kanssa on tehty, mutta se ei salli, että

Saksan kansan hädänalaista tilaa Versailles-sopimuksen jatkuvalle vaikutuksella vielä pahennetaan. "Ellei nykyistä finanssipulaa voida auttaa, on meillä Saksassa bolshevismi valalla." "Joko terveistä kansallisista aineksista kokoonpantu hallitus tai bolshevismi. Mutta bolshevismi on rutto, joka ei <sup>Saksan</sup> rajoilla pysähdy." Preussin "punaista" hallitusta vastaan tähdätyn julistuksen on myöskin Reichslandbund antanut, samoin kristillissosiaalinen Volksdienst niminen puolue, joka katsoo että Braun-Severingin hallitus on vuosikautia sortanut evankeelisen kirkon oikeuksia ja siten herättänyt katkeruutta protestanttisessa väestössä.

#### Kommunismista Saksassa.

Saksan kommunistiseen puolueeseen kuului ("Schöner Zukunft" nimisen aikakauslehden mukaan) 1.2.31 206000 sisäänkirjoitettua jäsentä, joka määrä verrattuna kommunistien viime syyskuun 14 päivänä valtiopäivämiesvaaleissa saamaan äänimäärään 4,5 miljoonaa, on verrattain pieni. Puolueen sisäinen järjestely edistyy kuitenkin sangen nopeassa tahdissa, sillä vuoden vaihteessa kuului puolueeseen tuskin 100000 jäsentä. Päähuomio kohdistetaan nykyään siihen, että kommunistiset valitsijat saadaan liittymään vakinaisina jäseninä puolueeseen; ainoastaan joka 23-25 valitsija on nyt puolueen jäsen. Kommunistisessa ammattijärjestössä "Revolutionäre Gewerkschaftsopposition", johon kuuluvat vallankumoukselliset metallivuori-, satama- ja maatyöläisammattikunnat, on 250000 jäsentä ja siihen koetetaan saada liittymään <sup>ennen</sup> kaikkea työttömät. Sen ohjelmaan kuuluu myöskin kommunististen solujen järjestäminen teollisuuslaitoksiin. Myöskin nuorison keskuudessa harjoitetaan propagandaa puolueen hyväksi. Kommunist. nuorisoliittoon kuului tammikuussa 1931 40000 jäsentä; teollisuus-solujen lukumäärä saatiin nousemaan 131:stä 250:een ja paikallisryhmien 855:stä 1725:een. Myöskin kommunistisen liikkeen vallankumouksellisten järjestöjen, kuten vallankumouksellisen

ammattioposition, punaisen urheiluliiton, vapaa-ajattelijaliikkeen ja kansainvälisen työläisavun jäsenistä on 118000 nuorison keskuudesta; kommunistisen puolustus- ja taistelujärjestön jäsenistä yli 31000 ja punaisen nuorisopioneerijärjestön jäsenistä 28000. Kommunistisesta kulttuuripolitiikasta huolehtii vallankumouksellinen vapaa-ajattelijaliike, jonka jäsenluku nousi heinäkuusta joulukuuhun 1930 84741:sta 105000:een ja jonka äänenkannattajan painos saman ajan kuluessa nousi 86300:sta 107500:aan. Vapaa-ajattelijajärjestö toimii toistaiseksi itsenäisenä Berlinissä, Ruhrin alueella, Reininmealla, Tübingenissä ja Keski-Saksassa, muualla opositiiona sosialistisen vapaa-ajattelijaliikkeen puitteissa.

Yleinen käsitys tšekäläisissä asiantuntevissa piireissä on kuitenkin se, että mitään kumouksen vaaraa kommunistien taholta ei Saksassa lähiaikoina ole pelättävissä. Pulatilanteen kärjistyessä ja työttömyyden lisääntyessä sen mukaan, voi sentään olla mahdollista, että kommunistit yrittävät esim. maaseudulla ryhtyä jonkinlaisiin väkivaltaisuuksiin. Mutta kun Saksan olot ovat nykyään toisenlaiset kuin 1918, jolloin maassa vallitsi sekasorto ja armeija oli haajaannustilassa, katsotaan, että järjestysvalta pysyy edelleen tilanteen herrana. Tarpeen tullen on lisäksi käytettävänä Reichswehr ja mahdollisesti aseistettuna Stahlhelm-järjestö. Ei myöskään saa unohtaa, että Saksan suurimmalla yksityisomistusoikeuden kannalla olevalla puolueella, kansallissosialisteillakin, on tehokas järjestönsä.

#### Ranskan vaatimukset Lontoon konferenssissa.

Luottamuksellisesti saamani tietojen mukaan tapahtui 21 päivänä heinäkuuta seuraavaa:

- 1) Ranskalaiset selittivät toivovansa konferenssin pikaista päättymistä.
- 2) He selittivät, ettei heillä ole ylimalkaan minikäänlaista intressiä Hooverin toiseen ehdotukseen, koska heillä on tuskin enää yhtään lyhytaikaista luottoa Sak-

sassa.

3) He julkaisivat Genevessä tunnetun varustusten supistamista koskevan promemorian, jossa kertojani käsityksen mukaan joka suhteessa alleviivataan Ranskan tähänastinen imperialistinen politiikka.

4) Ranskan pääministeri uhkasi neuvottelujen aikana pikaisesti lähteä Lontoosta, ellei Ranskan toivomuksiin suostuta.

5) Englannin pankista siirrettiin mainittuna päivänä n. 3 miljoonan punnan edestä kultaa ranskalaisten tilille.

6) Samana päivänä ranskalaiset tiedoittivat, että ranskalais-venäläiset neuvottelut olivat johtaneet myönteiseen tulokseen. Ranskan ja Neuvostoliiton solmittava sopimus oli periaatteessa valmis, niinikään oli päästy yksimielisyyteen Ranskan ja Venäjän välisen kauppasopimuksen ehdoista.

Ranskan tarkoituksena oli turvautumalla näihin mahti keinoihin saada englantilaiset ja amerikkalaiset valtuutetut myöntyväsiksi Ranskan toivomuksiin. Berlinin anglosaksalaisissa piireissä tuntuu olevan seuraava käsitys Ranskan vastaisesta politiikasta: pyritään aikaansaamaan Ranskan johdolla Ranskan ja Saksan välinen sovinto ja edelleen luomaan mannermaablokki vastapainoksi englantilais-amerikkalaiselle valtayhtymälle. Ellei tätä päämäärää voida saavuttaa; Saksan taloudellinen eristäminen ja sen taloudellinen tuho. Lontoon neuvottelujen epäonnistuttua jäänee tosiasiaksi, että Ranska on tavallaan saanut Saksan kolmen mahtavan poliittisen ryhmän puristukseen: Ranskan ja sen liittolaisten, Neuvostoliiton ja anglosaksisen yhtymän.

Alföntili

10/20  
1. kausi  
4. pöytäkirja

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5.

ASIA: \_\_\_\_\_

U.a. Asiantuntijajärjestelmän raportti.

Berlin

7/8 1981.

Suomen Lähetystö

N:o 1692/352/31

Berlinissä, elokuun 8 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
No 16/82 h. D. 1931		
11/8.31	10	LINE
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C5	

Herra Ministeri

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini aiheesta

Tilanne Saksassa III

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen  
kunnioitukseni vakuutus.

*W. J. Anttila*

Herra Ulkoasiainministerille,

Helsinki.

MINISTERIÖ		
16/82 lae. D. 19 31		
11/8.31	2	Liit.
VIIKKA	OLASTO	ASIA
5	C5	

Suomen Berlinissä olevan Lähetystön v.a. Asiainhoitajan  
raportti

7. 8. 1931.

Tilanne Saksassa III.

Stimson

Stimsonin, Macdonaldin ja Hendersonin käynneistä Berlinissä ei ole tiedoitettavaa paljon yli sen, mitä siitä on päivälehdissä kerrottu. Stimsonin matkan pää-tarkoitus oli maaperän tunnusteleminen ensi vuoden va-rustusten supistamiskonferenssia varten. Ennenkuin hän Amerikasta ehti Berliniin saakka, olivat Europan tapahtu-mat niin nopeasti kehittyneet, että hänen ohjelmansakin oli muutettava ja viikoksi suunniteltu käynti Berlini-nissä rajoittuikin kahden päivän "turistimatkaksi". Hä-nen keskusteluistaan "oppaattensa" kanssa, joina olivat valtakunnan kansleri ulkoministeri ja puolustusministeri Groener, ei pidetty tarpeellisena julkaista virallista tiedonantoa.

Macdonald

Macdonaldin ja Hendersonin käynneistä mainitta-koon, että Brüning oli koettanut kiinnittää neuvottelujen päähuomion Saksan talouspulaan, mutta että tämä keskus-telun aihe ei erikoisemmin kiinnostanut hänen korkeita vieraitaan, joille varustusten supistamiskysymys liene ollut polttavampi. Macdonaldin väitetään neuvoneen Sak-saa jatkamaan finanssineuvottelujaan Ranskan kanssa, mutta vetämällä niihin kaikin tavoin muita mukaan, s.o. ennenkaikkea Englannin. Nämä käynnit eivät johtaneet mihinkään konkreettiseen tulokseen. Syynä siihen on pi-dettävä sitä seikkaa, että Saksan nykyistä hallitusta ei ole katsottu voitavan pitää neuvottelukykyisenä, koska

ennakkotiedot jalaskelmat t.k. 9 p:nä toimeenpantavasta kansanäänestyksestä Preussin maapäivien hajoittamiseksi eivät ole Brüningille edulliset. Vaikka tulos tulisikin olemaan kielteinen, saa oppositio kuitenkin niin suuren äänimäärän, että se ei voi olla jossain määrin järkyttämättä hänen asemaansa. Tämän johdosta ulkomaat ovat ensin tahtoneet päästä selvyyteen siitä, kuinka laaja parlamentillinen kannatus Saksan nykyisellä keskustahallituksella on takanaan.

Taloudellinen  
● tila.

Kuten edellisessä raportissani mainitsin, oli Lontoon konferenssin tulos Saksalle sangen laiha. Seitsemän vallan konferenssi totesi, että Saksan talouselämä on terve ja että se on joutunut ulkolaisen pääoman äkillisen maastaviennin johdosta erinäisiin vaikeuksiin. Kun ottaa huomioon, että Saksassa oli viime vuoden lopulla ulkomaisia lyhytaikaisia lainoja 11 miljardia, jotka heinäkuun lopulla olivat supistuneet 6,5 miljardiin, käsittää, paljonko merkitsi Lontoon konferenssin tulos - 420 miljoonan Rmk:n suuruisen rediskonttausluoton pitentäminen 3:ksi kuukaudeksi. Enemmän arvoa ja merkitystä on ehkä konferenssin toteamisella, että Saksan talouselämä on terveellä pohjalla. Sillä sitähan osoittaa se, että Saksan talous- ja pankkijärjestelmä on puolen vuoden kuluessa kyennyt ulkomaille suorittamaan takaisin näin suunnattomia summia, joita se tosin itse tarvitsisi. Vailla merkitystä ei ollut myöskään konferenssin suositus setelipankeille huolehtia siitä, että jäljellä olevia luottoja ei Saksasta vedettäisi pois. Nämä luotot ovat suurimmaksi osaksi remburssiluottoja, jollaisia Saksa myöskin ennen sotaa käytti ulkomaankauppansa ylläpitämiseksi ja välttämättömien raaka-ainehankintojensa rahoittamiseksi.

Ei ole odotettavissa, että Saksan pääoma- ja valuuttakatteessa ilmenneet aukot jälleen nopeasti ulkoa käsin täyttyisivät. Yhtä vähän toiveita lienee, että Lontoon



konferenssin suosittama kansainvälinen finanssiasiantuntijainkomitea lähimmässä tulevaisuudessa voisi järjestää Saksalle uusia pitkäaikaisia lainoja. Mikäli sellaisia on saatavissa, tulee kait ensi sijassa kysymykseen tähänastisten lyhytaikaisten lainojen muuntaminen pitkäaikaisiksi. Tietoisena näistä tosiasioista ei Saksan talous pyri sanottavammin ulkomaan velkaansa lisäämään, joka nyt on saatu vähennetyksi 16 miljardiin Rmk:aan, vaan hankkimaan uutta ulkolaista pääomaa vientiylijäämillä ja siten samalla vahvistamaan valuuttareservejään.

Saksan talouden nykyhetken tärkein tehtävä on selviytyä rahapulasta ja päästä jälleen säännölliseen maksuliikkeeseen. Brüningin rauhoittavalla radiopuheella t.k. 4 p:nä ja diskonton suunnattomalla korotuksella oli tarkoitettu vaikutuksensa yleisöön, joka ensimmäisinä säännöllisinä pankkipäivinä pysyi tyynenä eikä rynnännyt saataviaan nostamaan vaan pikemmin tallettamaan rahojaan. Talletusten rajaton käyttöoikeus osoittautui varmimmaksi keinoksi luottamuksen palauttamiseksi rahalaitoksiin. Saksan luottamuspula ei ole, kuten tunnettua, johtunut varsinaisesti taloudellisista syistä, vaan on poliittisilla tekijöillä siinä suurempi osuus. Joskohta Saksan maksutase oli viime vuonna jonkin verran passiivinen, on kauppataase useana vuonna peräkkäin ollut vahvasti aktiivinen. Esim. kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla vientienemmys nousi aina miljardiin Rmk:aan. Ei voida kieltää, että viime syyskuun vaalit, jotka lisäsivät kansallissosialistien edusmiesten määrää valtiopäivillä n. 100:lla, antoivat ensimmäisen yllykkeen pääomanpöelle etenkin Saksan juutalaisten keskuudessa. Saksan ja Itävallan tulliliiton tultua tunnetuksi viime maaliskuussa, alkoivat ranskalaiset vetää saataviaan maasta. Wienin Kreditanstaltin romahdus antoi uuden aiheen lainojen irtisanomiseen Saksassa. Keväällä vaikuttivat

epäsuotuisasti ulkomaihin yhä uskottavammiksi käyneet huhut, että Saksa on ennen pitkää pakotettu pyytämään moratotiota korvaussuorituksista, jonka johdosta m.m. Ranskan lehdet hieman myöhemmin alkoivat kirjoittaa tahallisesta konkurssin järjestämisestä - une organisation systématique de la faillite. Lübeckiläisen suurliikkeen Nordwollen romahdus johti Danat-pankin vaikeuksiin ja sen sulkemiseen samoihin aikoihin, jolloin Parisissa neuvoteltiin Hooverin suunnitelman toteuttamisesta. Yksityisten saksalaisten viime syksystä lähtien ulkomaille siirtämien pääomien määrää ei tarkalleen tunneta, mutta arvioidaan sen nousevan 3 à 4 miljardiin Rmk:aan.

Kun Saksan säästöpankkien, säästö- ja osuuskassojen säännöllistä toimintaa rajoittavat määräykset t.k. 8 p:nä kumoutuvat, on todennäköistä, että tallettajat suhtautuvat niihin yhä tynesti ja harkitsevasti kuin kauppankkeihinkin.

Vaikka Brüning edelläviitatussa radiopuheessaan huomautti, että Saksassa ei ole lainkaan inflatiovaaraa, on pankkipiireissä kuitenkin se käsitys vallalla, että säännölliseen maksuliikkeeseen siirryttäessä on ohimenevästi välttämätöntä lisätä liikkeessä olevaa setelimäärää. Siksi täällä on vilkkaasti keskusteltu ja kirjoitettu setelikatteen suuruudesta ja yleensä tultu siihen, että Saksa ei voi lähiaikoina ylläpitää 40 %:sta katetta valtiokoneiston ja sen erilaisten tarpeiden tyydyttämiseksi. Nykyisestä rahapulasta johtuvia seurauksia, maksujen keskeyttämisiä, luoton kallistumista, työttömyyden lisääntymistä ja yleisen suhdanteen huonontumista ei voitane välttää. Vähennys valtion tuloissa, joka kuluvan vuoden kolmen ensimmäisen kuukauden aikana oli n. 400 milj., on seuraavina kuukausina yhä suurentunut jopa siinä määrin, että hallituksen oli kesäkuussa turvauduttava kovennettuihin sakkomääräyksiin verojen ja maksujen

perimiseksi. Jos kehitys tähän suuntaan jatkuu, piilee siinä ehkä suurin vaara Saksan valuutan säilyttämiselle. Ostokyvyn heiketessä kotimaassa, täytyy teollisuuden tavaroiden hintojen kustannuksellakin laajentaa ulkomaisia markkinoitaan. Tähän tähtäävän oman avun menestymisen ehtona on, että tuotantokustannukset, hinnat, palkat ja <sup>k</sup> juliset menot saatetaan päättävästi alemman elintason mukaisiksi. Ainoastaan täten voidaan maksuhäiriöistä selviytyä. Seuraava askel on yksimielisyyteen pääseminen Saksan ulkomaalaisten velkojien kanssa maassa olevien 6,5 miljardin lyhytaikaisten <sup>ulkolaisten</sup> /saatavien säilyttämisestä. Tästä erästä on 4 miljardia pankkien ja 1,5 miljardia kaupan ja teollisuuden käytettävänä, loput kunnilla ja osavaltioilla. Saksan pankkikomitea on kuluneena viikkona käynyt kolme päivää sitkeitä neuvotteluja Lontoon ja New Yorkin päävelkojien kahden edustajan kanssa niistä muodollisuuksista, joita noudattaen lyhytaikaiset lainat saataisiin pitennetyiksi. Yhteisten suuntaviivojen laatiminen on kohdannut vaikeuksia, sillä Sveitsin, Hollannin ja eräiden amerikkalaisten velkojien taholta on esitetty erikoisvaatimuksia. Ranskan kannanotto lienee myöskin vielä epäselvä. Ensi viikolla kansainvälisen järjestelypankin asettaman komitean jäsenet saapuvat Berliniin tutkimaan, miten nämä velat saadaan vakaannutetuiksi ja miten Saksa voi jälleen ryhtyä luottosuhteisiin ulkomaiden kanssa. Saksan tuonti ja vienti ovat epäilemättä luoton tarpeessa. Ehkä luottamuksen palauttaminen saksalaisiin pankkeihin on myös oleva omiaan nostamaan Saksan luottoa ulkomailla. Luoton saaminen raaka-aine hankintoihin ei voine kohdata vaikeuksia, sillä ulkomaat eivät tule toimeen ilman saksalaisia kuluttajiaan.

Kuten lähetystö toisessa yhteydessä on tiedoitta-

nut, ei valuuttasäännöstely ja valuutan keskittäminen tietyn viraston hoitoon ole osoittautunut tarkoitustaan vastaavaksi. Toimenpide oli ulkomaalaisten velkojien vaatima ja ulkomaiden taholta painostettiin sen kumoamista vielä tiukemmin. Tätä kirjoitettaessa on hallitus periaatteessa päättänyt luopua valuuttasäännöstelystään, säilyttäen voimassa korkeintaan eräitä määräyksiä ulkomaanrahan väärinkäytön estämiseksi. Niinä muutamina päivinä, jolloin valuuttavirasto ehti olla käynnissä, havaittiin, että se oli vain omiaan hävittämään Saksan ainoan apulähteen, ulkomaankaupan, joka sillä on tarjona pyrkiessään säännöllisiin talous- ja valuuttaoloihin.

Arvopaperi- ja rahapörssien jälleen avaamista ei ole vielä voitu ajatella. Yhtenä syynä niiden suljettuna pitämiseen on, että säännöllisen maksuliikkeen on ensin jonkun aikaa vapaasti toimittava. Tärkeämpi syy on kuitenkin se, että tahdotaan estää epänormaalin diskonttokoron (15 %) haitallinen vaikutus Saksan kansallisomaisuuteen.

Vaikka Saksan nykyisessä tilassa onkin eräitä valopilkkuja havaittavissa, suhtaudutaan Berlinin johtavissa poliittisissa ja taloudellisissa piireissä, kuten minulle eri tahoilta on vakuutettu, vielä sangen huolestuneesti lähimpään tulevaisuuteen. Kuulee sanottavan, että varsinaista ulospääsyä umpikujasta ei ole vielä löydetty. Tilannetta vaikeuttaa suuresti se, että määrävien talouspiirien samoin kuin eri puolueiden johtajien välillä vallitsee liian paljon keskinäistä kateutta ja solidaarisuuden puutetta, joka asettaa asioiden kehitykselle voittamattomia esteitä. Tuntuu myös siltä, että hallitus mennessään takuuseen pankki- ja liikeyrityksistä samoin kuin hätäasetustuotannossaan voisi olla pidättyväisempi, jotta se ei menettäisi arvovaltaansa.

*Refjunktli*

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5.

ASIA:

V.a. Asiamiehittäjä Yöndelin raportti:  
Berlin.

21/8-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ  
FINLANDS BESKICKNING

Berlinissä, elokuun 21 p:nä 1931.

N:o 1968-375-31.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
18/83 he. D. 10 31		
25/8.31	2	LIIT.
eri,	OSASTO	ACIA
5	C5	

Herra Ministeri,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini aiheista

Saksan sisäpoliittinen tilanne,

Brüningin ja Curtiuksen Rooman matka ja

Englannin suunnittelemat tullit ja Saksa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen  
kunnioitukseni vakuutus.

*Alföntila*

Herra v.t. Ulkoasiainministeri

pastori Antti K u k k o n e n ,

H e l s i n k i .

TERWAKOSKI

1928

KOKO A. J. J. J. J.		
18/83	cal.	D. D. M
25/8.31	2	LIR
RINNA	C. J. J.	ACIA
5	CS.	

Suomen Berlinissä olevan Lähetystön v.a. Asiainhoitajan  
raportti

21. 8. 1931.

Saksan sisäpoliittinen tilanne.

Kansanäänestys.

Stahlhelm-järjestön yhdessä Saksan oikeistopuolueiden kanssa järjestämä suurhyökkäys Preussin maapäivien hajoittamiseksi ja sen "punaisen" hallituksen kaatamiseksi epäonnistui samoin kuin on käynyt kaikkien muidenkin Saksassa toimeenpantujen kansanäänestysten. Vaaliteoreetikot ovat yrittäneet todistaa, että kansanäänestys nykyisen vaalilain puitteissa, jonka mukaan on saatava yli 50 % äänioikeutetuista äänestettävän asian puolelle, ei edes milloinkaan voi onnistua, koska n.s. nukkuvien puolueen äänimäärä automaattisesti koituu äänestyksen vastustajien hyväksi.

Äänestyksen tulos ( 10 milj. ääntä vaaditun 13,4 milj. asemesta ) on tietenkin antanut aihetta rintaman molemmin puolin puoluepo liittisiin väittelyihin. Kommunistien yhtyminen kansanäänestykseen, vaikka heidän osanottonsa oli sangen laimea, ei osottautunut kansanäänestyksen puuhaajille eduksi, sillä niiden vuoksi oli äänestyksestä jäänyt pois paljon sellaisia henkilöitä, jotka eivät halua olla yhteistoiminnassa Moskovan henenheimolaisten kanssa. Sitäpaitsi olivat kommunistit Moskovasta saatujen ohjeiden mukaisesti päättäneet kannattaa kansanäänestyspuuhaa siksi myöhään, ettei heillä ollut vaalipropagandaan kuin muutamia viikkoja aikaa, jolloin lisäksi useimmat niiden lehdistä oli lakkautettu.

Preussin hallituksen teimenpiteet kansanäänestystä

vastaan, joka muuten on täysin laillinen ja demokraattinen kansantahdon ilmaisumuoto, eivät suinkaan olleet omiaan herättämään myötätuntoa Braunia ja Severingiä kohtaan eikä vahvistamaan heidän arvovaltaansa. Epätietoisina ja hermostuneina tuloksesta he kielsivät vaalikulkueet ja antoivat takavarikoida lentolehtisiä ja vaalijulistuksia. Vastustuspuolueiden lehdet pakoitettiin ennen niiden lakkauttamista julkaisemaan lihavin kirjaimin hallituksen toimesta laadittuja poliittisia julistuksia, joissa kansaa kehoitettiin pysymään erillään kansanäänestyksestä. Tämä räikeä asetuksen väärinkäyttö herättikin suurta paheksumista sellaisissakin piireissä, jotka olivat kansanäänestystä vastustavalla kannalla.

Tappiolle joutuneet ovat koettaneet lohduttautua moraalisisella voitollaan. Heidän nyt saavuttama äänimäärä n. 10 milj. oli enemmän kuin 8,8 milj., jonka he saivat valtiopäivävaaleissa 14.9.30 ja enemmän kuin 9,17 milj. jonka Preussin nykyinen hallituskokoomus sai v. 1928.

Preussissä annettiin ääniä Young-suunnitt/	vastaan/	22.12.29	3,6 milj.
Alustava kansanäänestys huhtikuussa 1931			5,9 "
Lopullinen äänestys 9.8.31			10 "

Nykyinen taloudellinen pula ja ulkopoliittinen tilanne eivät suinkaan olleet otollisia teräskypäräläisten järjestämälle taistelulle sosialidemokraattien valta-aseman nujertamiseksi Preussissä ja välillisesti koko Saksassa. Ei ole epäilystäkään, että toisenlainen tulos olisi vaikuttanut valtakunnan nykyiseen keskustahallitukseenkin, jonka vahvimpana parlamentaarisena tukena ovat olleet juuri sosialidemokraatit. Kansa oli havainnut, että Brüning valvoo maan etuja ja ylläpitää kansakunnan arvoa, jonka johdosta laajemmissa piireissä ei toivottu hänen kukistumistaan.

Kansanäänestyksen päätyttyä tulee taistelu Preussistä edelleen jatkumaan, vaikka toisella alalla. Sekä Braun että Brüning pyrkivät toteuttamaan historiallisen teon,

Valtakunnan  
reformi.



Saksan valtakunnan hallinnollisen uudistuksen, joka tarkoittaa Preussin ja valtakunnan hallinnon yhteensulauttamista. Molempien pääministerien riidanaiheena tulee olemaan kysymys siitä, onko Preussin hallitus yhdistettävä valtakunnan hallitukseen virkakoneistoinen vai päinvastoin. Valtakunnan hallitukselle pari päivää sitten jättämässä laajahkossa lakiesityksessä Preussin hallitus ehdottaa m.m. että

- 1 Preussin sisäministeri on oleva samalla valtakunnan sisäministeri, jolloin valtakunnalle siirrettäisiin Preussin poliisivalvonta ja kunnallinen hallinto;
- 2 Valtakunnan oikeusministerille uskotaan Preussin oikeusministerin tehtävät;
- 3 Preussin valtiovarain hoito siirretään valtakunnan finanssiministeriöön.

Tästä uudistuksesta johtuisi, että valtakunnan sisä- ja oikeusministerit olisivat samalla kertaa Preussin hallituksen jäseniä, samalla kuin Preussin pääministerin täytyisi tulla varakansleriksi valtakunnan hallitukseen. Suunnitelman toteuttamisella toivotaan samalla edistettävän pohjois- ja keski-Saksan pienehköjen osavaltioiden sulautumista Preussiin, koska ne silloin tavallaan liittyisivät itse valtakuntaan. Niin perustuslain luontoinen kuin koko tämä suurenmoinen uudistussuunnitelma onkin, ehdottaa Preussin hallitus kuitenkin, että se valtiopäiviä kokoonkutsu-matta järjestettäisiin hätä-asetuksella samoin kuin kaikkia muitakin asioita Saksassa nykyään hoidetaan hallitusmuodon 48 eli n.s. diktatuuripykälän nojalla. Oikeiston taholla tullaan tätä aietta kuitenkin ankarasti vastustamaan.

Paljon puheenaihetta on täällä viime aikoina antanut Brüningin kansanhänestyksen jälkeen esittämä ajatus "kaikkien rakentavien voimien kokoamisesta" ja sen johdosta vilkkaasti keskusteltu hallituksen perustan laajentamisesta oikealle. Siihen ovat myöskin viitanneet Hugenbergin neuvottelut Hindenburgin kanssa. Brüning ja Hindenburg ovat

epäilemättä pitäneet tilaisuutta otollisena erottaakseen Hugenbergin ja Hitlerin toisistaan. Itseasiassa onkin suuri sosialinen muuri Hugenbergiin nojautuvien teräskypäräläisten ja kansallissosialistien hyökkäysjoukkojen välillä. Brüning'illä ei pitäisi olla minkäänlaista sisä- tai ulkopoliittisia epäilyksiä lähentyä Hugenbergin leiriä. Esteenä on vain se, että saksalais-kansallisilla on vain 41 mutta sosialisteilla 143 edustajaa valtiopäivillä. Täällä on kuitenkin sangen yleinen se käsitys, että jos hallitus orientoituisi oikealle, täytyisi sen samalla ottaa koko askel diktatuuria kohti. Sitä ei voi kuitenkaan ajatella, niin kauan kuin olot Preussissa ovat sellaiset kuin ne ovat. Ja Preussin hallituksen takana on reaalista voimaa, Europan parhaiten järjestetty ja varustettu poliisilaitos, joka hengeltään on, jollei kokonaan sosialistinen niin ainakin demokraattinen. Siinä tapauksessa että valtakunnassa oikeistopiirit sattuisivat tulemaan valtaan ja sisällinen tilanne huononemistaan huononisi kärjistäen Preussin ja valtakunnan välejä, ei olisi ihmeteltävää, jos syntyisi aseellinen yhteenotto Preussin poliisivoimien ja Reichswehrin välillä. Tämä on tietenkin vain äärimäinen johtopäätös tilanteen mahdollisesta kehittymisestä.

Mikäli olen oikein informoitu, aikoo Brüning edelleenkin jatkaa tähänastista luovimistaan oikeiston ja vasemmiston välillä, pyrkien kuitenkin aikaansaamaan jonkinlaisen linnarauhan oikeiston kanssa, mikä etenkin ulkopoliittisista syistä olisi hänen ajamalleen politiikalle tarpeellista. Nykyisen tilanteen johdosta on Saksan kansanpuoluekin luopunut vaatimuksestaan hallituksen uudelleen muodostamiseksi, joten Brüningin asemaa ei voida pitää heikkona. Sosialidemokraattien taholla oli kylläkin Brüning'in edelläviitattu ajatus samoin kuin Hindenburgin ja Hugenbergin kohtausta synnyttänyt hermostuneisuutta ja antanut sosialidemokraattisen ryhmän puheenjohtajalle tohtori Breitscheidille aiheen muutamiin hyökkäviin kirjoituksiin

Brüningiä vastaan. Sitäpaitsi kävivät sosialidemokraattien johtajat t.k. 19 päivänä valtakunnan kanslerin luona esittämässä eräitä vaatimuksia, kuten kunnan ja valtion työläisten palkkojen tasoittamisesta, yksityispankkien kontrollia koskevan viraston perustamisesta y.m., uhaten samalla kunnan työläisten lakolla ja valtiopäivien koolle kutsumisella. Hallituspiireissä ei kuitenkaan kiinnitetä vakavampaa huomiota näihin uhkauksiin, vaan toivotaan selk-kauksesta pian selviydyttävän.

Hallituksen suhde  
kommunismiin.

Valtakunnan hallituksessa on kommunistien taholta viime aikoina järjestettyjen väkivaltaisuuksien johdosta käsitelty kysymystä kommunistisen puolueen hajoittamisesta. Tästä ovat kommunistien johtohenkilöt eri tahoilla olevien solujensa kautta päässeet perille ja ovat tämän johdosta eri piireissä toimeenpanemilla koehälyytyksillä koettaneet ottaa selkoa siitä, että puoluejärjestöt vaaran sattuessa, s.o. jos puolue hajoitetaan, todellakin täyttävät niille uskottuja tehtäviä.

Lähetystön saamien luottamuksellisten tietojen mukaan ovat kuitenkin sekä valtakunnan että Preussin sisäasiainministerit päättäneet, ettei kommunistista puoluetta hajoiteta, johtuen tämä en<sup>n</sup> samantapaisista toimenpiteistä saaduista kokemuksista. Kun näet Preussin sisäministeri viime keväänä julisti Punaisen rintamasoturiliiton (Rotfrontkämpferbund) toiminnan kielletyksi, havaittiin, että sen jälkeen oli entistä vaikeampaa valvoa mainitun liiton jäsenten toimintaa. Asianomaiset toivovat nyt pysyttämällä kommunistisen puolueen laillisena poliittisena ryhmänä, parhaiten voivansa pitää silmällä ja seurata sen edesottamuksia ja puuhia.

Hallituksen viimeaikaiset toimenpiteet ovat rajoittaneet kommunististen sanomalehtien takavarikoimiseen. Tähän asti on estetty 21 lehteä ilmestymästä. Tästä on kuitenkin ollut seurauksena, että laitonta kommunistista kirjallisuutta ja lentolehtisiä on suunnattomia määriä alettu levittää kommunististen solujen kautta. Lentolehtisissä on kaiken muun kommunistisen propagandan ohella

annettu ohjeita "Punaisen kansanpäivän" viettämisestä Berlinissä 23 p:nä elokuuta. Niissä on niinikään kehoitettu valmistamaan syyskuun 6 ja 7 päivänä vietettävää "kansainvälisiä nuorisopäiviä".

Saksan kommunistien keskuudessa on muuten ollut havaittavissa suuria erimielisyyksiä, jotka ovat olleet omiaan puoluetta hajoittamaan. Puoluejohto on, ehkä osaksi riittävän rahallisen avustuksen puutteessa, osoittautunut myöskin kykenemättömäksi joukkoja hallitsemaan.

Berlinissä, elokuun 21 p:nä 1931.

*Alföntila*

Brüningin ja Curtiuksen Rooman matka.

Brüningin ja Curtiuksen Rooman matkasta olen kuul-  
lut seuraavaa:

Mitään sopimuksia ei Roomassa tehty eikä keskuste-  
lun kärki ollut erikoisemmin suunnattu Ranskaa vastaan.  
Brüning ja Mussolini olivat olleet yhtä mieltä Europan  
valtioiden solidaarisuuden välttämättömyydestä ja että Sak-  
san ja Italian välinen yhteistoiminta voi tulla kysymyk-  
seen vain eurooppalaisen yhteistyön puitteissa. Näiden peri-  
aatteellisten kysymysten ohella oli erikoisesti keskusteltu  
varustusten supistamisesta. Mussolini oli ollut samalla kan-  
nalla kuin saksalaiset siinä, että Amerika olisi saatava  
mahdollisimman paljon mukaan vedetyksi Europan asioiden  
selvittelyyn.

Juhlapäivällisillä oli Mussolini laajasti keskustel-  
lut saksalaisesta filosofiasta ja sen yhteydessä tuonut  
esiin vastenmielisyytensä Remarquen kirjaan "Im Westen nichts  
Neues". Poliittisista kysymyksistä, kuten hiilen hankinnoista,  
preferenssitulleista y.m. oli keskusteltu Saksan suurlähe-  
tystössä. Kysymys Mussolinin vastavierailusta oli tietenkin  
myös puheenaiheena ja Mussolini oli siihen omasta puoles-  
taan suhtautunut myönteisesti. Hänen lähin ympäristönsä  
oli häntä kuitenkin varoittanut lähtemästä tällaiselle mat-  
kalle, koska atentaattivaara on kaikista suojelutoimenpi-  
teistä huolimatta aina suuri ja Italia vielä tarvitsee  
Mussolininsa. Joka tapauksessa tulee Grandi Genèven syys-  
kokouksen jälkeen vastaamaan käyntiin.

Käydessään Vatikanissa oli Brüning katolilaisena  
pannut erikoista arvoa sille, että sai kahden keskustella  
paavin kanssa. Paavi oli pitänyt välttämättömänä Saksan  
ja Ranskan välisten suhteiden parantamista. Hänestä kelpai-  
si Bismarkin politiikka vuosien 1866 ja 1870 jälkeen esi-  
kuvaksi, jolla hän todennäköisesti tarkoitti, että rauhan-

sopimukseen nojautuva jyrkkä politiikka oli väärä.

Joskohta tällä Rooman matkalla ei ollut erikoista suurpoliittista merkitystä, on Saksassa suhtauduttu siihen puolueisiin katsomatta suurella tyydytyksellä ja korostettu sitä tosiasiaa, että Saksan vastuunalaiset ministerit ovat voineet hoitaa kansainvälisiä suhteita tarvitsematta siihen Ranskan suostumusta. Tyydytyksellä on niinkään todettu, että Italian lehdistö oli käynnin johdosta avoimesti vaatinut kansainliiton jäsenten yhdenvertaisuutta, sotakorvausmaksujen tarkistusta ja ennenkaikkea, että Hooverin moratorio -vuoden kuluttua ei enää voida palata entiseen tilanteeseen. Italian valtuutetun Scialojan kiihkeä esiintyminen Haagin kansainvälisessä tuomioistuimessa Saksan - Itävallan tulliliittokysymystä käsiteltäessä, jonka hän leimasi uuden sodan vaaraksi, oli ehkä ainoa seikka, joka soraäänänen tapaisesti vaikutti matkaan.

Berlinissä, elokuun 21 p:nä 1931.

*W. J. M. J. M.*

Englannin suunnittelemat tullit ja Saksa.

Englannin hallituksen suunnittelema 10 %:n suojelustulli valmiille tavaroille ja elintarpeille on Saksan hallituspiireissä synnyttänyt suurta huolestumista. Saksalaisille sanomalehtimiehille eilen järjestetyssä konferenssissa oli hallituksen edustaja kehoittanut sanomalehtiä koroittamaan varoittavan äänensä ja kiinnittämään englantilaisten huomion tullien "edeltärvaamattomiin kauppapoliittisiin ja taloudellisiin seurauksiin".

Tieto Macdonaldin hallituksen tullisuunnitelmasta oli Wilhelmstrasselle sitä kiusallisempi, kun Brüning oli aikonut lähiaikoina ryhtyä suurisuuntaiseen diplomaattiseen aktioon kansainvälisten tullimuurien alentamiseksi. Nyt tämä suunnitelma tietenkin raukeaa, jos Englannin suojelustullit alahuoneessa hyväksytään. Kertojani oli saanut sen käsityksen, että Englannin tullisuunnitelma oli tullut täydellisenä yllätyksenä Brüningin hallitukselle, mikä saattaa pääministerivierailujen merkityksen omituiseen valoon.

Berlinissä, elokuun 21 p:nä 1931.

*W. J. J. J.*

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5.

ASIA:

V.a. Asiantuntijajärjestelmän raportti  
Berliin.

29/8-31.



SUOMEN LÄHETYSTÖ

Berlinissä, elokuun 31 p:nä 1931.

FINLANDS BESKICKNING

N<sup>o</sup> 1805/389/31.

MINISTERIÖ		
20/83 p.e. D. 1931		
3/9-31	2	LIK.
REKLA	ASIA	
5	C5	

H e r r a M i n i s t e r i,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille Herra  
Ministeri, raporttini aiheesta

Venäjän ja Ranskan väliset  
neuvottelut ja Saksa

Vastaanottaa, Herra Ministeri, täydellisen  
kunnioitukseni vakuutus.

*Alf Jönkila*

Herra v.t. Ulkoasiainministeri

pastori Antti K u k k o n e n ,

H e l s i n k i .

ULKOASIAINMINISTERIO		
No 20/83 Ae. D. D. 31		
3/9.31	3	100
RYHMÄ	LUOKKA	ALUE
5	C5	

Suomen Berlinissä olevan v.a. Asiamiehittäjän

raportti

29. 8. 1931.

Venäjän ja Ranskan väliset  
neuvottelut ja Saksa.

Ranskan ja Venäjän kesken käytyjä neuvotteluja hyökkäämättömyyssopimuksesta on Saksassa seurattu erikoisella mielenkiinnolla, johon samalla on sekoittunut melko annos peitettyä kateutta.

Itse neuvotteluista on täällä se käsitys, että Ranska on kaikin mokomin koettanut saada liittolaisensa Puolan ja Rumanian sopimukseen mukaan. Tätä vaatimusta oli Venäjän taholta aluksi jyrkästi vastustettu, mutta venäläiset olivat kuitenkin neuvottelujen kuluessa peräytyneet, etenkin senjälkeen, kun Ranska oli antanut ymmärtää voivansa erinäisin ehdoin myöntää Venäjälle pitkäaikaisen luoton. Eri valtioiden taholta Venäjällä aikaisemmin myönnettyjen tavaraluottojen lisäksi olisi suuri ranskalainen laina epäilemättä sangen tervetullut, varsinkin kun Stalinin uuden politiikan päämääränä on ensi sijassa sisäisen järjestyksen aikaansaaminen ja taloudellisen ohjelman toteuttaminen sikäli kuin se ylimalkaan on mahdollista. Siksi olisi hänelle myöskin jonkun vuoden tauko ulospäin sangen otollinen.

Eri lähteistä saamieni tietojen mukaan ovat Puola ja Rumania Ranskasta saatujen ohjeiden mukaisesti samanaikaisesti tunnustelleet maaperää myöskin hyökkäämättömyysneuvottelujen alottamisesta Venäjän kanssa kääntymällä Varsovassa ja Bukarestissä olevien

Neuvostoliiton edustajien puoleen, Puola, lisäksi Patekin kautta Moskovassa. Täällä arvellaan, että jonkun ajan ulkopoliittinen tauko olisi näillekin maille toivottava, Tällaista taukoa käytettäisiin m.m. Ukrainan kysymyksen järjestämiseksi kumpain asianpuolta tyydyttävällä tavalla. Samalla koetettaisiin järjestää Bessarabian kysymys, siten että asetettaisiin sekkomitea asiaa käsittelemään ja tekemään ehdotus kysymyksen lopulliseksi järjestelyksi, joka ehdotus sitten olisi alistettava Moskovan ja Bukarestin hyväksyttäväksi.

Syynä Venäjän uuteen kannanottoon Ranskaan nähden pidetään Venäjän sisäisten olojen viimeaikaista kehitystä. Väitetään, että Stalin on viimeisinä kuukausina suhtautunut "puna-armeijaan" järjestelmällisesti välinpitämättömästi, jota taktiikkaa vastaan sotaministeri Woroshilow on turhaan pannut vastalauseen. Sensijaan on GPU:ta samaan aikaan kehitelty ja vahvistettu siirtämällä siihen armeijasta eteviä upseereja etenkin yleisesikunnasta, joille osaksi lienee uskottu tärkeitä poliittisia tehtäviäkin. Tällaiset toimenpiteet vahvistanevat sitä käsitystä, että Venäjä todellakin pyrkii joksikin aikaa jonkinlaiseen neutraliteettiin ulkomaihin nähden. Sisäiset huolet antanevat neuvostohallitukselle riittävästi päänvaivaa. Maassahan lienee odotettavissa rauhattomuuksia ja Stalinin "uusi suunta" on herättänyt suurta tyytymättömyyttä proletaari-insinöörien keskuudessa, joiden suorittamalle työlle ei enää anneta paljonkaan arvoa, senjälkeen kun Stalin on yhä enemmän ruvennut turvautumaan halveksittuun porvarilliseen sivistyneistöön.

Kun Stalinin sisäiseen järjestelyyn tarvitaan ulkolaista pääomaa, jota Saksa ei voi antaa, on Ranskan tarjous sangen houkutteleva. Ranskalaisten poliittisista ehdoista oli jo puhe. Taloudellisiin ehtoihin kuuluu, että Venäjän on lopullisesti luovuttava tähänastisesta kannastaan ennensodanaikaisiin velkoihin. Tämän ehdon täyttämistä on koetettu helpottaa siten, että Venäjä vaaditaan tunnustamaan näistä veloista vain 20 %.

Saksan poliittisissa piireissä arvellaan, että Ranskan

korkean pelin tarkoituksena on yrittää katkaista tai ainakin höllentää Berlinin ja Moskovan välillä yhä heikoimmiksi käyneitä siteitä pakottaakseen Saksan siten myöntyvällisemmäksi "sovintopolitiikkaan". On ilmeistä, että suuren, pitkäaikaisen luoton myöntäminen Venäjälle jähdyttäisi Berlinin myötätuntoa Moskovaa kohtaan, täällä kun muutenkin seurataan hermostuneesti Ranskan, vahvaan rahalliseen asemaansa nojautuvaa viimeaikaista ulkopolitiikkaa, esim. Latviassa ja Unkarissa, joka täällä katsotaan jo miltei kokonaan ostetuksi Ranskan vaikutuspiiriin.

+ + +

Kun edelläoleva oli kirjoitettu, saapui tieto Ranskan ja Venäjän neuvottelujen lykkäytymisestä. Täällä arvelaan, että niitä kuitenkin jatketaan jo ensi lokakuussa. Tämä uutinen on antanut Saksan lehdistöllekin aiheen mitä erilaisimpiin ja ristiriitaisimpiin tulkintoihin ja selityksiin. Mikäli olen oikein informoitu, johtui neuvottelujen lykkäytyminen seuraavista syistä:

1 Neuvottelujen aikana oli ilmaantunut suuri joukko asiallisia ja muodollisia vaikeuksia, jotka koskivat sekä hyökkäämättömyyssopimusta että taloudellisia neuvotteluja.

2 Puolan hallituksen liiallinen aktiivisuus oli vaikuttanut häiritsevästi sekä Moskovassa että Parisissa.

3 Neuvostoliiton Parisin suurlähettiläs Dowgalewsky oli sairastettuaan pyytänyt ja saanut virkistyslomaa.

4 Belgia oli Ranskalle ilmoittanut vastustavansa kumpaakin suunniteltua sopimusta.

Puolan hallituksen Moskovassa t.k. 23 päivänä tekemä esitys, jossa Patek esiintyi, myöskin Viron, Latvian ja Rumanian puolesta, jonkinlaisena reunavaltioliton valtuutettuna, on täällä leimattu poliittiseksi farssiksi. Tämän päivän lehdissä julkaistu Litvinoffin haastattelu ei ollut myöskään omiaan saattamaan Puolan poliittista otetta erikoisen edulliseen valoon.

+ + +

Ranskan ja Venäjän välisten neuvottelujen alkuvaiheista olen saanut seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

Kuten tunnettua, pantiin nämä neuvottelut alulle Litwinoffin ja Briandin tuonnottain kohdatessa toisensa Genèveissä. Litwinoff oli senjälkeen antanut eläkkeellä olevalle Tshitsherinille tehtäväksi laatia memorandumien siitä, oliko Neuvostoliiton luovuttava venäläis-saksalaisesta politikastaan ja mitä seurauksia Moskovalle olisi tällaisesta suunnan muutoksesta. Memorandumissa esitettiin, että Saksa oli lojaalisesti täyttänyt Rapallon ja Berlinin sopimusten mukaiset sitoumuksensa. Ranska on sensijaan yhä edelleen, vaikkakin se pyrkii sopimuskannalle Moskovan kanssa, eurooppalaisen neuvostovastaisen politikan päätekijä. Jos vertaa niitä etuja, joita Venäjällä on tai voi olla Ranskan ja Saksan teollisuudesta, niin kallistuu vaakakuppi ehdottomasti Saksan puolelle. Mitä tulee finanssietuun, jota Ranska voi tarjota, on otettava huomioon, että tämä voi tulla kysymykseen vain poliittisin ehdoin, joihin Moskova tuskin voi suostua.

Ranskalais-venäläisen sopimuksen poliittisista seurauksista mainitaan memorandumissa, että sellainen sopimus saattaisi Saksan itä- ja länsi-Europan puristukseen ja pakosta johdaisi saksalais-ranskalaiseen sovintoon, jolloin Ranskan intressi Venäjää kohtaan heti jotakuinkin lakkaisi. Siitä olisi myös seurauksena, että kansallinen henki Saksan kommunistisessa puolueessa itsestään vahvistuisi ja loitontaisi puolueen Moskovasta.

Asiaa harkittuaan tuli Moskovan hallitus sitten siihen tulokseen, että saksalais-venäläistä politikkaa oli edelleenkin noudatettava, ja asianomaisille neuvostoviranomaisille annettiin ohjeeksi, että Ranskan ja Venäjän välisiä neuvotteluja oli käytyvä hidastellen. Samalla huomautettiin siltä varalta että Parisin neuvottelut johtaisivat sopimukseen, että sille ei saisi antaa suurempaa merkitystä kuin Berlinin sopimukselle. Samalla päätettiin, että Wilhelmstrasse oli pidettävä tietoisena Parisin neuvottelujen kulusta.

Edelläolevasta ilmenee, että Ranskan ja Venäjän neuvotteluja on Ranskan taholta ja päinvastoin myöskin Venäjän kannalta arvosteltava niiden taktillisen merkityksen mukaan. Ne muodostavat välikohtauksen lännen ja idän suuresta taistelusta Saksasta.

Berlinissä, elokuun 29 p:nä 1931.

*W. J. Anttila*

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C5

ASIA: \_\_\_\_\_

Ministeri: Woolijoen rap. N. 7/4

Berlin

8/9 - 31

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

nr 1848/397/31.

Berlinissä, syyskuun 8 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
21 / 84 Sep D. 1931		
12/9 - 31	No	Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C5	

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini N:o 74 aiheesta:

Onko Saksassa bolshevismin vaaraa ?

Vastanottakea, Herra Ministeri, täydellisen kun-  
nioitukseni vakuutus.

*Wänö Wurlijoki*

Herra Ulkoasiainministeri,

Helsinki.



Mit diesem Herrn frühstückte gestern der deutsche Außenminister:

*Das ist ein früherer Zuchthäusler, der jetzige russische Außenminister M. M. Litwinoff. Er zählt 55 Jahre. Aus dem Zuchthaus flog er nach der Schweiz, wo er ein enger Mitarbeiter Lenins wurde. In der übrigen Vorkriegszeit beschäftigte er sich mit illegalen Waffenschleudungen nach Rußland. Die bolschewistische Revolution brachte ihn zur Macht. Schon 1920 war er stellvertretender Außenminister. Sein Ehrgeiz soeben war, Rußlands Botschafter in London zu werden; diesen Triumph erstrebte er deshalb, weil ihn England einmal früher als lästigen Ausländer ausgewiesen hatte. Aber die Engländer lehnten ihn ab. Seit 1928 führt er die Geschäfte des Außenministeriums. — Der Bruder dieses Herrn Litwinoff ist ein berühmter Wechselfälscher. Man hat ihn 1928 in Paris verhaften können.*



Wer ist das?

Das ist ein früherer Zuchthäusler, der jetzige russische Außenminister M. M. Litwinoff. Er zählt 55 Jahre. Aus dem Zuchthaus flog er nach der Schweiz, wo er ein enger Mitarbeiter Lenins wurde. In der übrigen Vorkriegszeit beschäftigte er sich mit illegalen Waffenschleudungen nach Rußland. Die bolschewistische Revolution brachte ihn zur Macht. Schon 1920 war er stellvertretender Außenminister. Sein Ehrgeiz soeben war, Rußlands Botschafter in London zu werden; diesen Triumph erstrebte er deshalb, weil ihn England einmal früher als lästigen Ausländer ausgewiesen hatte. Aber die Engländer lehnten ihn ab. Seit 1928 führt er die Geschäfte des Außenministeriums. — Der Bruder dieses Herrn Litwinoff ist ein berühmter Wechselfälscher. Man hat ihn 1928 in Paris verhaften können.



## Inlandsmeldungen

**Mutter begeht mit ihren beiden Kindern Selbstmord.** In Ballenstedt hat wirtschaftliche Not eine Ehefrau dazu getrieben, mit ihren beiden Kindern im Alter von zwei und fünf Jahren in den Tod zu gehen — sie sprang mit den Kindern in den Teich des Ortes. Rettungsversuche mißlingen.

**Finanzminister a. D. zu neun Monaten Gefängnis verurteilt.** Das Schöffengericht Wesermünde-Lehe verurteilte den früheren Finanzminister Mecklenburgs Karl Petersen, der Angehöriger der S. P. D. ist, wegen fortgesetzten Betruges zu neun Monaten Gefängnis. Der Angeklagte war dritter Bürgermeister in Wesermünde. Durch den Ankauf eines Hauses geriet er in eine mißliche finanzielle Lage und fing nun an, bei den verschiedensten Banken der Unterweserte, bei den Gemeinnützigen Bauverein und auch bei den Geschäftsleuten in Lehe und Geestemünde Darlehen aufzunehmen. Im Laufe der Jahre borgte er sich insgesamt 89 000 Mark. Petersen ist dann freiwillig aus den städtischen Diensten unter Verzicht auf die Hälfte seiner Pension ausgeschieden.

**Tod durch Starkstrom.** In Einspelt bei Waldbroel war ein Monteur damit beschäftigt, das Transformatorenhaus anzustreichen. Hierbei glitt er aus und fiel auf die Leitungsdrahte der Hochspannung, die mit 11 000 Volt geladen sind. Erst nach Stunden entdeckte ein Bauer den Toten. Der Körper des Verunglückten wies schwere Brandverletzungen auf. Es ist dies das zweite tödliche Starkstromunglück, das sich binnen weniger Tage im Kreis Waldbroel ereignet hat.

**Hamburger Polizeibeamter angeschossen.** Der Beamte beobachtete fünf Personen mit Fahrrädern. Einer dieser Radfahrer kam auf ihn zu, rief ihn die Worte „Hände hoch“ zu und feuerte sofort einen Schuß ab. Der Beamte brach schwer verletzt zusammen. Etwa fünf bis zehn Minuten später wurde einem Polizeibeamten, der auf seinem Fahrrad versuchte, die Täter zu ermitteln, von einem Radfahrer zugerufen: „Warte man, ihr kriegt alle noch etwas!“

**Schwere Karbid-Explosion.** Ein hiesiger Einwohner in Andernach warf eine mit Karbid gefüllte Büchse in einen Kanal, um die Frösche zu vernichten. Als sein Sohn ein brennendes Streichholz nachwarf, erfolgte eine gewaltige Explosion, die von einer Stichflamme begleitet war. Durch die Wucht der Explosion wurden umstehende Kinder zehn Meter weit in den benachbarten Garten geschleudert. Außer dem Mann und seinem Sohn wurden fünf Kinder verletzt, davon eines lebensgefährlich.

### Gestern

berichteten wir über:  
die Sparvorschläge der Reichsregierung, die sie den Ländern machen wird (S. 1).

Suomen Berlinissä ja Wienissä olevan lähettilään

raportti N:o 74.

8. 9. 1931.

Onko Saksassa bolshevismin  
vaaraa ?

Suomessa ollessani tehtiin minulle vähä väliä kysymys, miten Saksan käy. Tuleeko siellä valtaan bolshevismi tai joutuuko se muutoin sekasorron alaiseksi. Koetan nyt vastata näihin kysymyksiin sikäli kuin tällaisessa tilanteessa edeltäpäin on mahdollisuutta ennustaa.

On ensinnäkin suuri ero Saksan nykyisenkin tilan ja vuoden 1917 Venäjän välillä. Venäjällä oli porvaristoa vain 3 %, Saksassa noin 30 %. Venäjän porvaristo oli degeneroitunutta yläluokkaa, Saksan porvaristo on tervettä luokkatietoista väkeä. Venäjän talonpoikaisväestö oli sotaankyllästynyttä, maanälkäistä proletarisesti elävää väkeä, joka vallankumoukselta toivoi kaikkea, Saksan talonpoikaisväestö on vallankumousvastaista omistavaa luokkaa, joka ymmärtää mikä vaara sille olisi bolshevismista. Se nousisi yhtenä miehenä kuten Suomenkin talonpojat jokaista bolshevikien vallankaappausyritystä

vastaan. Yleensä koko Saksan kansa, työmiehistä alkaen, on niin järjestystä rakastavaa, että sitä voi sanoa suoraan antirevolutionääriseksi. Kun helmikuussa v. 1919 matkustin Saksan läpi Sveitsiin, oli samana päivänä kommunistimellakoita Berlinissä, muun muassa Vorwärtsin talon kommunistit ampuivat pahoin rikki. Junassa oli paljon työväkeä matkalla Berliniin, kolmannen luokan vaunut niin täynnä kuin seisomaan mahtui ja mieliala kovin kiihtynyt. Kuulin useiden sanovan, että vallankumous on hyvä, "aber Ordnung muss es sein". Heillä ei näyttänyt olevan pienintäkään käsitystä siitä, että vallankumous ja Ordnung sopivat huonosti yhteen.

Hermann Keyserling esittää kirjassaan samoin saksalaiset mahdottomiksi epäjärjestykseen ja vallankumoukseen, koska he ovat niin asiallisia. Todistukseksi kertoo hän seuraavan tapauksen. Marraskuun 9 p. 1918, Saksan kuuluisana "vallankumouspäivänä" kulki hän erään professorin kanssa Unter den Lindenä pitkin. Professori haisteli ilmaa ja sanoi: Tunnen, että olisi kiireimmän kautta julistettava Saksa tasavallaksi. Tulkaapa mukaanni valtiokanslerin palatsiin." Täällä pyysi hän tavata kansanvaltuutettuja. Kun adjutantti sanoi, että niillä ei ollut aikaa, sanoi hän adjutantille, että olisi heti julistettava tasavalta. Adjutantti ryntäsi sisään ja palasi heti ja lyöden kannukset yhteen kysyi: "Onko herra salaneuvoksen mielestä tasavalta riittävä vai pitäisikö olla kansanvaltainen tasavalta". Se on saksalaista asiallisuutta, lisää Keyserling.

En malta olla tässä myöskin muistuttamatta Leninin sattuvaa lausetta senjälkeen kun bolshevikien propaganda Saksassa 1919-1920 oli epäonnistunut: Saksa tulee menemään perikatoonkin mitä suurimmassa järjestyksessä.

Mutta vaikka bolshevismin vaaraa ei Saksassa olekaan, niin ei ole mitään epäilystä siitä, etteikö tuleva talvi tulisi olemaan kovin levoton. Kaikki merkit viittaavat siihen. Työttömien luku tulee kaiken todennäköisyyden mukaan nousemaan 7 miljoonaan, sillä nyt jo sellaisetkin varmat suurliikkeet kuin Krupp, A.E.G. ja Siemensyhtymä erottavat suuria määriä työväkeään. Kysyin eräältä tunnetulta politikolta, mitä hän arvelee tulevasta talvesta. "Kaduilla tapellaan, joitakuita poliiseja murhataan ja ehkä joku ministerikin, mutta sen pahempaa ei tapahdu", oli hänen kyynillinen vastauksensa. Se näkyikin muuten olevan yleinen käsitys saksalaisten keskuudessa. Lähettiläät kyllä tuntuvat pelkävän pahempaakin. Tähän voi kyllä olla syynä sekin, että, kuten eräs vasemmistopolitikko sanoi, oikeisto peloittelee Ranskaa bolshevismin vaaralla, saadakseen sen peräänantavammaksi. Mutta Ranska koettaa torjua tämän vaaran toisella tavalla, hakemalla sovintoa Venäjän kanssa.

*W. W. W. W. W.*

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5.

ASIA:

Ministeri Kuolijoen raportti no 75.  
Berlin.

28/9-31.

Berlinissä, syyskuun 28 p:nä 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

no. 1941/428/31.

22/84 Va. D. 10 31		
30/9. 31	5	UL
RYHMÄ	CLASSO	ADIA
5	Co.	

H e r r a   M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini N:o 75 aiheesta:

Taistelu Curtiuksesta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen  
kunnioitukseni vakuutus.

*Matti Wuolijoki*

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki.

ULKOASIAMINISTERIÖ		
22/84 Re. 1. 10 81		
30/9. 81	2	151
RYHMÄ	LUKUNUMERO	KUUKAUS
5	C5.	

Suomen Berlinissä ja Wienissä olevan Lähettilään

raportti N:o 75.

28. IX. 1931.

Taistelu Curtiuksesta.

Saksan kokoomushallitusten surunlapsi on aina ollut Saksan kansanpuolue. Niinkauan kuin Stresemann oli sen johdossa, pysyi se jonkun verran aisoissa, vaikka suurella vaivalla sellainenkaan voimakas persoona kuin Stresemann, jolla sitäpaitsi oli erittäin vakuuttava puhetaito, sai puolueensa kulkemaan hallituksen mukana. Ulkoministerin salkku lankesi ikäänkuin perintönä saman puolueen pystyvimmälle miehelle Curtiukselle, joka sitäpaitsi sekä hallituksessa talousministerinä että puolueessa aina oli kannattanut Stresemannin sovintopolitiikkaa Ranskan kanssa. Silloinen valtakunnankansleri Herman Müller menetteli epäilemättä viisaasti kutsumassaan heti Stresemannin kuoleman jälkeen Curtiuksen ulkoministeriksi, ennenkuin sanomalehdet ja puolueintriigit ehtivät sekoittaa pelin. Nyt voinee joku sanoa, että se oli huono vaali, koska Curtius ei ole politiikassaan onnistunut. Olen kuitenkin vakuutettu, että kukaan muukaan ei olisi Saksan ulkoministerinä suuria aikaansaanut.



Kun koko oikeisto eikä vähimmin Curtiuksen oma puolue on koko ajan moittinut häntä heikosta poliitikasta, on inhimillisesti hyvin ymmärrettävää, että Curtius antoi itsensä houkutella tulliliittosopimukseen Itävallan kanssa. Väitetään, että Curtius, samoin kuin Brüning alussa oli vastaan, mutta kaupallisen osaston päällikkö Ritter sai hänet siihen suostumaan samoin kuin kaupallisen osaston päällikkö Itävallassa Schüller sai Schoberin asiaan innostumaan. Idean keksijä lienee Ritter.

Curtiuksen laskuvirhe oli siinä, että hän luuli tullisopimuksella saavansa oikeiston itselleen suosiollisemmaksi. Alussa näyttikin siltä, sillä oikeistolehdet olivat riemuissaan, kun taas vasemmisto, varsinkin sosialidemokraatit, olivat hyvin arvostelevia ja skeptillisiä. Niinpä Vorwärtsin päätoimittaja, valtiopäivämies Stampfer, vastasi kysymykseeni, luuleeko hän että Itävalta tulee painostuksen vuoksi luopumaan tullisopimuksesta: sekä Itävalta että Saksa. Tästä aikanaan kirjoitin raportissani, mutta en silloin luullut hänen olevan niin täysin oikeassa kuin nyt on näyttäytynyt.

Miten väärin Curtius laski luullessaan tullisopimuksella saavansa oikeiston itselleen suosiollisemmaksi on nyt näyttäytynyt, sillä oikeisto on ollut ensimmäinen vaatimaan Curtiuksen päätä. Jyrkimmin vielä hänen oma puolueensa. Vasemmisto olisi ollut taipuvainen pitämään Curtiuksen, elleivät ranskalaiset lehdet ja etenkin Le Temps olisi niin jyrkästi kirjoittaneet Curtiusta vastaan ja suorastaan sanoneet, että hänen eronsa on sovintopolitiikan ehto. "Näin ollen ei meillä ole mitään syytä kannattaa Curtiusta", sanovat sosialidemokraatit, "jos seuraajaksi saadaan sopiva mies". Mutta siinäpä se vaikeus onkin. Ehdokkaina on mainittu paitsi Parisin

ja Lontoon lähettiläitä Hoeschiä ja Neurathia myös ministeri Treviranus. Häntä ei tietysti vasemmisto halua, mutta aivan mahdoton hänen kandidatuurinsa ei ole, koska hän on kovin Hindenburgin suosiossa.

Sopivin ratkaisu asialle olisi että Brüning ottaisi ulkoministerin salkun. Paitsi että hän luonteeltaan on sopiva, tyyni ja harkitseva, puhuu hän hyvin ranskaa ja englantia, mikä Saksan politikoissa on verrattain harvinaista ja ennen kaikkea on hän tällä kertaa kovin persona grata Parisissa. Näin vakuutti ainakin tšekäläinen Puolan lähettiläs, tultuaan joku aika takaperin Parisista. Näyttääkin nykyään siltä kuin Brüning olisi taipuvainen ottamaan ulkoministerin salkun heti kun Lavalin ja Briandin vierailu on ohi.

*Mano Mustijoki*

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5.

ASIA:

Ministeri Kuolijoen raportti no 76.  
Berlin.

1/10-31.

Berlinissä, lokakuun 1 p:nä 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

no 1963/433/81.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
23/84 ka. 1031		
2/10.31	No	1031
YHÄS	OSASTO	ALUE
5	05.	

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini N:o 76 aiheesta:

Lavalin ja Briandin käynti Berlinissä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen  
kunnioitukseni vakuutus.

*Wäinö Ruusijoki*

Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 23/84/ae.		D. 10 31
2/10-31	No	117
TYKKA	OSASTO	LOIN
5	C5	

Suomen Berlinissä ja Wienissä olevan Lähettilään

raportti N:o 76.

1. X. 1931.

Lavalin ja Briandin käynti  
Berlinissä.

Sanomalehdet ovat jo kertoneet kaiken sen mitä ulkopuolinen saattoi nähdä korkeiden ranskalaisten vieraiden käynnistä samoin kuin virallisen tiedonannon. Täydennän tässä vain näitä tietoja.

Yleisön puolelta oli vastaanotto suorastaan sydämellinen. Ei kuulunut kansanjoukosta edes soraääniä, mikä johtui siitä, että natsit olivat käskeneet puoluelaisensa pysymään kotona. Jotkut oikeistolehdet sekä Berlinissä että Parisissa koettavat vähentää sydämellisen vastaanoton merkitystä väittämällä, että eläköönhuutajat olivat komennetut ja kaikki oli muka hallituksen järjestämää, ikäänkuin Berlinissä ei olisi riittävästi ihmisiä, jotka ymmärtävät, että Keski-Europan taloudellinen pulakausi voidaan poistaa vain yhteisymmärryksessä Europan pankkiirin Ranskan kanssa. Ranskalaiset vieraat olivatkin tulleet vakuntetuiksi mielenosoitusten aitoudesta näyttäytyessään Ranskan lähetystön parvekkeella yleisölle. Näin kertoi ainakin eräs läsnäollut diplomaatti.

Mitä positiiviseen tulokseen tulee on se tietenkin verrattain laiha: komitea. Parturiunt montes nascetur

ridiculus mus, sanoi eräs lähettiläs, mutta toinen lisäsi: hyvä kun syntyy edes hiiri, tähän asti ei ole poiittu sitäkkään.

On tietysti emmenaikaista koettaa arvata, millä aloilla komitea voisi päästä tulokseen, varsinkin kun äskeisessä vieraskäynnissä on koetettu välttää kaikkia asiallisia detaljikeskusteluja. Kun en ole vielä tavannut ulkoministeri Curtiusta, jotta olisin ensimmäisestä lähteestä kuullut keskusteluista, täytyy tyytyä talousmiesten kannunvalantaan.

Keskustelun alaiseksi tulee tietenkin kauppasopimuksen uudistaminen. Että sekään ei ole yhden päivän asia, opettaa oma kokemuksemme kauppasopimuksesta Saksan kanssa. Tässä yhteydessä on heitetty esiin ajatus, että Ranska myöntäisi Saksan agraareille hypoteekkiluottoa ja silloin Saksa voisi alentaa kovin protektionistisia agraaritulojaan. Turha toivo!

Saksan vasemmiston taholla pelätään, että yhteisymmärrys Saksan ja Ranskan välillä tapahtuisi molempien maiden raskasteollisuuden intressien mukaisesti ja viulut maksaisi kummankin maan työväestö. Tiedetään, että tämä on uuden Ranskan lähettilään François-Poncetin suunnitelma, sillä hän on hyvin lähellä Ranskan raskasteollisuuspiirejä. Tätä pelkoa torjuakseen ilmoitti Laval, että komissioniin valitaan myöskin työväen edustajia.

*Matti Luotojoki*

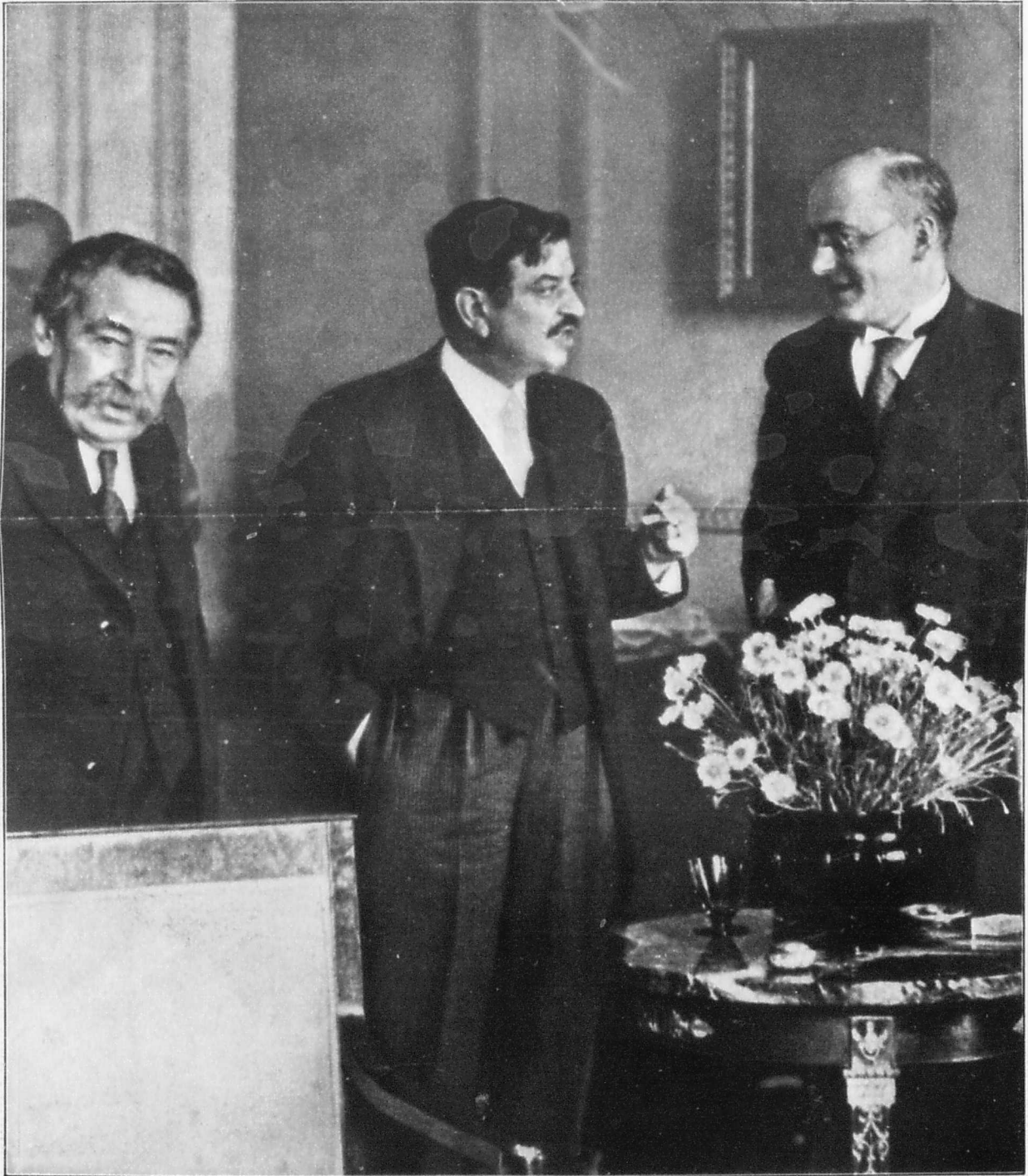
Nummer 40. 4. Oktober 1931.

Berliner

40. Jahrgang. Preis 20 Pfennig

# Illustrierte Zeitung

Verlag Ullstein Berlin SW 68



Zum Besuch der französischen Staatsmänner in Berlin.

Außenminister Briand, Ministerpräsident Laval und Reichkanzler Dr. Brüning.

Aufnahme in Paris von Dr. Erich Salomon.

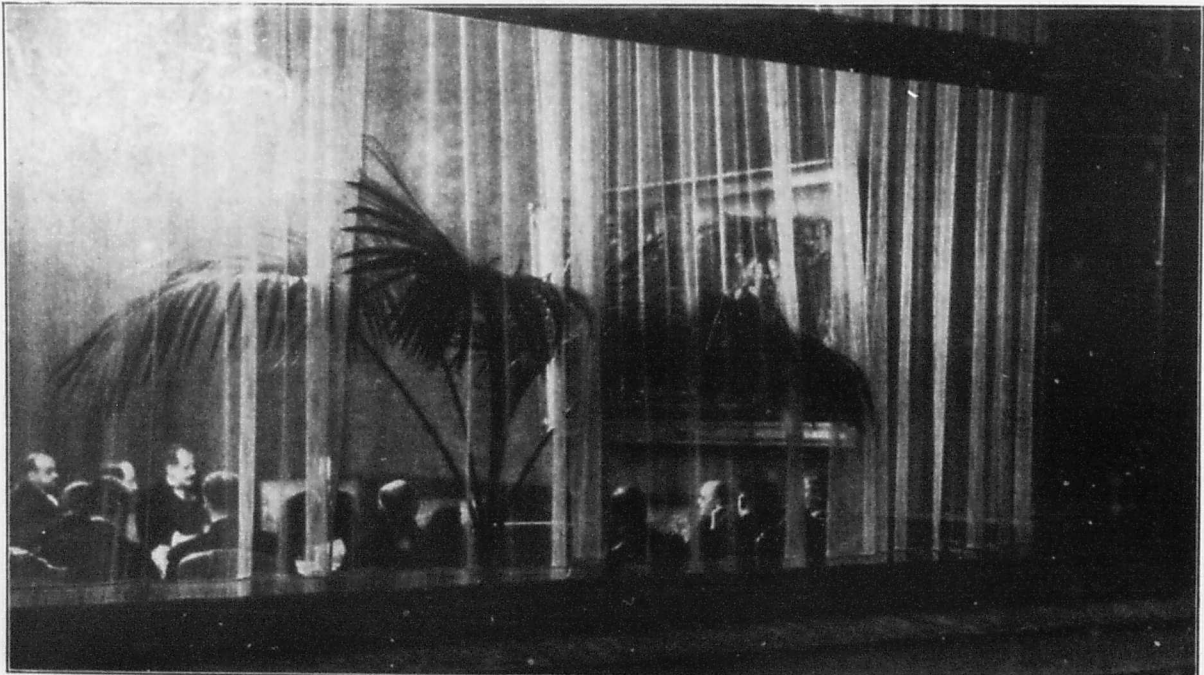


Deutsche Rot: Ein Bild aus Gelsenkirchen.

Unionbild

Tausende von Erwerbslosen legen täglich mit Karren, Säcken, Körben und Kisten weite Strecken zurück, um etwas Rohleischlamm zum Selzen zu holen.

## DER FRANZÖSISCHE STAATSBESUCH IN BERLIN



Ein Bild durchs Fenster: Die deutschen und französischen Staatsmänner bei der Beratung im Sitzungssaal der neuen Reichstanzlei in der Wilhelmstraße.

Fot. Dr. Erich Salomon





Frankreichs Außenminister Aristide Briand am Grabe Stresemanns auf dem Luisenstädtischen Friedhof in Berlin.

Fot. Baiassa



Nach dem Staatsbankett beim Reichskanzler: Curtius, Brüning, Laval, Briand, Treviranus.

Fot. Dr. Erich Salomon



Ein Latern am Schloßportal.

## BÜRGER IN NOT

Kleine Bild-Dokumente aus der Zeit. Von Wolfgang Weber.

Noch verbirgt das Bürgertum seine Not, noch bemüht es sich, Haltung und Gesicht zu bewahren. In den Wohlfahrtsstellen und Pfandkammern weiß man, wie bedrängt die Lage der Mittelklassen ist...



Ein Gesicht, das unsere Zeit formte:  
Ein einst bekannter Pädagoge, der heute mit dem Fahrrad durch die Vorstädte fährt, um als Bote ein paar Pfennige zu verdienen.



Andrang im Leihhaus:  
Die Wirtschaftsnot leert viele Bürger-Wohnungen und füllt die Lager der Pfandkammer.

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 65.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Ministeri Vuolijoen rap. no 77.*

*Berlin.*

*5/10-31.*

SUOMEN LÄHETYSTÖ  
FINLANDS BESICKNING

nr 1986/439/31

Berlinissä, lokakuun 5 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 24 / 84 Sal D. 10 31		
8/10-31	49 -	LM -
KYHÄÄ	OSASTO	ASIA
5	CS	

Herra Ministeri,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra Ministeri, raporttini N:o 77 aiheista:

Pysyykö Saksa kultakannalla? ja  
Suomen suhde Venäjään.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen kunnioitukseni vakuutus.

*Mäni Wuolijoki*

Ulkoasiainministeri  
Vapaaherra A. Yrjö - Koskinen,  
Helsinki.

TERVIAKOSKI

928

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
R: 24 / 84 Sal D. 10 31		
8/10-31	72 -	LH. -
FINLAND	UUSI MAANTI	ASIA
5	CS	

=====

Suomen Berlinissä ja Wienissä olevan Lähettilään

=====

raportti N:o 77.

=====

5. X. 1931.

Pysyykö Saksa kultakannalla.

Kun Suomessakin on pitkän aikaa vaadittu inflatiota (Jahnsson, Johansson) ja kun nyt Englannin luovuttua kultakannasta nämä löyhäpäiset saanevat useita etupiirejä mukaansa, on meilläkin tietysti inflation vaara suurentunut. Olen senvuoksi seuraavassa kerännyt eräitä lausuntoja tšekäläisten auktoriteettien taholta, koska ne ovat omiansa selvittämään probleemia. Englannin inflatioon sanoisin puolestani syynä olleen sen, että englantilaisen luonteen konservatiivisuuden ja voimakkaan ammattiliikkeen vuoksi talouselämä ei voinut joustavasti sopeutua uusiin konjunktuihin. Kun hinnat maailmanmarkkinoilla alkoivat laskea, olisi palkkojen pitänyt myöskin laskea samassa suhteessa, mutta niin ei tapahtunut. Vanha sääntö, johon juuri inflationkin etu tuottajille perustuu on se, että kun kaikki tavarat hinnassa laskevat tai nousevat, "tavara työvoima" laskee tai nousee hitaammin kuin muut. Ja Englannissa on työvoiman halpeneminen vielä hitaampaa kuin muualla erittäin voimakkaan ammattiliikkeen vuoksi. Toinen kysymys on sit-

ten onko tämä pirun ulosajaminen belsebubilla onnellista, minä puolestani suuresti sitä epäilen. Meillä se ainakin olisi suuri onnettomuus.

Englannin luopuminen kultakannasta ja sitä seurannut punnan arvon aleneminen on Saksassakin saanut vilkkaan pohdinnan alaiseksi kysymyksen, eikö Englannin esimerkin seuraaminen olisi hyödyksi maan talouselämälleen nykyisessä ahdinkotilassa. Tähän suuntaan käyvien, laajalle levinneiden mielipiteiden tueksi esitetään näkökohtia, joitten tyypillisenä ilmaisuna voitaneen pitää agraarisen "Deutsche Tageszeitungin" seuraavaa lausetta:

"Joka tapauksessa Englannin päättävä menettely asettaa meidät yhä enemmän lähemmäksi kysymystä, onko meillä, koska olemme vielä vaikeammassa asemassa, varaa ylellisyyteen pitää yllä nykyistä rahakantaamme, joka edistää sodanvastustajamme ja velkojamme kaupallista toimintaa."

Tällaisen ajatustavan kannattajia lienee kaikissa yhteiskunnan piireissä, mutta erikoisesti ajavat inflatiopolitiikkaa agraarit ja eräät teollisuuspiirit, jotka toivovat saavansa maksaa suuret kotimaiset velkansa huonolla rahalla.

Ne, jotka luulevat Saksan ulkomaisen velkataakan keventyvän kultakannasta luopumisen avulla, unohtavat kuitenkin, että Saksan ulkomaiset velat on ilmaistu joko kullassa tai vieraisissa kultakantaisissa rahayksiköissä. Sen ohella on tietenkin Saksan ja Englannin aseman välillä oleellinen eroavaisuus: Saksa on velallinen, Englanti velkojamaa. Englannin rahanarvon aleneminen ei merkitse vararikkoa ulospäin, kun sensijaan Saksa rahakantaansa alentaessaan turmelisi luottonsa kokonaan. Tähän suuntaan käyviä vastaväitteitä esitetään inflation vastustajain puolelta, joihin epäilemättä kuuluvat Saksan talouselämän

sekä suurimmat auktoriteetit että voimakkaimmat taloudelliset järjestöt.

Syyskuun 29 päivänä jätettiin valtakunnankanslerille kirjelmä, jonka on allekirjoittanut yksitoista johtavaa pankkia: vakuutus-, teollisuus-, kauppa- y.m. yhdistystä. Kirjelmässä ehdotetaan monenlaisia eri toimenpiteitä talouselämän tervehdyttämiseksi ja siinä sanotaan ylläkosketelluista kysymyksistä m.m. seuraavaa: " - Kaikkien vastaisten lainsäädäntö- ja hallintotoimenpiteiden tulee rakentua yksityisomaisuuden ja oikeusturvan varmistamisen periaatteelle. Edelleen on rahakannan terveenä säilyttäminen ehdoton välttämättömyys, samoin niitten vaarojen syrjäyttäminen, jotka sitä uhkaavat väärän finanssi- ja talouspolitiikan taholta. Mielestämme on yksityistalouden luottoa viipymättä laajennettava, mutta me asetumme jyrkästi jokaista rahakentakokeilua vastaan. " -

Mitä tulee hallituksen ja johtavien pankkimiesten mielipiteisiin ja heidän aikomiinsa toimiin maan luotto-olojen parantamiseksi, käynevät ne pääpiirteissään esiin puheista, joita Saksan säästökassojen 50-vuotisjuhla kokouksessa syyskuun 28 päivänä pitivät valtakunnankansleri tri Brüning, Valtakunnanpankin presidentti tri Luther, Preussin sisäasiainministeri Severing ja Saksan Säästökassaliiton presidentti tri Kleiner.

Valtakunnankansleri ensinnäkin kategorisesti kielsi kaikkien niiden huhujen todenperäisyyden, jotka viittaavat hallituksen aikomukseen alentaa rahakantaa, ilmoittaen hallituksen tulevan yhdessä Valtiopankin kanssa tekemään kaikkensa säilyttääkseen rahan arvon nykyisellään. "Sillä", jatkoi tri Brüning, "jokaisella, joka tahtoo ja voi säästää, tulee olla varmuus siitä, että hänen omaisuutensa arvo säilyy. Tosin voivat erinäiset piirit odottaa talouselämän saavan rahakannan alenemisesta uusia kiihok-

keita, ja tällaisia luuloja voivat Englannin punnan alenemisen yhteydessä tehdyt havainnot vahvistaa. Mutta tällöin on etukäteen muistettava, että sensuuntaiset ilmiöt (kuin talouselämän vilkastuminen) ovat nopeasti ohimeneviä. K ö y - h ä n m a a n o n o l t a v a h a l p a . Jos onnistutaan orientoimaan sekä vaatimukset että hinnat tähän suuntaan, voidaan saavuttaa pysyviä, lujalle pohjalle rakentuvia tuloksia."

Yhtä perättömiä kuin huhut rahakannan alentamisesta, ovat viime aikoina liikkuneet huhut siitä, että hallitus muka tulisi sulattamaan yhteen julkiset finanssit ja säästökassat, eli siis t.s. takavarikoimaan tehdyt säästöt ( a l a Johansson ). "Viime heinäkuun tapahtumat", sanoi tri Brüning, "asettivat hallitukselle velvollisuuden tarttua asiaan satojentuhansien asiakkaiden edun nimessä, joita keskuspankkien romahdus olisi vaikeasti vahingoittanut. Siitä johtui välttämättömyys asettaa pankkilaitos valtakunnan tarkastuksen alaiseksi, mutta tämän tarkastuksen tarkoitus on vain suuremman selvyyden ja yleiskuvan saaminen nykyisen kansallisen talouselämän monisokkeloisista luottosuhteista.

Pääoma on nykyisin käsitettävä suurpiirteisemmin kuin tähän asti. Puhtaasti yksityistaloudelliset näkökohdat eivät saa enää yksin olla määrääviä suunnalle, johon pääoman tulee virrata. Tämä suunta ei saa riippua yksinomaan korosta, vaan kansantaloudellisesta tuottavuudesta, jonka tulee olla suurin mahdollinen. Siten tulee keskikokois- ja pientalouden luottosuhteille suuri merkitys. Säästökassoille kuuluu aina pienluoton erityinen huolenpito, olipa tämä sitten pitkä- tai lyhytaikaista. Mutta myöskin yksityispankkiliikkeen on kiinnitettävä huomiota tähän tehtävään enemmän kuin tähän saakka, - ei ainoastaan yleiseksi tai asiakaspiirin hyväksi, vaan omaksi turvakseen. - - -



Turmiollisen suureksi kasvanut Saksan talouden lyhytaikainen niin koti- kuin ulkomainenkin velka ( johon nähden erityisesti tulevat kysymykseen kunnat ja maatalous ) on koetettava saada normaalirajoihin. Tämä vaatii paitsi omaa, tuottavaa pääomamuodostusta ja kokonaiskuvaa talouden rakenteesta myös pääomavirran johtamista tarkoituksenmukaiseen suuntaan.

Korkeasta korkokannasta luopuminen on niinkään välttämätöntä - ja se koskee kaikkia rahalaitoksia. - - - Paluuta viime vuoden keskivälin tasolle on pidettävä tällöin ensimmäisenä etappina. Viranomaiset tulevat tukemaan pankkiryhmiä, säästökassojen ja osuuskuntien yhteistyötä tällä alalla.

Saksan talous on suurisuuntaisen puhdistusprosessin alaisena. Olisi väärin ja mahdotontakin pidättää tämän prosessin kehitystä. Kaiken täytyy tapahtua, jotta kriisin uhrit ja kustannukset pysyisivät mahdollisimman vähäisinä ja jotta sen päätyttyä olisi käsillä kaikki keinot uuteen rakennustyöhön uudella pohjalla. Luotto- liikkeessä tulee vastaisuudessa olemaan myös läheinen yhteistyö julkisten ja yksityisten pankkiryhmiä kesken välttämätön. Järjestämättömän toinen toisensa vieressä työskentelyn aika on lopullisesti ohi ja Saksan talouden on kaikilta osiltaan työskenneltävä yhteisymmärryksessä."

Saksan Valtakunnanpankin presidentti tri Luther yhtyi täydellisesti valtakunnankanslerin lausuntoon inflatioajatuksista, sillä joskin inflatiomaassa hinnat toimivat eräänlaisena vientipalkkiona, tapahtuu tämä vain inflaation ensi asteella, ennenkuin kustannukset ovat vielä ehtineet nousta. Sitä paitsi Saksan talouselämän nykyisellään ollessa tuota ensimmäistäkin hyvinvointikautta tuskin tulisi ollenkaan olemaan, koska kaikki heti rupe-

aisivat laskemaan kustannukset kullassa, ja sekä tuotanto-  
kustannukset että niiden mukaisesti myös hinnat nousisi-  
vat ja vientipalkkio häviäisi jälleen. Tämän takia ei  
Saksassa voida kuvitellakaan minkäänlaisen "säännöstellyn"  
inflation aikaansaamista. "Kiinteä valuutta on jokapäi-  
väisen leipämme edellytys". Sitä paitsi on Saksalla  
muuan aivan erikoinen syy pitää kiinni kultakannasta:  
valuuttavelat. Ne miljaardit markat, joita nykyinen mora-  
torio koskee, nousisivat velallisen bilansseissa sitä mu-  
kaa kuin markan kurssi alenisi, merkiten tietyn pisteen  
saavutettuaan vararikkoa. Saksan kannanotto ei niin ol-  
len mitenkään saa riippua siitä, että muut maat mahdol-  
lisesti noudattavat Englannin esimerkkiä. Eivät Ruotsin  
ja Norjan tekemät päätökset myöskään merkitse sitä, että  
näiden maiden valuatat tulevat kiinteästi seuraamaan  
puntaa ja sen kehitystä. Englannissa vallitsevalla tilan-  
teella on nimittäin jälleen se erikoisuus, että Englan-  
nin myöntämien luottojen tultua maksetuiksi syntyy mah-  
dollisesti suurempi punnan kysyntä. Kultakannasta kiinni-  
pitäminen tulee ainoastaan lisäämään Saksan luottoa.

Saksan säästökassaliiton presidentti tri Kleiner  
painosti erityisesti tähän asti maan luottooloissa val-  
linnutta yhteistyön puutetta pankkien kesken. Valtakunnan  
on pontevasti vaikutettava siihen suuntaan, että kaikkien  
yleisten ja yksityisten pankkiryhmien vastuunalaiset joh-  
tajat kokoontuisivat määräjain yhteisiin neuvotteluihin.  
Jos tämä vapaaehtoisen yhteistyön ajatus ajatellaan joh-  
donmukaisesti loppuun, johtaa se tähän saakka välttämättö-  
mäksi väitetyn vastakohtan hävittämiseen julkisen ja yk-  
sityistalouden välillä.

Preussin sisäasiainministeri Severing puolestaan  
selvitteli toimenpiteitä, joihin on ryhdyttävä, jottei  
viimeisten raskaitten kuukausien opetukset menisi hukkaan.

"Wir werden den Sparkassen da, wo dies noch nicht der Fall ist, eigene Rechtspersönlichkeit geben müssen, um damit das Sparkassenvermögen in jeder Weise von dem sonstigen Vermögen der Gemeinde zu trennen." Ennen kaikkea on kuitenkin säästökassojen ja girokeskusten likviditeettiä ja likviditeettireservejä vahvistettava. Samoin on koko liiketoiminta saatava yhtenäisemmäksi, vältettävä tarpeetonta voimainkulutusta ja pantava toimeen tehokas valvonta, mikä ei kuitenkaan saa johtaa itsehallinnon ja omavastuullisuuden syrjäyttämiseen. -

Ylläesitetystä tri Brüningin ja tri Lutherin lausunnoista huolimatta näyttää siltä, kuin ei esim. Englannissa oikein luotettaisi Saksan kykyyn ylläpitää nykyistä pariteettia, ainakaan enää moratorion umpeenmentyä. Tähän huomautetaan saksalaiselta taholta, etteivät yllämainitut lausunnot paikkansapitävyydestään huolimatta mitenkään pyri kieltämään niitä vaikeuksia, joita Englannin ottama askel on Saksallekin luonut. Niinikään tiedetään, että Saksan tervehdyttämishjelman päätuki, kauppabilanssin lisääntyvä aktiivisuus, voi jossain määrin heikontua Englannin toimenpiteiden ja niistä sekä Englannille että sitä rahapoliittisesti seuraaville maille johtuneiden vientihelpoitusten ja tuontivaikeuksien kautta. Tähän taas voidaan sopeutua alentamalla suoranaisia kustannuksia - minkä kautta suoraan pyritään siihen päämäärään, jota Englantikin tavoittelee verhotussa muodossa puntakannan alenemisen avulla. Saksassa ymmärretään myöskin, että Saksan seteli-asemaa ankarasti vahingoittaisi ulkomaisten paperien myynti saksalaisille pörssille, ja juuri tällä seikalla on Saksan pörssien sulkemista täysin avoimesti perusteltu. Tästä seuraa arvatenkin, täysin johdonmukaisesti, Saksan setelikatemääräysten jyrkentäminen, ja moratoriossa ilmenevien puutteellisuuksien korjaamiseksi tulevat myös asianomaiset

tekemään kaikkensa, jotta näitten puutteellisuuden edistämä  
vekselien virtaaminen ulkomaille mikäli mahdollista ehtyisi.

Joka tapauksessa olivat sekä koti- että ulkomaiset  
sopimuspuolet moratoriosta sovittaessa selvillä siitä, että  
oli kysymyksessä vain väliaikainen ratkaisu, hengähdysaika,  
jonka kuluessa oli keksittävä keinot probleemin lopulliseksi  
selvittämiseksi.

Kuten edellä on jotenkin sitovasti todisteltu, ei  
Saksalla olisi mitään hyötyä kultakannasta luopumisesta ja  
puolestani uskonkin kultakannan täällä säilyvän.

*Wäinö Ruusijärvi*

Suomen suhde Venäjään.

Muistiinpanoja keskustelusta ministerialitirehtööri  
Meyerin kanssa 1/10.31.

Kävin hänen luonaan puhumassa lihan tuonnista Suomesta. Hän lupasi tehdä voitavansa asiassa, puhua m.m. Schielen kanssa.

Kysyin sitten oliko Lavalin ja Briandin käynnin aikana kosketeltu Venäjän kysymystä. Ei lainkaan, vastasi Meyer. Mutta hän alkoi senjälkeen itse puhua meidän suhteestamme Venäjään, sillä hänellä oli ollut pitkä keskustelu Moskovan lähettilään Dirksenin kanssa, joka on lomalla Saksassa.

Meyer sanoi tuntevansa hyvin suomalaisten vastenmielisyyden Venäjää ja venäläisiä kohtaan ja sanoi sen ymmärtävänsäkin historian valossa. Tällä hetkellä hän ei sitä kuitenkaan pitänyt viisaana, vaan olisi Suomen puolelta viisaampaa politiikkaa koettaa saada erimielisyydet poistetuiksi. Luuli että venäläiset olisivat taipuvaiset 100 prosenttiseen sovintoon, kuten hän sanoi. Mutta yksi asia Moskovaa erikoisesti hermostuttaa: reunavaltioiden liitto Suomesta aina Rumaniaan asti. Heidän mielestään tämän liiton tarkoitus on eristää Venäjä sekä poliitillisesti että taloudellisesti muusta Euroopasta. Hänen mielestään Venäjän vallanpitäjillä ei tällä hetkellä ole ketään kohtaan aggressiivisia tarkoituksia, kaikkein vähimmän Suomea kohtaan, jota he pitävät stabilimpana

valtiona kuin reuna-valtioita jo historiansa perusteella.

Muuten Meyer ei ole ainoa, joka ihmettelee meidän suhtautumistamme Venäjään. Kuulee usein lausuttavan, että Suomella pitäisi olla suuret mahdollisuudet vientiin Venäjälle, koska Suomi on taloudellisesti paljon korkeammalla tasolla kuin Venäjä ja senvuoksi ei ymmärretä, miksi Suomi hermostuttaa Venäjää pikku kiusanteolla (tä-hän luuloon on antanut Lapuanliike aihetta, josta täällä on paljon ollut uutisia) ja estää hyvien suhteiden syntymistä. Olen tämän tahtonut mainita, koska tällaisia lausuntoja kuulee juuri Suomi-ystävälliseltä taholta.

*Mäino Mustajoki*

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: I.

OSASTO: 65.

ASIA: \_\_\_\_\_

*Ministeri Vuolijoen raportti no 78.*

Berlin.

*12/10-31.*

SUOMEN LÄHETYSTÖ  
FINLANDS BESKICKNING

Berlinissä, lokakuun 12 p:nä 1931.

m. 2106/458/31.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 25/84 Sal. 1931.		
13/10-31. 2 - 121 -		
RYHMÄ	OSASTO	ACIA
5	C5	

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini N:o 78 aiheesta:

Brüningin toinen hallitus.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen  
kunnioitukseni vakuutus.

*M. A. Koskinen*

Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki.

1931

ULKOASIAINMINISTERIÖ



SUOMEN LÄHETYSTÖ		
25 / 84 Salkk. N:o 31		
13/10-31	9	LEH -
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C5	

Suomen Berlinissä ja Wienissä olevan Lähettilään

raportti N:o 78.

12. 10. 1931.

Brüningin toinen hallitus.

Kabinetin kokoonpano on seuraava:

Brüning kansleri ja ulkoministeri  
Dietrich rahaministeri, varakansleri  
Groener puolustus- ja sisäministeri  
Stegerwald työministeri  
Schätzel postiministeri  
Schiele maatalousministeri  
Treviranus kulkulaitosministeri  
Warmbold talousministeri  
Joel oikeusministeri.

Eronneiden Curtiuksen, Wirthin ja Guerardin tilalle on siis tullut kaksi uutta Warmbold ja Joel ja muutamia salkkuja on yhdistetty. Yleensä voi sanoa, että hallituksen uudistaminen on tapahtunut oikealle päin, sillä Wirth ja Guerard kuuluivat centrumin vasemmistoon, kun taas Warmbold on verrattain oikealla oleva teollisuusmies ja Joel myös oikealla oleva, valtiosihtööri, vaikka ei ole politilliseen elämään ottanut osaa ja on siis katsottava ammattiministeriksi. Useat ulkomaiden lehdet näyttävät kiinnittävän erikoista huomiota siihen, että puolustusministerille on uskottu myöskin

sisäministerin salkku. On pidetty sitä diktatuurin merkkinä. On kuitenkin muistettava, että valtakunnan sisäministerin tehtävä on jotenkin vähäpätöistä laatua, sillä järjestyksen pito, s.o. poliisi, kuuluu eri valtioiden sisäministereille, Berlinissä siis Preussin sisäministerille.

Brüningin hallituksen asema on vielä heikompi kuin ennen. Koko oikeisto, natsionalisocialistit (Hitler), saksalaiskansalliset (Hugenberg) jopa Saksan kansanpuoluekin (Dingeldey) ovat ilmoittaneet olevansa oppositiossa. Sosialidemokraatit, jotka tähän asti ovat olleet hallituksen uskollisia kannattajia, katsovat hyvin happamasti hallituksen oikealle siirtymistä, niin että heidänkin kannatuksensa on hyvin epävarma. Heidän asemansa onkin muuten hyvin vaikea. Kannattamalla Brüningiä vain pelosta, että seuraava hallitus olisi vielä oikeistolaisempi ja saamatta mitään etuja ovat he saaneet puolueessaan hajaannuksen aikaan. Eduskuntaryhmistä on vasen siipi Rosenfeldin ja Seydewitzin johdolla eronnut ja perustaa parastaikaa omaa puoluetta.

Miten heikko hallituksen asema itse asiassa on käy ilmi niistä laskelmista, joita sanomalehdet ovat tehneet. Niinpä hallituksen pää-äänenkannattaja Germania laskee hallituksella olevan parin äänen enemmistön. Lasku on kuitenkin sen vuoksi epävarma, koska melkein jokaisessa puolueessa on kahenlaista ilimoo. Esitän tässä laskelman suurimpien puolueiden kannasta, puolueet laskettuna oikealta vasemmalle:

	Hallituksen kannattajat	Hallituksen vastustajat
Kansallissosialistit	-	107
Saksalaiskansalliset	-	41
Landvolk	5	13
Kristillissosialistit	14	-
Talouspuolue	12	11
Saksan kansanpuolue	8	22
Baijerin kansanpuolue	19	-
Centrum	68	-
Demokraatit	20	-
Sosialidemokraatit	135	8
Kommunistit	-	77
	<hr/> 281	<hr/> 279

Kun Reichstagissa on 577 jäsentä, puuttuu siis laskelmasta 17 ääntä. Ne kuuluvat n.k. pikkupuolueille ja niiden äänet jakautunevat jotenkin samalla tavalla kah-  
tia, joten Brüningin hallituksen asema on hyvin vaa'an  
varassa.

*Mario Wustjahn*

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5.

ASIA:

V.a. Asiainhoitaja Yöntilän raportti.

Berlin.

24/10-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

nr. 2179/484/31.

Berlinissä, lokakuun 24 p:nä 1931.

26	84 Pal.	31
28/10-31		
RYH.		
5 C5		

*Kalenteri  
Ryht.  
Välik  
Jämsä  
Kokous  
Kokous  
Kokous*

Herra Ministeri,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra Ministeri, raporttini aiheesta:

Saksan ja Venäjän kauppasuhteet.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen kunnioitukseni vakuutus.

*Ujontila*

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Y r j ö - K o s k i n e n,

Helsinki.

ULKOAI...		
N:o 26/84	Päiv. 23/10	
28/10-31	?	-
...	...	...

Suomen Berlinissä olevan V.a.Asiainhoitajan raportti.

24. 10. 1931.

Saksan ja Venäjän kauppasuhteet.

Saksan ja Venäjän väliset kauppasuhteet ovat nykyhetkellä joutuneet sangen kriitilliseen vaiheeseen, jolle kuvaavana piirteenä on toisaalta Venäjän halu sijoittaa jatkuvasti Saksaan suuria tilauksia, toisaalta taas Saksan teollisuuden kykenemättömyys niitä tilauksia vastaanottamaan, huolimatta vallitsevasta työttömyydestä. Syy tähän on osittain löydettävissä yleismaailmallisesta pulakaudesta, mutta suurimpana syynä siihen lienee kuitenkin neuvostovallan itsensä noudattama kauppapolitiikka.

Ennen sotaa vietiin Saksasta Venäjälle enimmäkseen täysivalmisteita, kulutus- ja tarvetavaroita. Neuvostovallan alkuaikoina oli sama suunta vielä jossain määrin vallalla, mutta varsinkin v:sta 1925 lähtien on Venäjä yhä enemmän siitä luopunut, ja ulkomaankauppa on vihdoin miltei täydelleen alistettu palvelemaan neuvostovallan suurta teollistuttamisohjelmaa. Saman ohjelman mukaisesti on myöskin Venäjän vienti järjestetty. Se ei millään tavoin ole ylituotannosta johtuvaa, vaan sen yksinomaisena tarkoituksena on maksuvälineiden hankkiminen raaka-aineiden, tuotantovälineiden ja kaikenlaisten muitten tuotannon apuneuvojen tuontia varten.

Tämän kehityksen tuloksena on tuonnin rahoittamiskysymys muodostunut Venäjän ulkomaankaupan keskeisimmäksi probleemiksi. Aluksi saatettiin maksut suorittaa kulta- varastoista taikka lyhytaikaisilla vekseleillä, mutta mitä pitemmälle aika kului, sitä enemmän oltiin pakotettuja turvautumaan luottoon, joka taitavasti menetellen ja kilpailua hyväksi käyttäen onnistuttiin vähitellen järjestämään sängen pitkäaikaiseksi. Tämä merkitsi kuitenkin saksalaisille -ja muillekin ulkomaalaisille- yhtiöille Venäjälle menevien tilaussuoritusten pitkäaikaista rahoittamista, eli toisin sanoen Sovjetin finanssijärjestelmään sen johdosta syntyneiden aukkojen täyttämistä, ettei neuvostohallitus ollut onnistunut samaan ulkomaisiin lainoihin eikä pankkiluottoon. Saksan taloudellisen pulan kasvaessa annettiin täällä niinollen askel askeleelta myöten Venäjän luotto- vaatimuksille, kunnes itse valtio v. 1926 asetti takuun, joka nousi 60 %:iin faktuurihinnoista ja joka koski joi- takin määrättyä laatua olevia valmisteita. Tällainen toi- menpide valtion taholta ei merkinnyt varsinaista Venä- jälle toimitettavien tavarasuoritusten rahoittamista, vaan ainoastaan näitten suoritusten mahdolliseksi tekemistä vahingonvaara-takuun asettamisen kautta. Takuusumma nousi mainittuna vuonna 300 miljoonaan markkaan. Sitten on kuitenkin tilanne yhä vaikeutunut ja julkinen valta on uudelleen ollut pakotettu ajentamaan saman auttavan kä- tensä saksalaiselle teollisuudelle, koska lopulta eivät enää tilaussopimukset Venäjän kanssa voineet muutoin tul- la kysymykseen. Selvä oli kuitenkin, ettei valtiokaan voinut takauksissaan mennä miten pitkälle hyvänsä, ja niinpä näyttääkin raja nyt saavutetun. Valtiolla on Ve- näjän kauppaa koskevia velvoituksia 700 milj. Rmk:n arvosta, eikä valtakunnanhallitus tunnu enää halukkaalta tämän yli menemään. Niin ollen on Saksan ja Neuvostovenäjän

väläinen kauppa joutunut lamakauteen, mikä varsinkin muutamille tšekäläisille teollisuudenhaaroille merkitsee raskasta tappiota.

Tähänastisen kaupan laatu käy esiin seuraavista numeroista: v. 1930 vietiin Saksasta Venäjälle

koneita	150 milj. Rmk:n arvosta
rautaa ja valssilaitostuotteita	106 " " "
sähkökoneita ja sähköteknillisiä tuotteita	32 " " "
kemiallisia tuotteita	23 " " "
metallia ja malmia	18 " " "
raaka-aineita kutomateollisuutta varten	10 " " "
laivoja ja autoja	11 " " "
sanomalehtipaperia, hienomekaanisia valmisteita, lannoitusaineita y.m.	81 " " "

Yhteensä 431 milj. Rmk.

Vaikka Saksan ja Venäjän välinen kauppavaihto valtion antaman tuen johdosta huomattavasti kasvoikin, ei se kuitenkaan ole vielä läheskään päässyt sille tasolle, millä se oli ennen sotaa. Saksan viennistä joutui Neuvostovenäjän osalle v. 1928 3,3 %, v. 1929 2,6 % ja v. 1930 3,6 %.

Venäläisten tietojen mukaan nousi Neuvostovenäjän tuonti Saksasta v. 1929 195 milj., v. 1930 251 milj. ruplaan, ollen kuluvana vuonna vielä siitakin huomattavasti kasvanut, nousten jo tammi-kesäkuulla 162,7 milj. ruplaan. Venäläisillä on Saksassa sitoumuksia yli 1,1 miljaardin Rmk:n arvosta. Tästä erästä muodostaa valtakunnan takuu 40 %, osavaltioitten takuu 30 %, joten siis julkisen vallan osuus takuusitoumuksissa on yhteensä 70 %.

Neuvostovenäjän vienti ei tietenkään ole jaksanut kehittyä yhtärintaa tuonnin kanssa, mihin jo vaikuttaa Venäjän vientitavaroille Saksassa vallitseva epäedullinen tilannekin. Tämän johdosta onkin Venäjän kauppatase, joka



aikaisemmin oli aktiivinen, v. 1930 muodostunut passiiviseksi. Venäläisten lähteitten mukaan oli tämä passiivisuus v. 1930 45 milj. ruplaa. Kuluvana vuonna se on muodostuva vieläkin epädullisemmaksi, oltuaan vuoden ensi puoliskolla jo 89,3 milj.ruplaa.

Joskin siis toisaalta Saksan valtion avustuskyvyttömyys on omiaan saamaan aikaan seisahduksen Saksan ja Venäjän välisessä kaupassa, on selvää, että Venäjän kauppataaseen kehitys nykyiseen suuntaansa tulee ennen pitkää johtamaan neuvostovallankin tavattomiin maksuvaikeuksiin, ellei se viime hetkessä onnistu saamaan<sup>n</sup> ulkomaista luottoa. Tässä suhteessa ei sen asema kuitenkaan näytä erikoisen toivehikkaalta: yritys lainan saamiseksi Englannilta raukesi tyhjiin, ja niin näyttää lopullisesti käyneen myös Ranskan suhteen, huolimatta siitä, että neuvostohallitus oli valmis myymään Rapal-lon ja Berlinin sopimusten poliittiseen sisältöön perustuvan saksalais-venäläisen ystävyuden ranskalaista luottoa vastaan. Amerikassa käynnissä olevilla neuvotte-luilla 150 milj.dollarin luotosta näyttää olevan myös yhtä vähän mahdollisuuksia johtaa tulokseen kuin yrityksellä saada lainaa Kreugeriltä. Tässä tilanteessa ei paljoa auta sekään, että punnan lasku tuotti neuvostohallitukselle jonkun verran voittoa punnissa tehtyjen tilausten johdosta. Tosin se oli myös itse myynyt osan tuotteitaan punnissa, mutta lienee tällaisten myyntien ja ostojen suhde suunnilleen 1:3.

Näissä olosuhteissa ei niin ollen ole ihme etteivät neuvostohallituksen maksujen lakkautusta koskevat huhut otakaan vaimentuakseen. Tästä seikasta valitsee ainakin Saksassa edelleen suuri epävarmuus. Moratorion todennäköisyyden tueksi esitetään etupäässä mitä yllä on sanottu. Sitä vastaan taas tietävät

eräät lähteet kertoa, että maksut, joita neuvostohallituksen olisi v:n 1932 loppuun mennessä Saksalle suoritettava, nousevat arviolta 400 milj. Rmk:aan. Maksujen suoritus olisi tapahtuva seuraavan maksusuunnitelman mukaan: v:n 1931 viimeinen neljännes: 40 milj., v:n 1932 I neljännes: 75 milj., II neljännes 78 milj., III neljännes 82 milj. ja IV neljännes 165 milj. Rmk. Suoritussummat olisivat siis niin alhaiset ainakin heinäkuuhun asti 1932, ettei mikään moratorio olisi tarpeellinen. T.k. 21 päivänä saksalaisille sanomalehtimiehille hallituksen taholta järjestetyssä konferenssissa oli kysymys Venäjän maksumoratoriosta käsiteltävänä ja kertojani oli Auswärtiges Amtin Venäjän asiain esittelijän, pääkonsuli Schlesingerin esityksestä saanut sen käsityksen, että Saksan hallitus pitää moratoriota ainakin mahdollisena.

Lopputulos joka tapauksessa on, että Moskovan saksalaisystävyyden jouduttua venäläis-ranskalaisten ja venäläis-puolalaisten neuvottelujen kautta verraten omalaatuiseen valoon, nyttemmin myös saksalaisissa talouspiireissä vallitsee sangen toivoton mieliala saksalais-venäläisen taloudellisenkin yhteistoimintaan nähden. Ainoa mahdollisuus tilanteen parantamiseksi lienee se, että neuvostohallitus tulee ulkomaankaupassaan tekemään sensuuntaisen muutoksen, mihin sen on jo ollut pakko suostua maansa sisäisen talouden suhteen. Sen on näet täytynyt ruveta kiinnittämään suurempaa huomiota kuin tähän asti kansan avustamiseen tarvetavarilla, edistääkseen myös toisin keinoin teollistuttamisohjelmaansa. Moisen suunnanvaihoksen tapahtuessa ulkomaankaupassa muodostuisi rahoittamiskysymys heti vähemmän vaikeaksi, lyhytaikaisen luoton ollessa silloin kyseessä.

Tätä odottaessaan on Saksan teollisuudella, varsinkin kone- ja korkeajännitysteollisuudella vielä kohtalai-

sesti tekemistä vanhojen tilausten suorituksessa, jonka ohella entisiä valtion takeita vähitellen vapautuu. Näitten vapautuvien määrien perusteella on laskettu voitavan seuraavien 6 kuukauden kuluessa ottaa vastaan uusia tilauksia n. 180 milj. Rmk:n arvosta. Tämä on kuitenkin kovin vähän katsoen siihen, että viime huhtikuun 14 päivän jälkeen, jolloin tehtiin luottoaikojen pidentämistä koskeva, kuluvan lokakuun puoliväliin asti voimassaollut n.s. Pjatakow-sopimus, Venäjä on sijoittanut Saksaan tilauksia 632 milj. Rmk:n arvosta. Koko tämän vuoden aikana (9 kk.) on Venäjälle tilauksia täältä tehty 850 milj. Rmk:n arvosta. Tällaiseen tulokseen on tosin vaikuttanut Pohjois-Amerikan viime aikoina osoittama pidättyväisyys Neuvostovenäjältä tuleviin tilauksiin.

*W. J. J. J.*

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5.

ASIA:

U.a. Arininkataja Jontilan raportti.

Berlin.

26/10-81.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Berlinissä, lokakuun 26 p:nä 1931.

FINLANDS BESKICKNING

no. 2192/487/31.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No. 22/85/ae. D. 13 31		
30/10.31 <sup>e</sup>		LIN.
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C5.	

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini aiheista:

Ranskan ja Venäjän väliset neuvottelut ja Puola sekä  
Brüningin voitto.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen  
kunnioitukseni vakuutus.

*Ujontila*

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki.

KOKOAS-ADMINISTERIO		
27/85 kae. D. 13 31		
30/10-31	3	100
TIETÄ	LAUAS	ASIA
5 es		

Suomen Berlinissä olevan V.a. Asiainhoitajan raportti.

26. 10. 1931.

Ranskan ja Venäjän väliset  
neuvottelut ja Puola.

Sen lisäksi mitä raportissani viime elokuun 31 päivältä otsikkoasiasta tiedoitin, olen eräältä tunnetulta tiedoitustoimistolta luottamuksellisesti saanut seuraavat tiedot, jotka ovat yhtäpitävät sen käsityksen kanssa, jonka olen saanut asiasta täällä keskustellessani.

Moskovan aloitteesta ryhdyttiin keväällä 1931 ranskalais-venäläisiin neuvotteluihin. Ne on jaettu kolmeen eri osaan, joista ensimmäinen koski ranskalais-venäläisten kauppasuhteiden normalisointia. Venäjä vaati, että lokakuun 3 päivänä 1930 annetusta n.s. Flandin-dekreetistä, jonka kautta lupatodistukset otettiin käyttöön Ranskaan tuotaviin sovjetitavaroihin nähden, oli luovuttava. Venäjä tosin puolestaan antoi aikanaan tämän vastapainoksi tunnetun kieltonsa, ettei ranskalaisia tavaroita saa tuoda Neuvosto-Venäjälle. Samanaikaisesti Moskova yritti peitetyssä muodossa viedä yhä edelleenkin tavaroitaan Ranskaan esim. siten, että ne ensin lähetettiin Belgiaan ja sieltä belgialaisena tavarana Rans-

kaan. Täten ei Moskovalle ole Flandin-dekreetistä koi-  
tunut juuri lainkaan mitään haittaa, lukuunottamatta niitä  
voittoprosentteja, jotka lankesivat ulkomaisille välittä-  
jille.

Kauppasuhteiden normalisointi ei kohdannutkaan  
juuri mitään vaikeuksia, koska sekä nykyinen kauppaminis-  
teri Louis Rollain alusta alkaen on kannattanut kauppaa-  
yhteyden laajentamista Sovjetin kanssa että myöskin use-  
at ranskalaiset suurteollisuuspiirit, kuten esim. poliitti-  
sesti merkityksellinen toiminimi "Gnom und Ronne", joka  
valmistaa lentokonemoottoreita sekä eräät suuret auto-  
liikkeet, ovat näiden pyrkimysten takana.

Tätä kysymystä koskevat neuvottelut päättyivät,  
kuten tunnettua, sopimukseen, jolla Ranska luopui Flandin-  
dekreetistään ja Moskova ranskalaisten tavaroiden tuonti-  
kiellosta.

Toinen osa koski kauppasopimuksen solmiamista.  
Ennen näiden neuvottelujen alkamista ilmoitti Dowgalewsky  
luottamuksellisesti Ranskan hallitukselle Berthelot'n  
kautta, että Ranskaan saapuu Pjatakowin johdolla erikoi-  
nen sovjettiläisvaltuuskunta, tarjoamaan Ranskan teollisuudelle  
suuria tilauksia. Hän painosti erikoisesti, että tilauk-  
set voivat tulla vieläkin paljoka suuremmiksi, jos kauppaa-  
sopimusneuvottelut käyvät suotuisaan suuntaan. Samalla  
lisättiin, että Moskovassa "luonnollisestikin otaksuttiin  
Ranskan teollisuuden myöntävän samoihin luottoehtoihin  
kuin Saksan markkinoillakin". Ranskan teollisuus alkoi  
harjoittaa voimakasta painostusta hallitukseen, saadakseen  
tämän asialle myöntäväiseksi sekä takaamaan teollisuus-  
luotot. He kohtasivat kuitenkin ankaran vastustajan  
rahaministeri Flandinissä, joka jyrkästi kieltäytyi anta-  
masta luottotakuuta ennen kuin kysymys vanhoista venä-

läisistä veloista oli järjestetty. Berthelot'n voimakkaasta painostuksesta huolimatta, joka puolsi sovittelutietä, pysyi Flandin järkkymättömänä. Dowgalewskyn tiedoitettua Moskovaan neuvottelujen vaiheesta, vastasi neuvostohallitus, että se oli jo syyskuussa 1927, vähää ennen Rakowskyn matkaa, antanut ehdotuksensa velkojen järjestämiseksi. Tämän ehdotuksen pääsisältö oli, että Moskova tarjoutui 62 vuoden kuluessa kunakin vuonna suorittamaan takaisin 60 milj. kultafrangia, ehdolla, että Ranska heti sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen myöntää Sovjetille 600 milj. kultafrangin luoton, joka suoritettaisiin takaisin viiden vuoden kuluessa. Toisin sanoen Moskova saisi tämän kautta ensin viiden vuoden aikana, jolloin vuosikorvausmaksu olisi suoritettava, 60 milj. kultafrangin vuotuisluoton. Vastauksena Berthelot'n huomautukseen, ettei Flandin voi kannattaa luoton myöntämisvaatimusta, jos entinen sovjettiehdotus toistetaan, vastasi Moskova, ettei tämä ehdotus ollut lopullinen, vaan katsottava ainoastaan jonkinlaiseksi pohjaksi neuvotteluja käytäessä. Kauppasopimuksen päättämistä koskevat neuvottelut lopetettiin kesälomien vuoksi. Flandinin jyrkkyyden masentamana luopui Moskova aikeestaan lähettää Pjatakow valtuuskunnan johtajana Ranskaan ja päätti lähettää Valerian Meschlaikin tämän asemesta. Meschlaun komissioni koetti heti saada luottoa teollisuusmiehiltä, mutta ei saavuttanut mitään tulosta. Tilaukset supistuivatkin sen vuoksi aivan mitättömiin. Toiminnimi Gnom und Ronne sai sekin vain 20 moottorin tilauksen.

Kysymysten keskeisimmän osan muodostivat hyökkäämättömyyssopimusta koskevat neuvottelut.

Dowgalewsky esitti tämän kysymyksen ensimmäisen kerran Berthelot'lle huhtikuussa 1931. Dowgalewsky painosti tällöin, että Moskovan hallitus "on tullut vakuutetuksi Ranskan politiikan pyrkimyksestä rauhan lujittamiseksi" ja että Moskova siitä syystä "toivoo saavansa kannattaa näitä pyrki-



myksiä erikoisen sopimuksen allekirjoittamisella, joka ainiaaksi takaisi rauhalliset välit Ranskan ja Sovjetin kesken". Sitä paitsi lisäsi Dowgalewsky, että "siinä tapauksessa, että ystävyys- ja hyökkäämättömyysliitto allekirjoitettaisiin, vanhoja velkoja ja Venäjällä nationalisoidun, ranskalaisen omaisuuden korvausta koskevat kysymykset ratkaistaisiin molemminpuoliseksi tyytyväisyydeksi".

Ranskan hallitus vastasi Venäjälle, ettei se voi ratkaista tätä kysymystä yksin ilman Puolaa.

Tämän jälkeen kävi Dowgalewsky uudelleen Berthelot'n luona ja antoi tälle Moskovan vastauksen, jossa sanottiin, ettei Moskovalla ollut mitään sitä vastaan, että Puola osallistuisi esilläolevan kysymyksen käsittelyyn. Keskustelun kuluessa Dowgalewsky useampaan kertaan (Moskovan ohjeiden mukaisesti) painosti, että "sovjetivenäläis-puolalaiset suhteet voidaan järjestää täysin Ranskan hallituksen toivomuksia vastaavalla tavalla".

Ystävyys- ja hyökkäämättömyyssopimus-neuvottelut kestivät Dowgalewskyn lomalle lähtöön saakka. Näissä neuvotteluissa tuli Puolan aloitteesta keskeisimmäksi kysymys siitä, että neuvostovenäläis-puolalainen pakti ei suinkaan tarkoittanut ainoastaan suurlähettiläs-konferenssin (13/3.23) Puolan itärajaa koskevia päätöksiä, vaan myöskin tämän konferenssin muita päätöksiä, jotka koskevat Puolan länsirajaa. Myöskin olisi Sovjetin hyväksyttävä vastaavat Versaillesin rauhansopimuksen Puolan länsirajaa koskevat kohdat. Moskovan ensimmäinen vastaus tähän ehdotukseen oli välttelevä. Se viittasi siihen, että venäläis-puolalainen hyökkäämättömyyssopimus koskisi ainoastaan sitä kohtaa, jolla hyökkäys olisi otaksuttava, nim. Puolan itärajaa. Mutta koska Pariisi

yhä uudisti vaatimuksensa, myöntyi Moskova lopulta ja vastasi, ettei "katsota olevan mitään periaatteellisia syitä ottaa hyökkäämättömyyssopimukseen Puolan tasavallan rajojen koskemattomuuden tunnustaminen," tätä käsitettä kuitenkaan yksityiskohtaisemmin määrittelemättä. Suullisesti Dowgalewsky kuitenkin vielä lisäsi, että Moskova on kyllä valmis allekirjoittamaan erikoisen salaisen pöytäkirjan Varsovan kanssa, jossa voidaan viitata siihen, että Neuvosto-Venäjä kylläkin hyväksyy Puolan länsirajan siinä merkityksessä, että tämä hyväksyminen sisältää "Puolan hallituksen virallisen kannan tukemisen kaikissa länsirajaa koskevissa riitakysymyksissä". Dowgalewsky huomautti kuitenkin Moskovan pelkäävän, että tällainen paktin sisällön laajentaminen voi vaikeuttaa lisäluoton saantia Saksasta ja että hänelle sen vuoksi on myönnettävä mahdollisuus "tehdä rahaluotto-operatioita Pariisin markkinoilla". Berthelot'n huomautukseen, ettei Ranskan hallitus voi yhdistää näitä kahta kysymystä ja että operatiot Pariisin luotto-markkinoilla voivat vasta sitten tulla kysymykseen, kun vanhoja velkoja koskeva asia on järjestetty, vastasi Moskova, ettei se voi muuttaa kantaansa ja että luottooperatiot Pariisissa täytyvät olla jonkinlaisena korvikkeena salaisen lisäsopimuksen allekirjoittamisesta ja "Puolan koskemattomien rajojen tunnustamisesta".

Neuvottelut keskeytyivät Dowgalewskyn loman vuoksi. Ranskan uusi suurlähettiläs Moskovassa, kreivi Dejean, on valtuutettu jatkamaan näitä neuvotteluja, sillä Pariisia ei pidetä sopivana paikkana, koska asia sieltäkäsinkin voisi liian aikaisin joutua julkisuuteen.

*Myöntäjä*

### Brüningin voitto.

Saksan valtiopäivät olivat lokakuun puolivälissä kolme päivää koolla ja hylkäsivät Brüningin II kabinetin kaatamiseksi tehdyt epäluottamuslauseet 25 äänen enemmistöllä. Hallituksen puolesta annettiin 295 ja sitä vastaan 270 ääntä. Oppositioon kuuluivat saksalais-kansalliset, kansallis-sosialistit, suurin osa maakansasta ja kansanpuolueesta sekä kommunistit.

Äänestyksen tulos, jonka "kansallinen oppositio" on tosin leimannut nykyisen keskustasuunnan Pyrrhos-voitoksi, oli epäilemättä omiaan jossain määrin keventämään Saksassa vallinnutta sisäpoliittista korkeajännitystä - ainakin helmikuun 23 päivään saakka, jolloin valtiopäivät uudelleen kokoontuvat.

Valtiopäivillä pitämässään kahdessa puheessaan Brüning kohdisti arvostelunsa etupäässä kansallisen opposition Harzburgissa t.k. 11 päivänä hyväksymiin päätöslauselmiin ja siellä pidettyihin puheisiin, joissa Valtakunnanpankin entisen pääjohtajan tri Schachtin lausunto oli eniten herättänyt huomiota. Schacht oli sanonut m.m.:

"Pelosta, että suuri yleisö tulisi rauhattomaksi, ei sille ilmoiteta, että Valtakunnanpankin salkuissa olevista vekseleistä nykyään ainoastaan murto-osa on täysi-arvoisia ja kultakatetta arvioitaessa on laskettu mukaan myöskin ne muutamiin satoihin miljooniin nousevat ulkomaiset valuuttamäärät, jotka ennen pitkää joutuvat takaisin maksettaviksi. Ei ole otettu huomioon, että epätotuuden mukaisuus on huonoin keino luottamuksen herättämiseksi sekä kotimaassa että ulkomailla."

Hallituspiireissä arveltiin, että tämän lausunnon tarkoituksena ei ollut yksinomaan suoran totuuden esiin-

tuominen, vaan samalla synnyttää epäluuloa rahalaitoksia kohtaan ja aikaansaada paniikkia, joka pakoittaisi Brüningin väistymään oikeistohallituksen tieltä. Tämän lausunnon aikaansaaman vahingon korjaamiseksi oli rahaministeri Dietrich henkilökohtaisesti t.k. 12 päivänä käynyt saksalaisten sanomalehtimiesten konferenssissa selityksiä antamassa. Saamani tiedon mukaan hänen oli täytynyt myöntää, että Schachtin lausunto oli asiallinen ja että se oli jo aikaisemmin saatettu julkisuuteen - s.o. siinä mainitut tiedot m.m. demokraattisen Frankfurter Zeitungin välityksellä - Dietrich antoi samalla tunnustuksen Hugenbergin omistamalle tietotoimistolle Telegraphen-Unionille siitä, että se oli jättänyt julkaisematta tärkeimmät lauseet Schachtin puheesta.

Brüning osasi joka tapauksessa taitavasti käyttää hyväkseen tätä puhetta asemansa vahvistamiseksi. Harzburgin kokouksen jälkeen, johon myöskin talouspuolue otti osaa, näytti siltä kuin kansallisen opposition parlamentillinen asema jo olisi vahva ja että voitto kallistuisi sille puolelle, jota talouspuolue kannatti. Brüning neuvotteli ahkerasti <sup>keskustapuolueiden</sup> ~~puolueen~~ johtajien kanssa, jotka kaikki esittivät omat ehtonsa kannatukselleen. Mikäli olen saanut tietää, oli talouspuolue vaatinut äänistään 200 milj. Rmk. ammatillisten osuuspankkien (m.m. Mittelstands-Bankin) saneeraamiseksi, jota vastoin Brüning oli tarjonnut vain 40 milj. Rmk. Lopulta talouspuolue kuitenkin teki myönnytyksiä vaatimuksissaan ja samana päivänä, jolloin se oli äänestänyt Brüningin kabinetin puolesta, antoi ministeri Dietrich edellämainitulle pankille yli 500,000 Rmk:n suuruisen shekin sekä lisäksi 100 milj. suuruisen valtiontakuu.

Oikeistopuolueitten taholta oli talouspuolueelle tarjottu m.m. kaksi paikkaa uudessa hallituksessa.

Brüningin parlamentaarisen voiton seurauksena on,

että hänen edustamansa suunta jää sosialidemokraattien kannattamana edelleen määräväksi ja kansallinen oppositio tulee entistä kiihkeämmin jatkamaan mielenosoituksiaan sitä vastaan. Kun toiselta puolen sisäpoliittinen kehitys maassa kaikesta päättäen käy hallitussuuntaa vastaan, on kyseenalaista, miten kauvan Brüning voi enää hätäasetusten varassa ylläpitää peitettyä diktatuuriaan ja torjua kasvavaa kurjuutta ja tyytymättömyyttä.

Viimeaikoina Saksan osavaltioissa toimeenpannut vaalit osoittavat samanlaista suuntaa kuin viimeksi Anhaltissa pidetyt vaalit, joiden tulokset verrattuna syyskuun 14 päivänä 1930 tapahtuneisiin valtiopäivävaaleihin, ilmenevät Berliner Tageblattin t.k. 26 päivän numerossa olleesta seuraavasta taulukosta:

	25/10.31	14/9.30	
Sosial.demokraatit	67,474	84,977	( -17,503 )
"Kansallinen blokki"	27,624	53,475	( -25,851 )
Kommunistit	29,390	23,742	( + 5,648 )
Kansall.sosialistit	76,430	43,634	( +32,776 )

*W. J. Tili.*

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5

ASIA:

V. a. Asiantuntijajärjestelmän raportti.  
Berlin

29/10-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

*m. 2201/491/31.*

Berlinissä, lokakuun 29 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
<i>No 28/85 h.c.</i>		<i>D. 13 31</i>
<i>2/11-31</i>	<i>No</i>	<i>Liit.</i>
<i>5</i>	<i>05</i>	ASIA

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin lähetän täten Teille, Herra  
Ministeri, raporttini aiheista:

Lavalin ja Hooverin neuvottelut sekä

Grandin käynti Berlinissä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen  
kunnioitukseni vakuutus.

*Ujintila*

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki.

No 28 / 85 fac. L. 31		
2/11. 31.	No	Liit.
5	C5	

=====

Suomen Berlinissä olevan V.a.Asiainhoitajan raportti.

=====

29. 10. 1931.

Lavalin ja Hooverin  
neuvottelut.

Wilhelmstrassella on tarkoin koetettu salata Saksan hallituksen pettymystä Lavalin ja Hooverin neuvottelujen laihan tuloksen johdosta. Berlinissä oli toivottu, että nämä neuvottelut johtaisivat, ellei nyt vielä suuren kansainvälisen revisiokonferenssin koollekutsumiseen, niin ainakin moratoriovuoden pidentämiseen yhdellä vuodella. Pettymys on sitä suurempi, kun Amerikka on ainakin määrättyyn asteeseen saakka selittänyt olevansa desintre-soitu Euroopan asioista. Wilhelmstrasse ei kuitenkaan tahdo tätä myöntää oikeaksi. Oli miten oli, hallituksen edustaja oli t.k. 26 päivänä saksalaisten lehtien edustajille pidetyssä sanomalehtikonferenssissa pyytänyt, etteivät he kirjoittaisi Amerikan desintressementistä eikä neuvottelujen "epäonnistumisesta", koska "tämä keskustelu jo sellaisenaan on katsottava jonkinlaiseksi tulokseksi, joka on omiaan selvittämään kansainvälistä tilannetta". Pyydettiin niinkään välttämään hyökkäyksiä Amerikkaa vastaan ja olemaan korostamatta Hooverin ja Borahin välistä ristiriitaa. Hallituksen edustaja ei hyväksynyt sitä käsitystä, että neuvottelujen johdosta annettu kommunikoa



sisältäisi Saksalle kehoituksen pyytää mahdollisimman pian Young-moratoriota, vaan on se niin käsitettävä, että "Euroopan kaikkien valtioiden sekä velkojien että velallisten asia on keskenään sopia korvauskysymyksen ratkaisusta". Tällä tulkinnallaan on Wilhelmstrasse tavallaan myöntänyt, että Amerikka on sittenkin selittänyt olevansa desintresoitu korvauskysymyksestä, kuten kaikissa lehtitiedoituksissa on ilmoitettu ja antanut Ranskalle vapaat kädet Saksaan nähden.

Saksan hallituksen tarkoituksena ei liene ainkaan toistaiseksi pyytää Young-moratoriota, vaan edelleen odottaa, kunnes joku muu valtio tekee aloitteen. Tuntuu siltä kuin Wilhelmstrassella pelättäisiin, että Ranska kai-kin voimin tulee käyttämään hyväkseen Hooverin sille antamaa liikuntavapautta, esittääkseen Saksalle uudelleen poliittiset vaatimuksensa. Tähän viittaavat täälläkin julkaistut ranskalaisten lehtien kommentaarit, joissa jo jälleen on ryhdytty vaatimaan "välittömiä neuvotteluja" Saksan kanssa sekä Young-suunnitelmassa edellytetyn asiantuntijakomitean koollekutsumista, tutkimaan Saksan maksukykyä.

Että Saksa Washingtonin neuvottelujen jälkeen tuntee olevansa Ranskasta riippuvainen, osoittaa seuraava kohta Brüningin äänenkannattajan "Germanian" pääkirjoituksesta:

"Poliittinen tulos Saksalle Washingtonin neuvotteluista on, että itse asiassa kaikki tulee riippumaan siitä, saadaanko Saksan ja Ranskan välille suunniteltu taloudellinen yhteistyö onnelliseen päätökseen. Sillä realipoliitikko ei voi olla toteamatta sitä tosiasiaa, että eurooppalainen luottamus saadaan nykyään syntymään ainoastaan siinä tapauksessa, että Saksan ja Ranskan välillä aikaan saadaan jonkinlainen molemminpuolinen ymmärtämys".

On mahdollista, että tämän tarkoituksena oli myöskin heikentää Ranskassa sitä huomiota, jonka Grandin käynti Berlinissä oli herättänyt. Voidaan myös ajatella, että tämä lausunto johtui osaksi pelosta, osaksi hallituksen todellisesta vakaumuksesta, että ranskalainen orientoituminen on sille nykyoloissa edullisin.

---

"Berliner Tageblattissa" eilen ollut tieto, että hallitus aikoo lähiaikoina tehdä esityksen Young-suunnitelmassa edellytetyn kansainvälisen järjestelypankin erikoisvaliokunnan kokoonkutsumisesta, tuntuu jotensakin luultavalta, sillä sanotun valiokunnan kokoonkutsuminen merkitsisi ensimmäistä askelta Young-moratoriota kohti, jossa hallitus, kuten ylempänä viitattiin, ei missään tapauksessa halua tehdä aloitetta.

Berlinissä, lokakuun 29 päivänä 1931.

*A. J. J. J.*

### Grandin käynti Berlinissä.

Grandin ja Brüningin neuvottelujen johdosta annettu, erittäin ystävälliseen sävyyn laadittu kommunikea on täällä herättänyt kysymyksen siitä, onko mahdollisesti sovittu Saksan ja Italian välisestä yhteistoiminnasta. Todennäköisesti ei niin ole laita. Kumpikaan ei ole ilmeisesti pitänyt aikaa vielä kypsänä konkreettisen sopimuksen solmimiseen yhteisestä suhtautumisesta lähitulevaisuuden kysymyksiin. Wilhelmstrassella on korostettu, että Brüning ja Grandi eivät olleet keskustelleet yksityiskysymyksistä, vaan ainoastaan "yleisestä maailman poliittisesta ja taloudellisesta tilasta". Grandin käynti muodostui kaikesta päättäen enemmän puhtaasti muodolliseksi, kuten sekä Saksan että Italian taholta oli odotettu. Omasta puolestaan lienee Grandi tehnyt tuskin mitään antaakseen keskustelulle konkreettisemmän poliittisen luonteen. Italian tšekäläisestä suurlähetystöstä saadun tiedon mukaan näyttää siltä kuin Brüning olisi Laval-Hooverin neuvotteluista tulleiden odottamattomien viestien johdosta koettanut tehdä eräitä lähentymisyriytyksiä, jotka alkujaan eivät kuuluneet hänen ohjelmaansa. Niihin oli Grandi reagoimut varovasti, viittaamalla siihen että Saksan ja Italian välisen läheisen yhteistoiminnan ensimmäisenä edellytyksenä on uusi sisäpoliittinen orientoituminen Saksassa, koska hedelmällinen yhteistyö on ajateltavissa vain "sisäisesti samoin järjestettyjen kansojen kesken". Väitetään Brüningin tämän johdosta nopeasti muuttaneen puheenaihetta.

Valtiosihteeri von Bülow teki sanomalehtimiesten konferenssissa selkoa käynnin johdosta annetusta kommuni-

keesta korostaen, että Brüning ja Grandi olivat keskustelleet siitä, "mitkä mahdollisuudet saattoivat tulla kysymykseen sitä tai tätä kysymystä ratkaistaessa", vaan ei siitä, "mihin keinoihin olisi yhteisesti ryhdyttävä". Mitään suoranaista erimielisyyttä ei ollut ilmennyt Saksan ja Italian käsityskannoissa.

Yleisvaikutelmana Grandin käynnistä voidaan pitää, että Brüning oli yrittänyt varata itselleen mahdollisuuden myöhempään yhteistoimintaan Italian kanssa, mutta pelosta Ranskaa kohtaan hän ei ollut uskaltanut antaa Grandille minkäänlaisia poliittisia vakuutuksia suunnan muutoksesta politiikassaan, jonka päämääränä lähinnä on sovinnon aikaansaaminen Saksan ja Ranskan välillä. Eräistä viittauksista Wilhelmstrasselta voi kuitenkin päätellä, että Brüning tahtoo ensin odottaa, mihin tuloksiin Grandin Amerikan matka johtaa, nähdäkseen onnistuuko tämän mahdollisesti saada Amerikka kiinnostetuksi Saksan politiikan mahdollisesta uudesta orientoitumisesta Italiaan päin ja siis Ranskan vastaiseen suuntaan.

Berlinissä, lokakuun 29 päivänä 1931.

*Alföntili*

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5.

ASIA:

Ministeri Wuolijoen raportti no 79.  
Berliin.

2/11-31.

Berlinissä, marraskuun 2 p:nä 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

*nr 2222/497/31.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 29/85 ke. D. 19 31		
5/11. 31	2	LM.
TYÖKÄ	UASTO	ASIA
5	C5	

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini N:o 79 aiheesta:

Itävallan politillisista ja taloudellisista oloista.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen  
kunnioitukseni vakuutus.

*Maimo Wustjoki*

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki.

ULKOASIAMINISTRIÖ		
29/85 Rec. D. 13 31		
5/11. 31	2	172
FINLAND	CLASSE	REDA
5	05	

Suomen Berlinissä ja Wienissä olevan Lähettilään

raportti N:o 79.

2. 11. 1931.

Itävallan politillisista ja  
taloudellisista oloista.

Sen jälkeen kun kodinsuojan (Heimwehr) kaappausyritys oli täydellisesti epäonnistunut, ovat sisäpolittilliset olot tyyntyneet. Niinpä budjetti lopullisesti hyväksyttiin kaikkien puolueiden äänillä äärimmäisen oikeiston, Heimatblockin, ääniä vastaan. Budjetin hyväksymisen puolesta äänesti 95 % edustajista. Puolueiden keskeiset suhteet näkyvätkin siinä määrin parantuneen, että on vain ajan kysymys, milloin Itävallassa syntyy koalitiollahitus, jossa myöskin sosialidemokraatit ovat mukana. Johtavat sosialidemokraattiset piirit ovat jo kovin huolissaan, etten sanoisi peloissaan, siitä mahdollisuudesta, että heidän ehkä täytyy tällaisena vaikeana aikana mennä hallitukseen, "jolloin he eivät voi saavuttaa mitään etuja työväelle, korkeintaan säilyttää status quon." On vaara, että hallitukseen meno hajoittaa tähän asti yhtenäisyytensä säilyttäneen puolueen, sillä äärimmäis-ainekset saavat hyviä aseita yllyttääkseen työväkeä, varsinkin työttömiä.

Ulkoministeri Schoberin asema on hyvin epävarma, sillä hänellä on sekä ulkomaisia että kotimaisia vihollisia. Ranska ei anna hänelle anteeksi, että hän ajoi tul-

li-unionia Saksan kanssa ja on antanut Itävallan ymmärtää, että Ranskasta ei tule rahaa, ellei Schober väisty. Kun Schoberin puolue kuitenkin päätti asettua Schoberin taakse - Curtiuksen puolue Saksassa taas kuten muistetaan, ensimmäisenä vaati Curtiuksen eroa -, joten koko hallituskokoomus olisi hajonnut, jos Schober olisi eronnut, suostui Ranska antamaan pienen lainan 60 miljoonaa shillingiä (noin 400 milj. Smk.).

Mutta vielä vaarallisemmat ovat kotimaiset vihamiehet, ainakin Schoberin oman käsityksen mukaan. Seipel on pettynyt, kun hänestä ei tullut liittopresidenttiä ja kun hänen ja Schoberin välit ovat aina olleet huonot, ei hän väsy intrigoimasta hallitusta vastaan. Vaikka kristillissosiaalit ovat hallituksessa mukana, vaatii heidän oikea siipensä, jota Seipel johtaa, Schoberin eroa epäonnistunutta tullionionijuttua aseena käyttäen. Huomasin, että Ballhausplatzilla pidettiin Schoberin asemaa hyvin heikkona.

Parhaillaan ovat Wienissä käynnissä kauppasopimusneuvottelut Itävallan ja Venäjän välillä. Kysyin asiaa lähettiläs Wildneriltä, joka Itävallan puolelta johtaa neuvotteluja. Hän sanoi neuvottelujen olevan vasta alulla, mutta hän puolestaan ei ymmärtänyt mitä sellaisesta sopimuksesta tulee, jossa toinen sopimuspuoli ei laske maahansa vapaasti tarjoamaan tavaroita eikä yleensä myönnä mitään kauppasopimuksissa tavallisia etuja, suosituimmuutta y.m., mutta vaatii kaikki edut itselleen. "Minkä vuoksi sitte olette alkaneet koko neuvotteluja", kysyin. "Teollisuusmiehet ja ammattijärjestöt vaativat, koska luulevat sen kautta saatavan Venäjän tilauksia Itävaltaan", vastasi hän.



### Taloudellinen tilanne

Itävallassa on suorastaan katastrofaalinen. Versaillesin rauhansopimuksen suurimpia tyhmyksiä oli nykyisen Itävallan luominen, sillä se on sellainen taloudellinen alue, jolta puuttuu toimeentulon edellytykset. Huomautan vain seuraavista seikoista. Kauppabilanssi on aina yhä passiivinen. Tämän vuoden yhdeksän kuukauden tuonti on tosin noin 400 miljoonaa shillingiä pienempi kuin viime vuoden vastaavan ajan tuonti, tehden noin 1,640 milj., mutta vienti on samassa suhteessa pienentynyt, tehden 1,014 milj., joten passiviteetti on 625 miljoonaa shillingiä eli yli 4 miljardia Suomen markkaa. Onhan selvää, mikä lopputulos on, kun köyhällä maalla, jolla ei ole ulkomaisia saatavia, on jatkuvasti kaupassaan näin suuri vajeus. Toistaiseksi ovat tästä pulasta auttaneet ulkomaiset lainat, mutta kerran nekin ovat maksettavat.

Työttömyys kasvaa ja hätä, joka tähän asti on vallinnut pääasiallisesti kaupungeissa, on nyt levinnyt maaseudulle. Tiroolissa, Kärntissä, Salzburgissa ja muualakin talonpoikaisseuduilla pidetään samallaisia pulakouksia kuin meillä Suomessa. Ja vaatimuksetkin ovat merkillisen yhtäpitävät. Estetään pakkohuutokauppoja, vaaditaan korkokannan alentamista ja verojen huojennusta y.m. Onpa jo muutamain paikoin päätetty kieltäytyä veroja ja korkoja maksamasta.

Kun varsinkin lihan hinnat ovat alppiseuduissa, joista on pitkä matka kulutuskeskuksiin, niin laskeneet, että alppitalonpoika ei saa ollenkaan nauttaansa kaupaksi, on hallitus antanut eduskunnalle esityksen laiksi teuraseläinten ja lihan kuljetuksen järjestämisestä. Se on eräänlainen eläinkaupan monopolilaki ja toivotaan sen kautta saatavan lihamarkkinat tasaisemmiksi.

Liitän mukaan hallituksen esityksen maatalous-  
ministeriölle annettavaksi. Sen on nyt Itävallan parla-  
mentti hyväksynyt pienellä lisäyksellä.

*Mänttöluojaksi*

## Vorlage der Bundesregierung.

**Bundesgesetz**

vom . . . . .

**betreffend die Regelung des Verkehrs mit Schlachttieren, Fleisch und Fleischwaren.**

Der Nationalrat hat beschlossen:

§ 1. (1) Der Auftrieb von Schlachttieren (Schlachtrindern, Schlachtschweinen, Schlachtkälbern und Schlachtpferden) auf Schlachtwiehmärkte von Bedeutung sowie die Besichtigung von Märkten besonderer Bedeutung mit Fleisch der genannten Tiere und mit aus solchem Fleisch hergestellten Waren ist nur mit Bewilligung der Österreichischen Viehverkehrsstelle oder der von ihr hiezu ermächtigten Organe zulässig. Die Märkte von besonderer Bedeutung werden durch Verordnung der Bundesregierung mit Zustimmung des Hauptausschusses des Nationalrates bestimmt.

(2) Fleisch, das von Tieren stammt, die mit Bewilligung der Viehverkehrsstelle auf den genannten Märkten vermarktet worden sind, kann unter besonderen Vorbehalten ohne Bewilligung der Viehverkehrsstelle ausbezogen werden. Die gleiche Bestimmung gilt für Fleischwaren, die aus Fleisch der im vorstehenden genannten Art hergestellt worden sind.

(3) Waren, die nicht mit der erforderlichen Bewilligung (Absatz 1) versehen sind, dürfen von den Marktbehörden nicht zum Verkauf zugelassen werden.

(4) Überdies kann angeordnet werden, daß für Zufuhren aus dem Auslande die im Absatz 1 bezeichneten Bewilligungen bei der Einfuhr dem Zollamte, bei der Lieferung aus dem Inlande bei der Übernahme der Waren zum Transporte durch eine öffentliche Verkehrsunternehmung oder durch den privaten Fuhrwerksunternehmer vorzuweisen sind. In diesem Falle dürfen Waren ohne Vorweisung einer solchen Bewilligung weder zur Einfuhr zugelassen noch zur Beförderung übernommen werden.

(5) Die Bewilligungen sind von den Marktorganen einzuziehen und der Viehverkehrsstelle einzusenden.

(6) Die vorstehenden Bestimmungen können durch Verordnung der Bundesregierung auch auf den Außermarktverkehr in Markttorten von besonderer Bedeutung sowie auf die Belieferung von größeren Schlachthäusern ausgedehnt werden.

§ 2. (1) Die Viehverkehrsstelle untersteht dem Bundesminister für Land- und Forstwirtschaft. Ihre Entscheidungen werden von einer Kommission gefällt,

die aus einem Vertreter des Bundesministeriums für Land- und Forstwirtschaft als Vorsitzenden und aus je einem Vertreter der landwirtschaftlichen Hauptkörperschaften, der Kammern für Handel, Gewerbe und Industrie und der Kammern für Angestellte und Arbeiter besteht. Die Berufung der Vertreter der genannten Körperschaften sowie ihrer Stellvertreter erfolgt über deren Vorschlag durch den Bundesminister für Land- und Forstwirtschaft.

(2) Die Mitgliedschaft zu der im Absatz 1 genannten Kommission ist ein Ehrenamt. Sie kann jederzeit widerrufen werden. Die über Vorschlag der wirtschaftlichen Körperschaften bestellten Mitglieder haben dem Bundesminister für Land- und Forstwirtschaft die Angelobung zu leisten und sind zur Verschwiegenheit verpflichtet.

(3) Die Geschäftsordnung der Viehverkehrsstelle wird durch Verordnung der Bundesregierung erlassen. In gleicher Weise kann die Einhebung von Gebühren zur Deckung des Aufwandes dieser Stelle angeordnet werden.

§ 3. Die Bewilligungen der Viehverkehrsstelle (§ 1) sind in einem Ausmaße zu geben, daß eine ausreichende Marktbesichtigung gewährleistet ist, die eine Versorgung der Bevölkerung mit Fleisch und Fleischwaren zu einem für die inländische Erzeugung auskömmlichen Preis sicherstellt. Die Mindestbesichtigungsziffern werden für die einzelnen Markttorte (Schlachthäuser) von der Bundesregierung nach Anhörung der im § 2 genannten Kommission festgesetzt.

§ 4. Die Bundesregierung kann durch Verordnung bestimmen, daß der Handel mit den im § 1 bezeichneten Waren sowohl für eigene als auch für fremde Rechnung in Markttorten von besonderer Bedeutung nur mit Bewilligung der Viehverkehrsstelle ausgeübt werden kann.

§ 5. Die land- und forstwirtschaftlichen Hauptkörperschaften sowie die Gemeinden sind verpflichtet, bei Durchführung dieses Bundesgesetzes mitzuwirken.

§ 6. Wer den Vorschriften dieses Gesetzes oder den auf Grund dieses Gesetzes erlassenen Anordnungen zuwiderhandelt, begeht eine Verwaltungsübertretung und wird von der politischen Bezirksbehörde, im Amtsbereich einer Bundespolizeibehörde von dieser Behörde, mit Geld bis 50.000 S oder mit Arrest bis zu einem Jahre bestraft. Bei erschwerenden Umständen können Geld- und Arreststrafen nebeneinander verhängt werden. Neben der Geldstrafe kann auf den Verfall der Waren erkannt werden, auf die sich die strafbare Handlung bezieht, gleichviel wem sie gehören. Sind die Waren nicht in Beschlagnahme genommen worden und können sie auch nicht sofort ergriffen werden, so kann eine Zusatz-

geldstrafe bis zur Höhe ihres Wertes verhängt werden; die Ersatzstrafe für die Zusatzstrafe darf sechs Monate nicht überschreiten.

§ 7. (1) Dieses Bundesgesetz tritt am in Kraft.

(2) Die Durchführungsverordnung kann bereits an dem der Kundmachung dieses Bundesgesetzes folgenden Tage erlassen werden. Sie tritt frühestens zugleich mit diesem Bundesgesetz in Kraft.

(3) Mit der Vollziehung dieses Bundesgesetzes ist der Bundesminister für Land- und Forstwirtschaft einvernehmlich mit dem Bundeskanzler und mit den beteiligten Bundesministern betraut.

### Begründung.

Die Beschickung der für die Versorgung Österreichs mit Vieh, Fleisch und Fleischwaren maßgebenden Märkte hat in den letzten Monaten eine Entwicklung genommen, die vom Standpunkte der österreichischen Erzeugung zu den schwersten Versorgungsanlässen Anlaß gibt. Trotz der im Juli in Kraft getretenen Neuregelung des Handelsverkehrs mit den wichtigsten Einfuhrstaaten sind die Preise auch weiterhin erheblich zurückgegangen und haben einen Tiefstand erreicht, dessen Anhalten die größte Gefahr für die Viehzucht treibenden Landwirte und für die gesamte Landwirtschaft bedeuten würde. Eine Erleichterung für die Verbraucher hat diese Preisbewegung nur in ganz geringem Ausmaße gebracht. Es erscheint unumgänglich notwendig, die Versorgung der Märkte mit Vieh und Fleisch zu organisieren, um die Zufuhren aus dem Inlande und die aus dem Auslande entsprechend dem tatsächlichen Bedarf tunlichst in Einklang zu bringen.

Die vorgesehene Organisation trägt dem Gedanken möglichster Vereinfachung und Billigkeit Rechnung. Andererseits ist durch die Zusammensetzung der Kommission Vorsorge getroffen, daß sowohl die berechtigten Forderungen der Landwirtschaft wie auch die Interessen des verarbeitenden Gewerbes, des Handels und des Verbrauches gewahrt werden. In dieser Richtung sei auch auf die Bestimmungen des § 3 verwiesen, durch die eine ausreichende Marktbeschickung angeordnet wird.

# ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5.

ASIA:

Ministeri Kuolijoen raportti no 80.  
Berlin.

3/11-31.

Berlinissä, marraskuun 3 p:nä 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ  
FINLANDS BESKICKNING

*nr. 2234/501/81.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 30/85 vu. D. 1931		
6/11-31	3	LIT.
AM.A	OSASTO	ASIA
5	C5	

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini aiheesta:

Mitä Itävallassa kerrottiin naapurimaista.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen  
kunnioitukseni vakuutus.

*Mannerheim*

Herra Ulkoasiainministeri  
Vapaaherra A.S. Y r j ö - K o s k i n e n ,  
Helsinki.

TERWAKOSKI

1931

Suomen Berlinissä ja Wienissä olevan Lähettilään

raportti N:o 80.

3. XI. 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
30/85/ae. D. 13 31		
6/11.31	3	LIT.
ASIA	ASIA	ASIA
5	CS	

Mitä Itävallassa kerrottiin  
naapurimaista.

Itävallassa huomasin eri piireissä huolestumista naapurimaiden Jugoslavian, Unkarin ja Rumanian suhteen. Vaikka näistä maista asianomaiset lähettiläät tiedoittavat ja tietysti perinpohjaisemmin ja luotettavammin, katson kuitenkin olevan syytä lyhyesti mainita mitä Wienissä kerrottiin, koska itävaltalaiset pelkäsivät näiden maiden tapausten voivan vaikuttaa heidänkin oloihinsa.

Jugoslaviassa olivat juuri vaalit, joita kaikki puolueet, paitsi saksalainen minoriteetti, boikottivat. Kuningas oli kääntynyt useiden puoluejohtajien, muun muassa kroatien johtajan puoleen, pyytäen heitä muodostamaan hallitusta, mutta olivat nämä kieltäytyneet, nähtyään sen tekeleen hallitusmuodoksi, jonka kuningas oli valmistuttanut.

Mitä taloudellisiin oloihin tulee, niin ovat ne Jugoslaviassa perin kurjat. Kuvaavana esimerkkinä voin mainita, mitä eräs puhuja Itävallan parlamentissa kertoi. Hän sanoi Jugoslaviassa kilon vasikanlihaa maksavan yhtä paljon kuin kilon heiniä. Sieltäkin voi

talven kuluessa odottaa mitä tahansa, niin kiihtyneitä ovat talonpojat.

Unkarin raha-asiaa kerrottiin Ballhausplatzilla olevan niin huonot, että odotettiin vain joka päivä moratorijulistusta. Sosialidemokraatit Arbeiter-Zeitungen toimituksessa taas kertoivat kommunistien olevan ahkerassa toiminnassa yllyttämässä maataloustyöväkeä Unkarin suurviljelysalueilla ja Itävallan Burgenlandissa, jossa unkarilaisilla magnaateilla on useiden satojen neliökilometrien suuria tiloja. He olivat varmat agraarilevottomuuksista ensitalvena. Nämä kyllä kukistetaan, sanoivat he, mutta se antaa tuulta purjeisiin Itävallan fascisteille, Heimwehrille, joka muutenkin on taas kasvamassa.

Rumaniasta sanoivat, että olot siellä ovat niin kurjat, että se on kypsä bolshevismille.

*Waino Wuolijoki*



# ULKOASIAINMINISTERIÖ

**RYHMÄ:** 5.

**OSASTO:** 65.

**ASIA:** \_\_\_\_\_

*Ministeri Wiolijaen raportti no 81.*

*Berlin.*

*9/11-31.*

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

no 2272/511/31.

Berlinissä, marraskuun 9 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
K: 31/85 LatD. 1931		
13/11-31	02 -	LM -
RYHMÄ	Luokka	Asia
5	CS	

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra  
Ministeri, raporttini N:o 81 aiheesta:

Brüning ja Hitler.

Vastaanottaa, Herra Ministeri, täydellisen  
kunnioitukseni vakuutus.

*Maimo Koskinen*

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki.

8581

TEAWAKOSKI

ULKOASIA.		
31 / 85 Sal. 31		
13/11-31	10 -	L.H. -
RÄHMÄ		ASIA

Suomen Berlinissä ja Wienissä olevan Lähettilään

raportti N:o 81.

9. 11. 1931.

Brüning ja Hitler.

Viime aikoina on paljon kannunvalantaa aiheuttanut Hitlerin neuvottelut Hindenburgin ja Brüningin kanssa. On oltu näkevinään Brüningin halu siirtyä oikeistokokoomukseen. Olen näistä seikoista koettanut ottaa selvää useilta johtavilta politikoilta.

Mitä ensinnäkin Hitlerin käyntiin Hindenburgin luona tulee, niin tapahtui se juuri ennen Harzburgin kokousta, jossa koko oikeisto sekä saksalaiskansalliset (hugenbergiläiset) että natsionalisocialistit (hitleriläiset) olivat päättäneet tulla yhteen muodostaakseen yhteisen lujan rintaman Brüningin hallitusta vastaan. Kun Hitler oli jo aikaisemmin pyytännyt audienssia Hindenburgin luona, kutsutti tämä Hitlerin luokseen juuri ennen kokousta. Kerrotaan presidentin vakavasti varoittaneen Hitleriä liian räikeästä esiintymisestä Harzburgin kokouksessa, koska se voisi olla sangen turmiollista. Saksan ulkopolitiikalle ja etenkin juuri Ranskan kanssa käytäville neuvotteluille.

Brüningin tarkoituksista Hitlerin suhteen olen taas saanut kuulla seuraavaa. Brüningin hallituskokoomus

on liian ohut varsinkin jos koko oikeisto, saksalaiskansalliset, natsionalisocialistit ja vieläpä Saksan kansanpuoluekin toimivat yhdessä. Sen vuoksi hänen on harjoitettava politiikkaa divide et impera. Saksalaiskansallisten kanssa on toivotonta neuvotella, sillä he ovat tällä hetkellä sisäpoliittisesti niin paljon oikealla, että sentrumin on suorastaan mahdotonta heidän kanssaan muodostaa hallitusta tai edes neuvotella. Heidän vaatimuksensaahan kohdistuvat tällä kertaa sisällisen lainsäädännön, kuten työväen vakuutuksen, tariffioikeuden y.m. kumoamiseen, joihin sentrum ei jo puolueeseen kuuluvien kristillisten ammattiyhdistysten vuoksi voi suostua. Natsionalisocialistien sisäpoliittinen ohjelma sitävastoin on niin epämääräinen, että siihen mahtuu mitä vain. Natsionalisocialistit sitäpaitsi liehakoivat työväkeä - nimihän on Nationalsozialistische Arbeiterpartei - eivätkä he ole uskaltaneet ilmoittaa olevansa tariffioikeutta vastaan, vaikka hugenbergiläiset ovat vaatineet. Ei tunnukaan senvuoksi mahdottomalta, että natsionalisocialisteista voisi tulla käyttökelpoinen puolue, jos he ulkopoliitikassa alkavat tulla järkiinsä. Merkit jo viittaavatkin tähän suuntaan, sillä Hitler on julkisesti puheessaan vakuuttanut, että he tulevat m.m. noudattamaan Saksan tekemiä sopimuksia. Joka tapauksessa Brüning on saavuttanut neuvotteluillaan sen, että hugenbergiläiset ja hitleriläiset ovat keskenään pahasti riitaantuneet ja että hitleriläisten ilmeisesti tekee mieli hallitukseen, koska he vähän väliä vakuuttavat noudattavansa legalisia keinoja. Tässä suhteessa heihin ei tosin voi paljoa luottaa, sillä se ryhmä puolueessa, joka tahtoo päästä valtaan päiden kierimisen avulla, on kyllä voimakkaampi.

Lähimpänä tarkoituseränä kerrotaan Brüningillä olevan saada Hitler kannattamaan Hindenburgin uusintavaa-

lia presidentiksi ensi vuonna. Hindenburg on kuulemma ilmoittanut suostuvansa ottamaan presidentin viran vastaan, jos hänet valitaan suurella enemmistöllä. Ja Brüningille on valtakunnan stabiliteetin kannalta tärkeätä, että Hindenburg istuu vielä presidenttinä. Vasemmiston johtomiehet näkevät mielellään, että Brüning koettaa kesyttää Hitleriä. "Brüning on viisas ja Hitler tyhmä, joten ei ole mitään epäilystä kuka siinä pelissä lyhyemmän tikun vetää", sanovat he.

Paha vain, että jotkut sentrumin johtomiehet, kuten Kaas, Stegerwald y.m. ovat hätäntyneet vakuuttelemaan, että sentrum ei voi kuulua natsionalisocialistien kanssa samaan hallitukseen ja siten vähän turmelleet Brüningin peliä.

*Wäinö Wirtanen*